శ్రీ గురు నానక్

ఎ.వి.యస్.ఆర్. ఆంజనేయులు, M.A.
Research Scholor Anicient History & Religion

ధర్మ ప్రచార కమిటీ
శ్రీగురు సింగ్ సభ
గురునానక్ నగర్, విజయవాడ.

SHRI GURU NANAK
(Life & Teachings in Telugu)

By : ***A.V.S.R.Anjaneyulu***

Published by :
DHARAM PRACHAR COMMITTEE
Shri Guru Singh Sabha,
Guru Nanak Nagar,
VIJAYAWADA - 520 008.
Phone : 0866 - 540334

Editor : **Katuri Ravindra Trivikram**
M.A., LL.B., D.S.M.

Frist Edition :

November - 2002

Copies - 1000

DTP & Printing :
SAI GRAPHICS
Vivekanada Towers,
Opp. Nirmala High School,
Patamata, Vijayawada - 10.
Ph : 661715

Cover Design :
Pinky

నా మాట

నేను 'గురునానక్'ను గురించి ఎందుకు పుస్తకం వ్రాశానంటే దానికి అరవై సంవత్సరాల ముందు కథ వుంది. నేను సిక్కుమతస్తుడిని కాదు. కాని నానకుని గురించి నా చిన్నతనంలో విన్న కథల వలన 'గురునానక్' అంటే విపరీతమైన అభిమాన మేర్పడింది. దీనికంతటకీ కారకుడు నామాతామహుడు కీర్తి శేషుడు కోట శోభనాద్రి గారు. ఆయనే నాకు మొదటి గురువు అని చెప్పాలి. ఆయన నివాస స్థలం కృష్ణాజిల్లాలోని కపిలేశ్వరపుర గ్రామం.

ఆయన దైవ భక్తుడు. పరోపకారి. ఆయన చుట్టూ బైరాగులు, సన్యాసులు, భూత వైద్యులు, ఒకరేమిటి అన్ని రకాల వారు చేరేవారు. ఆయన వీలయినప్పుడల్లా వారితో గడుపుతుండేవాడు. ప్రస్తుత విషయానికి సంబంధించి మ మాతామహుల యింటి సమీపంలోఒక జనావాసం లేని యిల్లు వుండేది. ఆ యింట్లో అప్పుడప్పుడు కొంతమంది విశ్వబ్రాహ్మణ కులానికి చెందిన కంచర బత్తులు ఆ వూరు వచ్చి నివాసముంటూ, వూళ్ళో వాళ్ళకు కావలసిన ఇత్తడి, కంచు మొదలైన పాత్రలు చేసి గ్రామస్థులకు అమ్ముతూ వుండేవారు. వాళ్ళు సంవత్సరంలో కొంతకాలం మాత్రమే వుండేవాళ్ళు.

వాళ్ళలో వృద్ధులు సాయంకాలము తమ ఆనాటి పనులు పూర్తి అయినాక శుభ్రంగా స్నానం చేసి మంచి బట్టలు కట్టుకుని మా తాతగారి చుట్టూ చేరి దైవ సంబంధమైన కబుర్లు చెపుతూ, కొంత చర్చలు కూడా చేసేవారు. అంతేకాదు రాత్రిపూట కొంతసేపు తత్వాలు పాడేవారు. వాళ్ళు దేశమంతా సంచారం చేస్తారు గనక అక్కడ వాళ్ళు విన్నవి కన్నవి చెపుతూ

వుండేవాళ్ళు. అందులో ఒక వృద్ధుడు ఎన్నెన్నో తత్వాలు పాడేవాడు. ఆ తాత్వాలలో మనుష్యుల స్వభావాలు, మత ఆచారాలు, దేవతారాధనలు మొదలగు భక్తి, వేదాంత విషయాలు వుండేవి.

వారి సంభాషణలలో నానక్ ప్రశంశ వచ్చింది. నానక్ పాటలను వారు తత్వాలుగా పాడేవారు.

నానక్‌ని గురించి చెప్పమనగా ఆ వృద్ధుడు అతడి పేరు వీరాచారి. మంచి భక్తుడు, ఏ మతానికి చెందిన వారైనా వాటిలో భక్తి తత్వం వుంటే చాలు అతడికి విపరీతమైన ఇష్టం. నానక్ ప్రభావం ఆంధ్ర దేశంలో చాలా కాలం వున్నదని విచారించగా తెలిసిన విషయం.

"నానక్ విజయవాడ వచ్చాడు. అతడు పంజాబువాడు" అని చెపుతుండగా మాతాత గారితో పాటు వింటున్న యితర వృద్ధులు "ఎప్పడు వచ్చాడు? ఏమిటి ఆయన కథ? ఆయన యింత దూరం ఎందుకు వచ్చాడు?" అంటూ ప్రశ్నల వర్షం కురిపించారు.

"ఇప్పటి మాటా ఎప్పడో దాదాపు నాలుగు అయిదు వందల సంవత్సరాలమాట. ఆయన పెద్దకులంలో పుట్టాడట. రాముల వారి కుమారుడైన కుశుడు వంశానికి చెందినవాడట. దైవం ఆయనకు కనపడి యీ దేశంలో తిరిగి అందరికీ జ్ఞాన బోధ చెయ్యమన్నాట్ట. కులాలు లేవు మతాలు లేవు. ఇందరు దేవుళ్ళు లేరు. నేనొక్క దేవుణ్ణే ప్రార్థిస్తాను. పూజలు పునస్కారాలు వద్దు. ఎప్పడు భగవంతుణ్ణి స్మరించుకుంటూ వుంటే చాలు కష్టాలుపోతాయి.... " అంటూ ఏమేమిటో చెప్పాడట. అందుకు ఆయన యిల్లు వాకిలి ఒదిలి పెట్టి దేశాలంబడి తిరుగుతూ మనకున్న పిచ్చి అలవాట్లు మానుకొని మనషులందరూ సమానమే, కొద్దీ గొప్పా తేడా లేదు. భగవంతుడికి అందరూ సమానమే అని చెప్పతూ వచ్చాడట. మా పూర్వీకుడొకాయన విజయవాడలో అప్పటి బెజవాడలో ఆయన్ని చూసి

ఆయన వెంబడి కొన్నాళ్ళు తిరిగాడట. ఆయన వెంట తిరిగిన మా పూర్వీకుడి పేరు కూడా వీరాచారిట. అతడు ఆ నానక్ బాబాగారిని గురువుగా భావించి ఆయన చెప్పినవి జాగ్రత్తగా గుర్తుపెట్టుకొని వాటిని తెలుగులోకి మార్పించుకుని పాడుకుంటూ వుండేవాడట. ఆయన ఆ నానక్ బాబా బొమ్మ రాగి పలక మీద చెక్కి దాన్ని యింట్లో దేవుడి మందిరంలో పెట్టి పూజించేవాడట. ఆయనతో పాటు ఒక సాయిబుగారు, ఒక యాదవుడు (గొల్లాయన), ఒక బీద బ్రాహ్మణుడు కూడా నానక్ చెప్పినవి వినేవారట. ఆయన కొండపల్లి ఖిల్లాకు వెళ్ళి కొంత మంది తురక పూజారులతోనూ, పీర్లతోనూ సాయిబుల భాషలో మాట్లాడేవాడట.

"అయితే ఆ బొమ్మ మీ యింట్లో వుండేదన్నమాట. ఒక సారి చూపిస్తావు?" అని అడిగాడు మా తాతగారు. "చూపిస్తానన్నాడు".

అంత వరకే విన్నాను. కాని అప్పటి నుంచి పెద్దవాడయిన కొద్దీ నానక్‌ని గురించి జిజ్ఞాస వుండేది. చదువు వల్ల, పెద్దయిన తరువాత సంపాదనలో పడి నానక్ విషయం మరుగున పడింది.

యిపుడు డైబ్బైయ్యవ సంవత్సరం సమీపిస్తున్న తరుణంలో కవి, రచయిత అయిన కాటూరు రవీంద్ర త్రివిక్రం గారిని తరుచు కలుసుకోవటం తటస్థించింది. ఒకరోజున వారింటికి కొంతమంది శిఖ్ఖులు నేనుండగా రావడం, ఆయనను వారు గుంటూరు తీసుకువెడతాననటం ఆయన నన్ను గూడా రమ్మనమనటం. అందరం గుంటూరుకు బయలుదేరటానికి సిద్ధమయినాము.

ముందుగా 'నానక్' విజయవాడలో మజిలీ చేసిన స్థలము తెలుసుకుందామని కొత్తపేట చేపల మార్కెట్టు ప్రాంతంలోని కొంత మంది వృద్ధులను అడిగాము. వారు వారి పూర్వులు చెప్పగా విన్నామని ఆ ప్రాంతంలో నానక్ సోప్ ఫ్యాక్టరీ అనే బోర్డు వుండేదని, అప్పలస్వామి అనే

ఆయన ఆ ఫ్యాక్టరీ యజమాని. అతడు నానక్ అక్కడ ఉన్న ఒక వేప చెట్టు క్రింద మూడు రోజులు వున్నాడని ఆ చెట్టు వేప ఆకులు నానక్ విజయవాడ వదలి వెళ్ళిన తరువాత తియ్యగా వున్నవని అందరూ ఆకులు కోసుకు పోవటం జరిగి మోడైపోయిందట. చిగురు పుట్టగానే కోసుకుపోయే వాళ్లట. చాలా కాలానికి ఎండిపోయి అలాగే వుందని అప్పలస్వామి గారు ఆ చెట్టుకు నానక్ బొమ్మ వున్న కాలెండరు ఒకటి తగిలించి దానికి అగరుకడ్డీలు వెలిగించి తరువాత తన పని ప్రారంభించేవాడని చెప్పారు. ఆయన మరణాంతరం ఆయన కుమారులు కొంత కాలం ఆ సబ్బు చేసే కార్ఖానా నడిపి తరువాత ఆ స్థలం ఎవరికో అమ్మి వేరే వూరు వెళ్ళిపోయారని చెప్పారు. ఆ వేప చెట్టు మహాత్యం గురించి చాలామంది చెప్పగా విన్నాను. తరువాత మేమందరమూ గుంటూరు వెడుతూ మంగళగిరిలో ఏదైనా సమాచారం దొరుకుతుందేమోనని ఆగి విచారించాము. మంగళగిరి ఆలయంలో నానక్ ఆ ఆలయాన్ని సందర్శించినట్లు ఒక శాసనంలో వుంది. గుంటూరు వెళ్ళి బస్సుస్టాండు సమీపంలో బ్రహ్మానంద రెడ్డి స్టేడియం అనుకుని వున్న ఉదాసీ మఠానికి వెళ్ళాం. ఆ మఠస్థాపకుడు సాక్షాత్తు నానక్ కుమారుడే. వారిని అడిగితే ఆ మఠ బాధ్యతాధికారి అప్పుడు లేరని నానక్ విజయవాడ గుంటూరు మీదుగా కడప వెళ్ళడం అనేది ఖాయం అని చెప్పారు. గుంటూరు నుంచి తిరిగి వచ్చేసాము. నా మనస్సులో నానక్‌ని గురించి సమాచారం సేకరించాలనే తాపత్రయం ఎక్కువ అయింది. చరిత్ర అంటే నాకు చాలా ఇష్టం. నా భార్య కళాప్రపూర్ణ డాక్టర్. తెన్నేటి హేమలత బ్రతికుండగా నాకు ఉత్సాహం వున్నప్పటికీ నేను రచనా వ్యాసంగం పెట్టుకోలేదు. ఎందరో కలంపట్టమన్నారు. యీలోగా కొన్ని ఆర్థిక బాధలు చుట్టుకున్నాయి. ఆ సందర్భంలో డాక్టర్. జి.వి. పూర్ణచంద్ గారు. ప్రఖ్యాత రచయిత కాటూరు రవీంద్ర గారు నన్ను ఆదుకున్నారు. శ్రీ కాటూరి రవీంద్ర గారు నేను శిఖ్ఖుల చరిత్ర రాయగలవాడనని శిఖ్ఖు సోదరులకు పరిచయం

చేసారు. పరంజిత్‌సింగ్ గారు, వారి సోదరుడు హర్‌విందర్ సింగ్ పింకీ గారు, మహేంద్ర సింగ్ గారు శిఖ్ఖులను గురించి వ్రాసే అవకాశం కల్పించారు. గురు ద్వారాలోనే వుండి రాసుకునే ఏర్పాటే కాక పరంజిత్ సింగ్ గారు వారి సోదురుడు పింకీ గారు ఇంటి నుంచి నాకు భోజనం కూడా పంపే ఏర్పాటు చేసి పంపించారు. అవసరమైనప్పుడు మహేంద్ర సింగ్ గారు సహాయం చేసారు. నేను గురుద్వారాలో వుండి రాసుకోటానికి అనుమతిచ్చిన గురుద్వారా కమిటీ అధ్యక్షులు బల్‌బీర్ సింగు గారికి, గురుద్వారా కమిటీ నిర్వహణ కమిటీ సభ్యులు నాయందు ఉదారత చూపి నన్ను వారిలో ఒకడుగా భావించి ప్రేమగా చూసినందుకు వారికి నా కృతజ్ఞతలు. నా ప్రాణదాత డాక్టరు జి.వి. పూర్ణ చంద్ గారికి, జీవన దాత అయిన కాటూరు రవీంద్ర గారికి కృతజ్ఞతలు తెలుపుకుంటున్నాను. వారి సహాయ ప్రోత్సాలాలు లేకపోతే నేను యీ పుస్తకం వ్రాయటం జరిగేది కాదు. డాక్టర్ పూర్ణచంద్ గారు, కవి, రచయిత, వైద్యుడు సంఘసేవకుడు పరోపకారి చెప్పాలంటే ఆయనను గురించి ఎంతో వుంది. అలాగే రవీంద్ర గారు మంచి రచయిత, కవి, సంఘసేవకుడు ఉపకారి కూడాను.

పింకీ గారు మహాభక్తుడు. సాహసవంతుడు. ఆయన ఔదార్యం గొప్పది. ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే మా విజయవాడలో వున్న శిఖ్ఖుల కుటుంబాల వారు పురుషులు, స్త్రీలు ఎంతో అభిమానం చూపారు. వారందరికీ నా వందనాలు.

గురునానక్ చెప్పిన ప్రతి సూక్తి నా మనస్సులో నాటుకుపోయినది. నేను ఆ మహానీయుడు చరిత్ర రాసున్న ప్రతి నిమిషమూ ఆయన రూపమే నా కళ్ళకు కట్టినట్లుగా కనిపించేది. నేను అనేకమంది మహా రచయితల పుస్తకాలు చదవటం తటస్థించింది. ఇంకా తెలుసుకోవలసినది, చదవ వలసినది చాలా వుంది. నానకును గురించి డాక్టర్ గోపాల్ సింగు గారి

ఇంగ్లీషు పుస్తకము, దీనిని తెలుగు చేసిన డాక్టరు వేమరాజు భానుమూర్తి గారికి, ఆచార్య కొత్తపల్లి వీర భద్రరావు గారికి నా వందనాలు. తెలుగులో నానక్‌ను గురించి వచ్చిన పుస్తకము అదొక్కటే. నాకు కొద్ది గంటలు మాత్రమే లభ్యమయింది.

డాక్టర్ జోధ్‌బాయి సింగు గారు మద్రాసు యూనివర్శిటీ వారు ఆహ్వానించి గురునానక్‌ను గురించి మాట్లాడమనగా వారు "Spiritual Inheritance and the life of Guru Nanak". అని వరుసగా యిచ్చిన మూడు ఉపన్యాసాలు మద్రాసు యూనివర్శిటీ వారు 1966లు దానిని తమ జర్నల్‌లో అచ్చువేస్తే అది చదివాను. తరువాత కేంద్ర సాహిత్య ఎకాడమీ వారు "Homage to Guru Nanak" అనే పుస్తకము ప్రచురించారు. దానిలో మహామహులైన అనేకమంది నానక్‌ని గురించి వ్రాసిన వ్యాసాలు చదివాను. యింకా సురీందర్ సింగ్ జోహార్ గారు రాసిన "Hand Book on Sikhism" అనే పుస్తకం కూడా కొంత వరకు ఉపకరించినది. నానక్‌ని గురించి ఎంత చదివినా యింకా ఎంతో చదావాల్సింది వుందనిపిస్తుంది.

హైదరాబాదు నిజాముల కాలంలో ప్రధానమంత్రిగా పనిచేసిన మహారాజా చందూలాల్ గారు కూడా నానక్ జన్మించిన ఖాత్రీ కులానికి చెందినవాడే. ఆయనకు నానక్ అంటే విపరీతమయిన అభిమానం. ప్రతి సంవత్సరము నానక్ ఉత్సవాలు వైభవంగా జరిపేవాడట. తనకుమారునికి నానక్ బక్ష్ అని పేరు పెట్టుకున్నాడు. హైదరాబాదు సైన్యంలో శిఖ్ఖు రిజిమెంటు ఏర్పాటు చేసి తనకు శిఖ్ఖుల యందు గల అభిమానం చూపించాడు. ప్రతి సంవత్సరం నాందేడు గురుద్వారాకు వెళ్ళి దర్శనం చేసుకుని వచ్చేవాడట. ఆయన వంశీకుడైన మహారాజా కిషన్ ప్రసాద్ గారికి నానక్ అంటే విపరీతమైన అభిమానం. ఆయన తన స్వంత పత్రిక అయిన దబ్-దబాయి-ఆసఫియాలో నానక్‌ని గురించి అనేక వ్యాసాలు

రాసి ప్రచురించినట్లు తెలిసింది. మహారాజా కిషన్ ప్రసాద్‌గారి మనుమడు భార్య సుశీలా సంచర్‌గారు పాటియలా రాజకుటుంబానికి చెందినది. ప్రస్తుతం పంజాబు ముఖ్యమంత్రి గారి సోదరి. ఆమె నానక్‌ని గురించిన సమాచారం హైదరాబాదులో చాలా దొరుకుతుందని చెప్పారు.

నానక్‌ని గురించి శిఖ్ఖు మతాన్ని గురించి అనేక మంది మహా మహుల మాటలు విన్నాక మరీ ఉత్సాహం కలిగింది. ప్రయత్నించాను. తప్పులుంటే పండితులు, పాఠకులు మన్నించ ప్రార్థన. త్వరలో విపులంగా నానక్‌ని గురించి వ్రాయగలను. నాకు ఎంతో సహాయం చేసి సహకరించిన పింకీ గారికి మరోసారి కృతజ్ఞతలు తెలుపుకుంటున్నాను. విజయవాడలో జరిగే శిఖ్ఖు కార్యక్రమాలకు ఆయన సూత్రధారి. నాకు మంచి సోదరుడైనాడు.

"వివేకానందుడు ఒక చోట సృష్టికర్త, పరాత్పరుడు అయిన ఆ భగవంతుడు తన సృష్టిని గురించి విచారిస్తూ ఒక కన్నీటి బొట్టు రాల్చాడట. ఆ నీటి బొట్టే నానక్. అతడే సృష్టికర్త ఆజ్ఞ మేరకు నూతన మతం స్థాపించాడు. ప్రజల కన్నీళ్ళు తుడిచే ప్రయత్నం చేసాడు".

యిలా ఎన్నో ఎందరో ఆ మహాత్ముడిని గురించి వ్రాసినవి ఉన్నాయి. వాటిని పోగుచేసుకునే ప్రయత్నంలో వున్నా.

యీ పుస్తకం వెలుగులోకి రావటానికి కారకులైన వారందరికీ మరొక మారు కృతజ్ఞతలు తెలుపుకుంటూ విరమిస్తున్నాను.

ఎ.వి.యస్.ఆర్. ఆంజనేయులు

విజయవాడ
ది. 10-10-2002

యీ పుస్తక రచనకు ఉపయోగపడిన గ్రంథములు

1. *Hand Book on Sikhism*
   by - *Surindar Singh Johar*
2. *Guru Nanak*
   by - *Gopal Singh*
3. *Guru Nanak Lectures*
   by - *Dr. Jodh Bhai Singh*
4. *Homage to Guru Nanak*
   - *Sahitya Academy Publication*
5. *Glimpses of Sikhism & Sikhs*
   by - *Sher Singh 'Sher'*
6. గురునానక్ వాణి
   సంకలనం - భాయీ జోథ్ సింగ్
   అనువాదం - డాక్టరు వేమరాజు భాను మూర్తి
   మరియు సంపాదకులు ఇలపావులూరి పాండురంగారావు
7. గురునానక్
   గోపాల్ సింగ్
   అనువాదం - వేమరాజు భాను మూర్తి
   ఆచార్య కొత్తపల్లి వీరభద్రరావు
8. జప్‌జీ సాహెబ్ - వేమరాజు భానుమూర్తి

GURU ALONE IS THE PATH OF TRUTH

సత్యపథం

- కాటూరు రవీంద్ర త్రివిక్రమ్
M.A., L.L.B., D.S.M
సీనియర్ రైటర్ - జర్నలిస్ట్ & ఎడిటర్

గురుర్బ్రహ్మ, గురుర్విష్ణుః, గురుదేవో మహేశ్వరః
గురుసాక్షాత్ పరబ్రహ్మ, తస్మై శ్రీ గురవేన్నమః

సర్వలోకాలలో గురువే సర్వోన్నతుడు. సర్వకాలాలలో గురువే అద్వితీయుడు. గురువు సహాయం లేకుండా సత్యదర్శనం అసాధ్యం అసంభవం.

పరమాత్మ అవతారమూర్తిగా వచ్చినా, శ్రీరాముడిగ వశిష్ఠుని, శ్రీ కృష్ణునిగా సాందీపుని, గురువుగా సేవించి ఆదర్శాన్ని నెలకొలిపారు.

జ్ఞానం వచ్చినప్పటి నుండి మానవుడు పరమాత్మను చూడాలని, ఆయన గురించి సమస్తం తెలుసుకోవాలని, ఆయన అనుగ్రహానికి పాత్రుడు కావాలనీ తపన చెందుతునే ఉన్నాడు.

అయితే, పరమాత్మ చర్మచక్షువులకు కనిపించేవాడు కాదు. ఆయన పలుకులు చర్మ శ్రవణేంద్రియాలకు వినిపించేవికావు. అందువల్ల - ఆయన గురించి తెలుసుకోవటం, కేవలం గురువు ద్వారానే సాధ్యం.

గురువు పరమాత్మకు ప్రతినిధి.

గురువు సత్యదర్శనం చేయించగల సమర్థుడు.

గురువు - తన శిష్యునిలోని మనో మాలిన్యాలను క్షాళనం చేసి, 'పరశువేది' లాంటి తన పలుకులతో, పరిశుద్ధమైన పసిడితునకగా మార్చగల మహనీయుడు.

గురువు - చదువులలోకెల్లా చదువును, సత్యములలోని పరమ సత్యమును, పరమాత్మ నిజరూపమును తెలుపగల సమర్థుడు.

గురువు - నిద్రాణంగా పడి ఉన్న వివేకాన్ని జాగృతం చేసి, ఆత్మ వికాసం కలిగించగలడు. పరివృతమైన జననమరణ కారణాలకు దూరంగా శిష్యుని లాగివేసి, దివ్యానందాన్ని, పరంధామునితో సంబంధాన్ని కలిగించగలడు.

అనంతమయిన, అమృత తుల్యమైన పరమాత్మ ప్రేమామృతమే గురువు భక్తులకు పంచి యిచ్చే దివ్య ప్రసాదం.

ఈ దివ్య ప్రసాదం పొందినవారు ప్రపంచమాయలో చిక్కుకొనక, గురువును త్రికరణ శుద్ధిగా సేవిస్తు, గురు అనుగ్రహ మందిరంలో నిలబడి, జగన్నాటక దృశ్యాలను సాక్షీభూతులుగా తిలకిస్తూ ఉంటారు.

తమను ఆ బూటక నాటకం నుండీ కాపాడినందుకు సదా గురువుకు కృతజ్ఞులై ఉంటారు.

గురువును సరిగా గుర్తించినవారు - గురువులో తల్లినీ, తండ్రినీ, సమస్త ప్రియబంధువులను, ఆఖరున ఆ పరమాత్మను సైతం చూడగలుగుతారు.

అలా చూడగలిగినవారే పరమాత్మకు చేరువ అవుతారు.

గురువు చూపిన మార్గమే సత్యమార్గం. (The Path of Truth) లేక సత్యపథం.

సత్యపథమే మనకు అంతిమ సత్యాన్ని (The Ultimate Truth) ని దర్శింప జేస్తుంది.

★ ★ ★

మనదేశంలో వివిధ కాలాల్లో, పరమాత్మ సంకల్పానుసారంగా అనేక మంది మహనీయులు జన్మించి, దారి తప్పుతున్న జీవన పథగాముల్ని, అలసి పోయిన బాటసారుల్ని, జిజ్ఞాసువులను, భక్తులనేగాక, పరమ కిరాతకుల్ని, పాపాత్ముల్ని సైతం ఉద్ధరించారు.

మహనీయుల జీవిత చరిత్రల్లో యీ వాస్తవాలు మనకు గోచరిస్తాయి.

పరమాత్మను సందర్శించగలిగిన, వినగలిగిన మహనీయులు తమ శక్తికి మించినదైనా, ఆయన గురించి సామాన్య ప్రజానీకానికి తమ భాషలో, బాణిలో చెప్పేందుకు చేసిన ప్రయత్నాలతోనే వివిధ నిర్వచనాలు వెలువడ్డాయి.

ఇవన్నీ 'ఒకే సత్యం' గురించి వేరు వేరు విధాలుగా చెప్పటంతో - ప్రజలు 'పరమసత్య' మేదో గ్రహించలేని అయోమయంలో పడి, తాము కొలిచిందే దైవం, తాము నమ్మినదే సత్యం అనే మూర్ఖత్వంతో, మత భేదాలతో, పరమాత్మకు చేరువ చేయలేని వివిధ ఆరాధనా, ప్రార్థనా పద్ధతులతో సతమతమవుతున్నారు. మతయుద్ధాలతో, మారణహోమాలు సృష్టిస్తు, సృష్టికే ప్రమాదం తెచ్చి పెడుతున్నారు.

ప్రపంచంలో చల్లారకుండా మండుతున్న మత వైరుధ్యాలకు, అంతర్యుద్ధాలకు, అంతంలేని పంతాలకు ప్రధాన కారణాలు యివే.

గురునానక్‌కి పూర్వం వచ్చిన గురువు లందరూ సత్య ప్రవచనాలు చేసినవారే. కానీ, వారు పరమ సత్యాన్ని ప్రజలందరికీ సుబోధకంగా అందించలేక పోయారు. పరమాత్మ దివ్యప్రసాదాన్ని (అమృతాన్ని) అన్ని మతాల వారికి, కులాల వారికి, వివిధ దేశాలవారికీ అందించలేకపోయారు. ఈ లోటును గురునానక్ భర్తీ చేసారు. ఆయన పలుకులు - పరమాత్మ ఆదేశాలుగా వెలువడిన తేనెలూరే పద్యగీతాలు. ఇవి శ్రోతల ఆత్మలను నిద్రలేపేవి. తక్షణం పరివర్తన కలిగించి, గురునానక్ పాదాలు పట్టించేవి!

గురునానక్ బోధనల దివ్యశక్తికి అన్ని మతాలవారు ఆకర్షితులయ్యారు. అవి సాక్షాత్తు పరమాత్మ సందేశాలు కావటం చేత, ప్రజలు తాము అనుసరిస్తున్న మూఢాచారాలను, మూఢనమ్మకాలను విడిచిపెట్టి ఆయనను అనుసరించి ధన్యులైనారు.

చారిత్రికంగా, గురునానక్ జన్మ, భారతదేశం ఒక విపత్కర పరిస్థితిలో కొట్టు మిట్టాడుతున్న సమయంలో జరిగింది. పఠానుల అరాచకత్వంతో ప్రజలు అనేక బాధలు పడుతుండేవాళ్లు. వడగాలిపోయి సుడిగాలి కమ్ముకున్నట్లు, తురుష్కుల తుఫానులా బాబరు భారతదేశం మీద దండయాత్ర చేసి, అనేక అఘాయిత్యాలు, అత్యాచారాలు చేసాడు. గరునానక్ సైతం జైలుపాలు కాక తప్పలేదు. అయితే, చీకటిని తుదముట్టించేదే వెలుగు కాబట్టి, అతి త్వరలోనే

గురునానక్, తన దైవవాణితో, దివ్యబోధనలతో బాబరులో పరివర్తన కలిగించాడు. అలా జరిగి ఉండకపోతే, బాబరు అకృత్యాలకు వేలాదిమంది భారతీయులు బలి అయి ఉండేవాళ్లు. శిష్యునికి 'శిఖ్కు' అనే పేరును ప్రదానం చేసి, ఉత్తమ శిష్యరికంతోనే ఉన్నత మానవ సమాజం నిర్మితమవుతుందనే సూత్రాన్ని ప్రవర్ధమానం చేసి, 'శిష్యమతం'గా, శిఖ్కుమతాన్ని విశ్వవ్యాప్తం చేసిన ఘనత గురునానక్ ది.

గురునానక్ సాధారణ గురువుకాదు. గురువులకే గురువు. అందుకే ఆయన తర్వాత వచ్చిన శిఖ్కు గురువులందరూ ఆయనే తమ 'ఆది గురువు'గా భావిస్తారు.

గురునానక్ భగవంతుని నామ మహిమను ప్రచారం చేసాడు తప్ప, కొందరు సిద్ధ గురువులవలె, తన మహిమలు ప్రదర్శించలేదు.

అయితే, దుష్టబుద్ధిగల ఒక మహమ్మదీయ సాధకుడు 'వలీకాంధారీ', నానక్ మీద అసూయతో కొండపై నుండీ పెద్దబండను దొర్లించగా, నానక్ తన అరచేతితో దానిని అదిమిపట్టాడు. ఆ రాయిమీద ఆయన అరచేతి ముద్రలు స్పష్టంగా పడినాయి. దానినే పవిత్రమైన అరచేయి - 'పంజా సాహిబ్' గా శిఖ్కులు పూజిస్తారు. ఈ పంజా సాహిబ్, పాకిస్తాన్‌లోని ఇస్లామాబాద్‌కి సమీపంగా షుమారు 45 కి.మీ. దూరంలో ఉంది. ప్రతి సంవత్సరం ఏప్రియల్ 13వ తేదీన వైభవంగా యిక్కడ జరిగే ఉత్సవాలకు అన్ని మతాలవారు భక్తి శ్రద్ధలతో హాజరవుతారు.

గురునానక్ పరమాత్మ గురించి, పరమధర్మాల గురించి స్పష్టమైన వివరణలు యిచ్చాడు. ఆయన అనేక మంది మత పెద్దలు, సాధకులు, మౌల్వీలు, గురువులు, పండితుల సందేహాలకు అత్యుత్తమమైన సమాధానాలు యిచ్చాడు. అవే పరమసత్యాలు.

భగవంతుడు తన దర్శనభాగ్యం నానక్‌కి ప్రసాదించి యిలా అంటాడు.

"ఓ నానక్! నేను ఎల్లప్పుడూ నీతోనే ఉంటాను. నిన్ను ఆశీర్వదిస్తున్నాను. నీ పేరును ప్రేమతో పలికిన ప్రతివాడూ భగవదాశీర్వచనమునకు తప్పక పాత్రుడు

కాగలడు.

నేను దేవ దేవుడను. నేను నీకు నా నామమును అనుగ్రహిస్తున్నాను. నీ అనుగ్రహము పొందిన వారందరూ నా అనుగ్రహము తప్పక పొందుతారు. నీవు గురుదేవుడిగా విశ్వఖ్యాతి పొందుతావు.

నిరంతర దుఃఖముతో బాధపడు ప్రజలకు నా సందేశాలు వినిపించి, వారిని దుఃఖరహితుల్ని, పవిత్రులను చెయ్యి".

అంతేకాదు.

దైవం నానక్‌కి ఒక మహాద్భుత దివ్యదృశ్యాన్ని చూపి, ఒక వస్త్రాన్ని కూడ బహూకరించాడు.

అది ధరించిన నానక్ "నాకు హిందువు కానీ, ముస్లిమ్ కానీ కనబడటం లేదు. నేను కేవలం మానవుడ్ని చూస్తున్నాను" అంటాడు.

ఇదే పరమసత్యము.

మానవదేహం - ఆత్మ కప్పుకున్న 'కర్మవస్త్రం' మాత్రమే. దానికి కులం, మతం, తదితరములతో ఎలాంటి ప్రమేయమూ లేదు.

సృష్టికి మూలశక్తి అయిన, పరమాత్మ గురించి గురునానక్ యిలా అన్నాడు.

"కోటానుకోట్ల సంవత్సరాలకు పూర్వం అంధకారము, పొగ వ్యాపించి ఉండేది. అప్పుడు ఆకాశమూ లేదు. భూమి లేదు. మరే ముందంటే అపారమైన భగవదాదేశమే. రోజులు లేవు. పగళ్లులేవు. రాత్రిళ్లు లేవు. సూర్యుడు లేడు. చంద్రుడు లేడు. నక్షత్రాలు లేవు. పర్వతాలు లేవు. అడవులు లేవు. గాలి లేదు. నీరు లేదు. ఏమీలేదు. చావు పుట్టుకలు లేవు. నవఖండాలు గానీ, సప్త సాగరాలు కానీ, పాతాళ లోకము ఏమీ లేవు. నదులు లేవు. ప్రవాహములు లేవు. ముల్లోకములు లేవు. పాప పుణ్యాలు, స్వర్గ నరకాలు లేవు. ఎవరూ రావడం కానీ, పోవడం కానీ లేదు. బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరులు లేరు. ఉన్నది కేవలం వాడు ఒక్కడే! ఇతరులెవరూ లేరు. నరుడూ లేడు. నారీలేదు. జన్మమూ లేదు. సుఖదుఃఖాలు పొందేవారు లేరు. యోగులు, సిద్ధులు, సాధ్యులు, మునులు, రాజులు, తపస్సంపన్నులూ ఎవరూ

లేరు. వ్రతములు, పూజలు లేవు. ఉన్నది ఒక్కడే. అతడు తప్ప వర్ణింప దగిన వారెవ్వరూ లేరు. అతడు స్వయంభువు స్వయంప్రకాశితుడు. తన విలువ తెలుసుకొనగలవాడతడొక్కడే. శుచి, సంయమము, తులసిమాలలు లేవు. గోపికలు, కృష్ణుడు, గోవులు, గోపాలకులు లేరు. తంత్రం లేదు. మంత్రం లేదు. యంత్రం లేదు. పాషండులు లేరు. మురళి మ్రోగించే వాడు లేడు. ధర్మం లేదు. కర్మము లేదు. మాయలేదు. మర్మము లేదు. లలాటలిఖితం లేదు. భాగ్యరేఖలేదు. ధ్యానము లేదు. ధ్యానించువారులేరు.

ముల్లా, కాజీ, షేక్, ముసాయిక్, హాజీ, రాజు, ప్రజలు లేరు. అహంకార భూయిష్టమైన ప్రపంచము లేదు. చెప్పేవాడు లేడు. చెప్పించేవాడు లేడు. వేదములు, ఖురాను, స్మృతులు లేవు. శాస్త్రములు, పురాణ పఠనము లేదు. ఉదయాస్త మానములు లేవు. వాడే అగోచరుడు వాడే గోచరుడు. తనకు తానే గోచరించ గలవాడు.''

ఇవన్నీ అక్షర సత్యాలు.

గురునానక్‌కి పూర్వం ఎవరూ యింత అద్భుతంగా భగవంతుడ్ని, ఆయన మూల రూపాన్ని వివరించి చెప్పలేక పోయారు.

ఈ పరమాద్భుత వివరణతో దైవాన్ని సరిగ్గా గ్రహించటమేకాదు, మనుష్యుడు నిత్యం దీనిని పఠిస్తు, స్మరిస్తు, జీవిస్తుంటే - పొరబాటున కూడ ప్రపంచ మాయలో చిక్కుకొనడు. మత విద్వేషాల జోలికి పోడు. ఒక్కొక్క వాక్యం, ఒక్కొక్క మెట్టుగా ఆధ్యాత్మికంగా అత్యున్నత శిఖరానికి చేరుకోగలడు. జీవిత పరమార్థం సాధించగలడు. పరమాత్మ అనుగ్రహానికి పాత్రుడు కాగలడు.

శ్రీ గురుసింగ్ సభ వారి ఆధ్వర్యంలో, ఉప సంఘంగా ఏర్పడిన "ధర్మ ప్రచార కమిటీ"కి తొలి ఆలోచన ఖాల్సాపంథ్ 300 సం॥ల వేడుకల సమయంలో - గురుభాయీ సర్దార్ హరవిందర్‌సింగ్ పింకీకి, నాకూ వచ్చింది.

అప్పటికే - శ్రీ పింకీ, శ్రీహరవిందర్‌సింగ్ సహానీగార్లు కార్యదర్శి, అధ్యక్షులుగా తమ సేవలు చేస్తు, శిఖ్ఖు పంథామీద నాకు గల ప్రత్యేక అభిమానం

గుర్తించి, రచయితగా, జర్నలిస్టుగా, ఎడిటర్‌గా నాకు గల సుదీర్ఘ అనుభవాన్ని 'గురుసేవ'కి వినియోగించవలసిందిగా ఆహ్వానించి, కల్చరల్ సలహాదారుగా, ప్రచురణలకు సంపాదకునిగా బాధ్యత వప్పగించారు. అందుకు నా వినమ్ర కృతజ్ఞతలు.

వారు నాకు వప్పగించిన బాధ్యతలను "దైవకార్యం"గా, మొట్ట మొదటి కర్తవ్యంగా స్వీకరించి, రాత్రి-పగలు, సౌకర్యం - అసౌకర్యం, ఆరోగ్యం - అనారోగ్యం వంటి ప్రతి బంధకాలు లెక్కచెయ్యకుండా చేస్తున్నాను. చేస్తునే ఉంటాను.

శిఖ్ఖు చరిత్రేకాదు - శిఖ్ఖుల ఆధ్యాత్మిక జీవనం కూడ అత్యంత ఆదర్శప్రాయమైనది. ప్రపంచంలో దీనితో పోల్చదగినది మరొకటిలేదు. చాలా మందికి శిఖ్ఖుమతం మీద సరయిన అవగాహన లేదు. పైగా అపోహలు కూడ ఉన్నాయి. వీటిని సరిచేయటానికి ఎన్ని వివరణలు / గ్రంథాలు విరివిగా వస్తే అంత మంచిది. ఎందుకంటే ఈ మహత్తరమయిన ధర్మం, సాక్షాత్తు పరమాత్మ గురునానక్ ద్వారా ప్రపంచానికి అందించిన అమూల్యకానుక. ఒక ఆధ్యాత్మిక అమృతధార. అతిసులభంగా తరణోపాయంతో, పరమాత్మను చేరుకోగల ఏకైక మార్గం.

ఈ గ్రంథ రచన మొదట నేను చేయాలని సోదరుడు పింకీ కోరిక. అయితే దైవ నిర్ణయంగా విజ్ఞుడు, చరిత్ర పరిజ్ఞానం గలవాడు, చిరకాల పరిచితుడు అయిన శ్రీ ఎ.వి.ఎస్.ఆర్. ఆంజనేయులుగారు నన్ను అప్పుడప్పుడు కలుస్తున్న సందర్భాలలో ఆయనకు అందుబాటులో గల విరామ కాలాన్ని, యీ పవిత్ర కార్యానికి వినియోగించటానికి ప్రోత్సాహపరచటం జరిగింది.

ఆయన చాలా శ్రద్ధగా, అనేక శ్రమలకోర్చి, యీ గ్రంథరచన సమర్థవంతంగా పూర్తి చేసారు. అందుకు వారిని మనసారా అభినందిస్తున్నాను.

సర్దార్ హరవిందర్‌సింగ్ పింకీ, సర్దార్ పరంజీత్ సింగ్, సర్దార్ హరవిందర్ సింగ్ సహానీ, సర్దార్ అమర్ జీత్ సింగ్ (బక్షిమోటార్స్)లు నేను సదా స్మరించుకునే ఆత్మీయ శిఖ్ఖు సోదరులు. వీరితోబాటు, మిగతా శిఖ్ఖు సోదరులు, సోదరీలు నాపట్ల

ఎంతో గౌరవం, అభిమానం, ఆత్మీయత చూపుతున్నారు. అందుకు నేను వారికెంతో రుణపడి ఉన్నాను.

ఈ గ్రంథాన్ని ప్రచురిస్తున్న శ్రీ గురుసింగ్ సభ విజయవాడ కమిటీవారు ప్రత్యేకంగా అభినందనీయులు. వారి ఆమోద సహకారాల వల్లనే యీ గ్రంథం పాఠకులకు అందుతున్నది. వారి సహకారం కొనసాగాలని ఆకాంక్షిస్తున్నాను. చివరగా -

ఈ పుస్తకం చదివే వారికి ఒక విజ్ఞప్తి.

దీనిని సాధారణ గ్రంథంగా భావించకండి. మళ్లీ - మళ్లీ - మళ్లీ- చదవండి. చదువుతునే ఉండండి.

మీలో తప్పక "ఆత్మజ్ఞానం" ఆవిష్కృతమవుతుంది.

మీతోబాటు ఆధ్యాత్మిక జిజ్ఞాసువులకు సత్యాన్వేషకులకు యీ పుస్తకం గురించి తెలుసుకునే సదవకాశం కల్పించండి.

వారిచేత చదివించండి.

ఆధ్యాత్మిక చర్చల్లో - యీ పుస్తకంలో మీకు నచ్చిన అంశాలను ప్రస్తావించండి.

ఆ విధంగా మీరు 'గురు ప్రసాదాన్ని' అందరికీ పంచిన వారవుతారు. తద్వారా దైవానుగ్రహానికి పాత్రులవుతారు.

"వాహెగురు" మంత్రంతో - మీకు శుభాలు కలగాలని ఆకాంక్షిస్తు.....

శెలవు.

"శిఖ్ఖులు భారత జాతికి శిరస్త్రాణం"

డా॥ జి.వి. పూర్ణచంద్, కవి, పరిశోధకులు, గ్రంధకర్త

తేజరిల్లిన భారతజాతి ఘనచరిత్రలో శిఖ్ఖు సోదరుల త్యాగాలు గణనీయమైనవి. జాతి మరువలేనివి. రెండు వందల సంవత్సరాల భారత స్వాతంత్ర సంగ్రామమంలో జాతి కోల్పోయిన వీరులలో శిఖ్ఖులే ఎక్కువ. శిఖ్ఖులు భారత జాతికి శిరస్త్రాణం లాంటివారనేది ఎప్పుడూ నా మదిలో మెదిలే భావన.

ఆధునిక విజయవాడ ఆర్థిక విజయాలు సాధించడంలో శిఖ్ఖుల పాత్ర గొప్పది. ముఖ్యంగా దేశ చలనానికీ, సంచలనానికీ కారణమైన మోటారు రంగంలో విజయవాడ విజయ పంథాన నడవడానికి శిఖ్ఖులు ఎంతగానో తోడ్పడ్డారు.

పేద ప్రజలను ఆదుకోవడంలోనూ, ఆపత్తులు ఏర్పడినప్పుడు చేయూత నందించడంలోనూ, శిఖ్ఖు సోదరులు విజయవాడలో ఏ ఇతరులకూ తీసిపోరు.

ఎక్కడినించో ఇక్కడకు వచ్చినా, తమ వెలుగుకు ఊపిరి పోసిన విజయవాడ పట్ల మాతృభావంతో వెలుగుతూ అందరికీ తలలోనాలుకలా, వివాదాలకు అతీతంగా వ్యవహరిస్తుంటారు శిఖ్ఖులు.

శిఖ్ఖుల మతపరమైన విషయాలు, ప్రవక్తల జీవిత చరిత్రలూ, బోధనలూ, శిఖ్ఖుల జీవన విధానానికి సంబంధించి తెలుగులో కొంత పరిచయం చేసే ప్రయత్నాలు గతంలో కూడా అప్పడప్పడూ జరిగాయి. అయితే, ధర్మ ప్రచార కమిటీ శ్రీ గురుసింగ్ సభ పక్షాన విజయవాడ శిఖ్ఖు సోదరులు ధర్మానికి సంబంధించిన విశేషాలను తెలుగులో ప్రచురించేందుకు ఉద్యమించడం చాలా సంతోషించదగిన విషయం.

రానున్న ఈ పుస్తకాల పరంపరలో మొదటి పుష్పం ఇప్పుడు వికసిస్తోంది.

గౌరవనీయులు ఎ.వి.యన్.ఆర్. ఆంజనేయులు గారిని ఈ గ్రంధ రచయితగా ఎంచుకోవడంలో శ్రీ గురుసింగ్ సభవారు చూపిన విజ్ఞత గొప్పది.

ఎందుకంటే, ఆతడనేక గ్రంథములనవపోసించిన మేథావి! సాధికారికమైన సమాచారాన్ని అందివ్వగలవాడు. శ్రీ గురునానక్ గ్రంధంలో అనుభవం పండిన ఆయన మేధ స్పష్టంగా దర్శనమిస్తుంది.

గురునానక్ బాబా పట్ల గౌరవభావంతోనూ, భక్తి ప్రపత్తులతోనూ ఆయన వెలయించిన ఈ గ్రంధం తెలుగువారికి శ్రీ గురునానక్ పట్ల, ఆయన బోధనల పట్ల కరతలామలకమైన అవగాహన కల్గిస్తుందని నా నమ్మకం.

"నానక్ విజయవాడ వచ్చాడు. ఉత్తర భారత రచయితలు ఈ విషయాల్ని పట్టించుకోలేదు. దక్షిణ ప్రాంతం వారికి ఇది అసలే పట్టదు-" అని నా చిన్నప్పటినించి ఆయన అంటుండేవారు. బాబా శిష్యులలో ఆంజనేయులు గారి పూర్వీకులు వున్నారనే నమ్మకం ఆయనలో శిఖ్ఖు ధర్మంపట్ల అభిమానాల్ని ప్రేరేపించింది. అందుకు ఆయనతో కనీసం పాతిక సంవత్సరాల నా సాహచర్యమే సాక్ష్యం!

దైవిక పరమైన అంశాలను మాత్రమే కాక, స్వతంత్ర పరిశోధకుడిగా చారిత్రక దృష్టితో పరిశీలించే అవకాశం ఆంజనేయులు గారికే వుంది. కాబట్టి ' శ్రీ గురునానక్' ఆధికారికమైన గ్రంథంగా రూపొందింది.

మా అక్కగారు మహారచయిత్రి కళా ప్రపూర్ణ తెన్నేటి హేమలత కీర్తి శేషురాలయిన తర్వాత ఆమె భర్త ఆంజనేయులు గారి సారస్వత వ్యాసంగం పూర్తిగా కుంటుపడింది. అయినా, కాలం మాన్చిన గాయాలతో పుంజుకొని కలం పట్టి రాయడం మొదలు పెట్టారు.

మిత్రుడు, ప్రసిద్ధ కథకులు శ్రీ కాటూరి రవీంద్ర త్రివిక్రమ్ గారి ప్రోద్బలంతో శిఖ్ఖు మిత్రుల సాహచర్యం ఆంజనేయులు గారికి లభించింది. ఎన్నాళ్లనుంచో అణిగివున్న తృష్ణ ఇలా తీరింది ఇన్నాళ్లకి ఆయనకి !

ఆంజనేయులు గారు మరిన్ని ఆలోచనా స్ఫోరకమైన రచనలు చేసేలా శ్రీ గురుసింగ్ సభవారు ఆయన మేధా సంపత్తిని పూర్తిగా సద్వినియోగం చేసు కోగలరని నా ఆశంస!

డా॥ జి.వి. పూర్ణచంద్

హిందూదేశ చరిత్రలో హర్షుడు ఆఖరి చక్రవర్తి. ఆ తరువాత దేశమంతటా చిన్న చిన్న రాజ్యాలు ఏర్పడి ఎవరికి వారే తాము గొప్ప వారమనుకుని పరస్పరము కలహించుకోవటం తత్ఫలితముగా మహమ్మదీయులు సునాయాసంగా యీ దేశాన్ని కబళించటం జరిగింది. భారతదేశానికి విదేశ దండయాత్రలు కొత్త ఏమీ కాదు. యవనులు, శకులు, కుషాణులు, హూణులు మనదేశాన్ని జయించినప్పటికీ హైందవ మతాన్నో, బౌద్ధమతాన్నో స్వీకరించి భారతీయులతో కలసిపోయి భారతీయులయ్యారు. కాని, మహమ్మదీయులరాకతో అట్లా జరగలేదు. వారి మతాచారములు, వేష భాషలు, నాగరికత హిందువులకంటే భిన్నమయినవి.

భారతదేశము ధర్మభూమి, కర్మభూమి యీ దేశాన్నిమ్లేచ్ఛు లెవరూ కన్నెత్తి చూడలేరనే గుడ్డి నమ్మకముతో దేశ రక్షణకు ఆలోచించక, ఐకమత్యము లేక కకావికలయి మహమ్మదీయులకు పాదాక్రాంతులయినారు రాజులు, ప్రజలు.

క్రీ.శ. 1200 నుండి 1700 వరకు మనదేశంలో అధిక భాగము మహమ్మదీయులకు జోహుకుములు చేసినది. మతావేశముతో వీర విహారము చేస్తున్న మహమ్మదీయులను అడుగడుగునా అడ్డుకుని రాజపుత్రులు ఆర్యావర్తంలోనూ, దక్షిణాపథంలో కాకతీయులు, విజయనగర సార్వభౌములు, మహారాష్ట్రులూ పోరాటాలు సాగించారు. ఎన్ని ప్రయత్నాలు చేసినా ఫలితం శూన్యమయింది. అర్ధచంద్ర ధ్వజం వినువీధిలో రెపరెపలాడ సాగింది. తమ మతము, తమ జీవన విధానము ప్రపంచం అంతా తలదాల్చవలసినదే అనే దురహంకారముతో, ఎదురులేని సైనిక బలముతో మనదేశము మీద దండెత్తి సర్వనాశనము చేయసాగారు. ఎన్నోరకాలుగా ప్రలోభపెట్టినా హిందువులు మతము మార్చుకొని ముస్లిములతో కలవలేదు. ఇస్లాము మతము స్వీకరించలేదు. యీ హిందువుల మతానికి పట్టుకొమ్మలైన దేవాలయములు, గురుకులములు నాశనము చేయసాగారు. ఎన్ని చేసినా ఏదో ఒక మూల చేరి మంచి రోజులు రాగలవని నమ్ముతూ, ఎవరో మహాత్ముడు తమను ఉద్ధరించగలడని కర్మ సిద్ధాంతాన్ని నమ్ముకుని బ్రతక సాగారు.

అలాటి అరాచక శకంలో హిందూ మహమ్మదీయ సుహృద్భావమును చాటినవారు భక్తివాదులు. యీ భక్తి భావబోధకులలో ముఖ్యులు రామానందుడు, కబీరు, నానక్ లాంటివారు. ఏ పేరుతో పూజించినా దైవము ఒకడే. రాముడైనా, రహీమైనా ఒకటే. మతాలన్నీ ఒకే సత్యాన్ని బోధిస్తాయి అని ప్రచారం చేసారు.

యజ్ఞయాగాదులు అనవసరం. తీర్థయాత్రలు, వ్రతాలు ఉపవాసాలు నిష్ప్రయోజనం పురోహితుల ప్రమేయం అనవసరం. మానవులను విభజించి చీల్చిపారేసే కుల వ్యవస్థను నాశనం చెయ్యండి. అచంచలమైన భక్తితో భగవంతుని పూజించి సుఖశాంతులు పొందవచ్చును అనే భక్తివాదుల ప్రబోధనలవల్ల కొంత వరకు కుల వ్యవస్థ పెల్లగిలింది.

యీ భక్తివాదులు సమస్త భారతదేశమంతా పర్యటించి హైందవులకు కొత్త బలముచేకూర్చారు. భక్తితత్వం, భక్తిగీతాలు సామన్య ప్రజలకు అందజేసి మార్పు తీసుకురావటానికి ప్రయత్నం చేసినాడు గురునానక్.

3. ముస్లిముల పాలనలో అల్లకల్లోలంగా వున్న పంజాబులో శాంతి జెండా పాతినవాడు గురునానక్. ఆయన జీవితం ఆయన బోధనలు సర్వమతములవారికీ ఆదర్శంగా కనపడటంచేత ఆ మహనీయుడు కొత్త మతస్థాపకుడు కాగలిగాడు. అనంతమైన కాల ప్రవాహంలో శిఖ్ఖు మతస్థాపన జరిగి కొద్ది కాలమైనా అచిరకాలంలోనే పురాతన మతాల సరసన చేరి ప్రసిద్ధికెక్కింది.

భక్తితత్వం భారతీయులకు కొత్తకాదు. క్రీస్తుకు పూర్వమే వాసుదేవ తత్వమనే పేర భక్తితత్వము ప్రారంభమైంది. యీ వాసుదేవ భక్తులు రూపొందించినదే భగవద్గీత అని కొందరు పండితుల అభిప్రాయము. పరమేశ్వరుడు ఒక్కడే అనేది భగవత్తత్వము. తదనంతరము వేరితలలు వేసివుండవచ్చు.

విష్ణు భక్తులైన ఆళ్వారులు, శివభక్తులైన నాయనార్లు సులభమైన భాషలో భక్తి తత్వాన్ని ప్రబోధించారు. దక్షిణాదిలో ప్రారంభమయిన యీ భక్తి భావ గీత ప్రచారం ఉత్తరానికి పాకింది. దీనిని ఉత్తర దేశానికి తీసుకు వెళ్ళినవాడు

రామానందుడు. మళ్ళీ తిరిగి దక్షిణ దేశంలో వ్యాప్తి చేసినవారు చైతన్యుడు, గురునానక్, కబీరు, సూరదాసు మొదలైనవారు. మిగతా వారి కంటే ఎక్కువ ప్రదేశాలు తిరిగి అనేక మంది సన్యాసుల్నీ, భక్తి జీవుల్ని కలిసినవాడు గురునానక్. టిబెట్టు చైనాలనుంచి సిలోను వరకు మక్కామదీనాలనుంచి తూర్పు సముద్రం వరకు తిరిగి అనేక మందిలో మార్పు తీసుకువచ్చిన మహనీయుడు గురునానక్. ధర్మం నశించి, అ ధర్మం మితి మీరినప్పుడు పరమేశ్వరుడు మానవ రూపంలో జన్మించి ధర్మాన్ని కాపాడుతాడు అనే వాక్కుకి నిదర్శనం గురునానక్. ఆయన జీవితం, ఆయన చెప్పిన విషయాలు యావన్మంది భారతీయులకు ఆదర్శం. ఏ మతం వారికైనా ఆయన పూజనీయుడు. నిరంతరం గుర్తుంచుకోదగిన గురువు. గురుపరంపరకు సరియైన అర్థం చెప్పినవాడు. ఆయనకు గురువే దైవం. దైవం గురువుద్వారా తన వాణిని వినిపిస్తాడు. గురువాణిని విని అలా నడుచుకోవటం కేవలం శిఖ్ఖు మతస్థులకే కాదు యితర మతస్థులకు కూడా అవసరం. సర్వమానవ సౌభ్రాతృత్వం ఆయన ఆదర్శం. కులగోత్రాలతో పనిలేని సమాజ నిర్మాణమే ఆయన లక్ష్యం. శిఖ్ఖులనగా శిష్యులనే నిర్వచనం చెప్పినవాడు నానక్.

నానక్ మహనీయుని జీవితం, ఆయన జీవితంతో ముడిపడిన ఆయన సిద్ధాంతాలు ప్రబోధనలు తెలుసుకుని, అర్థం చేసుకుని ఆచరించాలి.

నానక్ బాబా, గురునానక్, నానక్షా గా పిలువబడిన నానక్ జన్మించినది క్రీ.శ. 1469 ఏప్రిల్ 15వ తేదీన రాయ్‌భోయ్ తల్వాండీలో. యీ తల్వాండి ప్రస్తుతం నన్ కానా సాహెబ్ అని పిలవబడుతూ పాకిస్తాన్‌లో వున్నది. అవిభక్త పంజాబులో షేక్ పురా జిల్లాలో లాహోర్ నగరానికి నైరుతీ మూలగా దాదాపు అరవై కిలో మీటర్ల దూరంలో వుంది యీ తల్వాండి గ్రామం. గురునానక్ తండ్రి మెహతాకాలు. క్షత్రియులలో అంతశ్శాఖ అయిన ఖాత్రీ శాఖకు చెందినవాడు. బేదీ అనేది మళ్ళీ ఖత్రీలలో మరొక అంతశ్శాఖ. మెహతాకాలూ ఆ గ్రామ పట్వారి. పట్వారీలు అంటే గ్రామ కరణాలు. గ్రామాధికారి కనక మెహతకాలూ గౌరవమైన ఉన్నతస్థాయికి

చెందిన వ్యక్తిగా పరిగణింపబడినవాడు. నానక్ తల్లి తృప్త. ఆమె మాతా తృప్తగా పిలువపబడేది. మెహతాకాలు, తృప్త దంపతుల రెండవ సంతానం నానక్ దేవ్. మొదటి సంతానం నానకి అనే ఆడపిల్ల.

నానక్ పుట్టినప్పుడు అనేక అద్భుతమైన సంఘటనలు జరిగినట్లు చెపుతారు. మహాత్ములు జన్మించినపుడు యిలాటివి జరగటం సహజమేనని భారతీయుల నమ్మకం. ఆకాశం అంతా దట్టమైన మంచుతో కప్పి వెలుగు అనేది లేకుండా ప్రపంచం అంతా అజ్ఞానమనే అంధకారంతో ఆవరించనదా అన్నట్లు వున్న సమయంలో నానుక్ అంధకారాన్ని చీల్చి పారేసుకుంటూ జ్ఞాన జ్యోతిని వెలిగిస్తూ యీ లోకంలోకి వచ్చాడా అన్నట్లుగా వుంది ప్రకృతి.

పురుడు పోసిన దౌలతా అనే ముస్లిమ్ స్త్రీ చెప్పిన ప్రకారం, ఆకాశంలో నుంచి దైవ సంబంధమైన సంగీతం వినపడినట్లు, బిడ్డ తన వైపు చూసి చిరునవ్వు నవ్వినట్లు అనిపించిందని చెప్పింది. నానక్ పుట్టినప్పుడు ఏడవ లేదని బిడ్డ గొప్ప వాడవుతాడని ఆ అమాయకురాలు నమ్ముతూ, అందరికీ చెప్పింది.

మెహతాకాలూ వెంటనే కులపురోహితుడైన హరదయాల్‌ని పిలిపించి జాతకం వేయించి పిల్లవాడి జాతకం ఎలా వుందీ చెప్పమన్నాడు. జాతకం పరిశీలించిన పురోహితుడు హరదయాల్ పిల్లవాడు గొప్ప అదృష్టజాతకుడనీ ప్రసిద్ధికెక్కినవాడవుతాని చెప్పాడు. కాలూ సంతోషానికి అవధులేవు. ఇరుగుపొరుగువారుకూడా చాలా ఆనందంతో మిఠాయిలు పంచిపెట్టారు. నానకి తమ్ముడిని చూసి చాలా సంబరపడిపోయింది. ఒక్క క్షణంకూడా వదలకుండా అతని ప్రక్కన కూర్చుని పోయింది. మెహతా కాలూ గ్రామాధికారి, పలుకుబడి కలవాడవటం చేత గ్రామంలోని వారంతా వచ్చి దీవించి పోసాగారు. తండ్రి తన బిడ్డ తన తరువాత గ్రామాధికారి అవుతాడని తనలో తాను సంతోషించడం మొదలుపెట్టాడు. పిల్లవాడికి నానక్ దేవ్ అని నామకరణం చేసాడు. పిల్ల, పిల్లవాడితో ఇల్లు కళ కళ లాడటం చూసి తృప్త చాలా ఆనందపడసాగింది. చిన్నతనం నుంచి నానక్ తనతోడి ఇరుగు పొరుగు పిల్లలతో ఆటపాటలతో గడపకుండా ఒక చోటకూర్చుని ఏదో ఆలోచనలతో మునిగి పోయేవాడు. సాధువులు, సన్యాసులను పరిశీలనగా చూస్తూ వారు పాడేపాటలను వింటూ గడిపేవాడు. చూసేవాళ్ళకు నానక్ సామాన్యమైన పిల్లవాడులాగా కనపడే వాడుకాదు. ఆ కళ్ళలో ఆ ముఖాకృతిలో ఏదో

అనిర్వచనీయమైన లక్షణాలు, వాళ్ళకు గోచరించేవి. అతడిని చూసి, అతడి మాటలు వింటూ మంత్ర ముగ్దులైపోయి అచ్చట నుండి కదలలేక పోయేవాళ్ళు. ఆ చిన్న వయస్సులో అంత జ్ఞానం ఎలా అబ్బిందో వారికి అర్థమయ్యేది కాదు. నిశ్చలమైన చూపు మనస్సులో ఏదో, ఎప్పుడూ దేన్ని గురించో ఆలోచిస్తూ వున్నట్లు వుండేవాడు.

ఎక్కువ సేపు నిద్రపోవటంగాని, ఆ యీడు పిల్లలు తీసుకున్నట్లు ఆహారం తీసుకోటంగాని వుండేదికాదు. మితాహారమే. సన్యాసులు, సాధువులు, ముష్టివాళ్ళు ఆ యింటి నుంచి వట్టిచేతులతో వెళ్ళేవాళ్ళుకాదు. వాళ్ళకు పెట్టడం, వాళ్ళ మొహాల్లో సంతోషం ఆయనకు ఎంతో ఆనందం కలిగించేది. కేవలం ఆహారం పెట్టడమేకాదు. వాళ్ళ చిరిగిపోయిన బట్టలు చూసి యింట్లో నుంచి తెచ్చి వాళ్ళకు యిచ్చేవాడు. యిదంతా గమనిస్తున్న తండ్రికి తనకొడుకు పద్ధతులు ఆందోళన కలిగించ సాగాయి. పూర్వాచార పరాయణురాలు అమాయకురాలైన తల్లి కొడుకు సుఖంగా వుంటే చాలుననుకునేది. అక్క నానకి తమ్ముడు ఏం చేసినా సంతోషించేది. యిలా కాలం గడుస్తుండగా నానక్ ఏడు సంవత్సరముల వాడైనాడు. బడిలోవేసే వయస్సు వచ్చిందని తలచి మెహతాకాలూ నానక్‌ని ఆ వూరిలో వున్న పండా దగ్గరకు పంపించి కులోచితమైన విద్యలు నేర్పించదలచాడు. గురువు దగ్గర ఎక్కౌంట్సు మొదలైన గ్రామ లెక్కలను నేర్చుకోటానికి బదులు ఆ పండా గారికే ఎదురు ప్రశ్నలు వేయసాగాడు. తనను పై వాడైన పరమేశ్వరుడు తన పనులు, చర్యలను గురించి, అడిగితే చెప్పగల లెక్కలను చెప్పమని కోరెను. తన కుమారుడు వీలయినంత త్వరగా గ్రామ లెక్కలు వ్యవహారాలు నేర్చుకొని తను ఉద్యోగం విరమించిన తరువాత తన స్థానమాక్రమించ వలయునని ఆతృతగా ఉన్నాడు మెహతాకాలూ.

పండాగారి దగ్గర ఎదురు ప్రశ్నలు వేస్తూ సాగిన చదువు కాగానే ముస్లిముల మదరసా అనిపిలవబడే పాఠశాలలో ఒక మౌల్వీగారి దగ్గర చేరాడు. అ మౌల్వీగారు పర్షియన్, అరబ్బీ భాషలు తన శిష్యులకు నేర్పుచుండెను. మౌల్వీగారు నానక్ యొక్క అసాధారణ తెలివి తేటలకూ జ్ఞానానికి ఆశ్చర్యపడి మామూలు పాఠాలేకాక

యింకా యితర విషయాలు చెప్పటం మొదలు పెట్టాడు. పవిత్రమైన జీవితం గడపవలెనని, మహాపండితులు, సాధువుల జీవితములను ఆదర్శముగా తీసుకుని జీవయాత్ర గడపవలెనని ఆ మౌల్వీరుక్నుద్దీను గారు బోధించారు. చిన్నతనంలో కొంత పండితవైద్యనాథ శాస్త్రి గారి దగ్గర సంస్కృతము, మౌల్వీగారి దగ్గర అరబ్బీ, పర్షియను భాషలు నేర్చి ఉండుటం చేత పవిత్రమైన ఆది గ్రంథమునందు పర్షియన్ పదజాలమును, కొన్ని పదములందు నానక్ వాడటం జరిగింది.

తండ్రికి నానక్ పరిస్థితి చాలా గందరగోళముగా తోచింది. తన తరువాత తనంతటివాడయి తన కులములోని వారందరికంటే గొప్పవాడు కావలెనని కలలుగన్న కాలూకు నానక్ పద్ధతి ఏమాత్రం యిష్టంగా లేదు. అటు సంస్కృతం గాని, యిటు పర్షియన్‌గాని ఎక్కువ రోజులు చదవలేదు. తండ్రి తన కుమారునికి చదువు అబ్బదు అని నిశ్చయించుకుని పసువుల కాపరి పని అప్పగించెను. ఆ పనిలో కూడా తండ్రికి ఆశాభంగమే ఎదురయింది.

నానక్ ఒకనాడు పశువులను మేపుటకు తోలుకొని వెళ్ళి ఒక మర్రి చెట్టు నీడను కూర్చొని భగవంతుని ధ్యానించుకొనుచుండెను. పశువులు పక్కవాని చేలో జొరబడి యదేచ్ఛగా మేయుచుండెను. ఆ పొలము యజమాని పశువులు తన పొలమును పాడుచేసెనని నానక్ తండ్రికి ఫిర్యాదు చేసెను. యీ సంగతివిని మెహతా కాలూ కోపోద్రిక్తుడయ్యెను. జరిగిన నష్టమునకు పూర్తిగా వెలకట్టి యిమ్మని ఆ పొలము రైతు పోట్లాటకు దిగెను. ఆ దారినే పోవుచున్న (గ్రామ మునసబు) గ్రామ జమీందారు రాయ బులారు నష్టము యిచ్చుటకు ఒప్పించి పంపివేసెను.

(అయితే ఇక్కడ ఒక విషయం చెప్పాలి. పురాతన జన్మ సాఖిలో వున్న ప్రకారము ఆ గ్రామ ప్రజలు పశువులు మేసిన ఆ పొలమును చూడటానికి వెళ్ళినపుడు ఆ పొలమునకు ఏమీ నష్టము జరగనట్లే కనిపించెనట.)

గ్రామ జమీందారు రాయ్ బులార్ ఇస్లాము మతానుయాయి అయిన రాజపుత్రుడు. ఒకనాటి మిట్ట మధ్యాహ్నము నానక్ పశువులు మేసే బయలులో నిద్రించుచుండగా ఆయన ముఖమునకు ఎండ తగలకుండా ఒక త్రాచుపాము పడగవిప్పి గొడుగులా చేసి అడ్డము పెట్టెను. యీ దృశ్యము రాయబులార్ దారిన

పోతూ చూసి గ్రామస్థులకు చెప్పెను. ఇలాంటి సందర్భాలు మహాత్ముల దైవాంశను తెలియచేస్తాయి. నానక్ విషయంలో నిరాశకు గురైన మెహతాకాలూకు యివి నమ్మబుద్ధి కావటంలేదు. అతడు కుమారుని విషయంలో నిరంతరం సంశయాగ్రస్తుడుగానే గడపసాగాడు. నానక్ తొమ్మిది సంవత్సరములవాడయ్యెను. గ్రామ పురోహితుడు నానక్ ఉపనయనము చేయమని కాలూని తొందరపెట్టి ముహూర్తముకూడా నిర్ణయించి సిద్ధం చేసెను. బంధువులందరకూ ఆహ్వానములు వెళ్ళినయి. బంధుమిత్రాదులందరూ వచ్చారు. యిక యజ్ఞోపవీత ధారణే తరువాయి. కాని యజ్ఞోపవీతం ధరించుటకు నానక్ నిరాకరించెను. వచ్చిన బంధుమిత్రాదు లందరూ విస్తుపోయిరి. అనేక విధముల పెద్దల మాట వినవలసిందని నచ్చ చెప్పినా వినలేదు నానక్. దానికి నానక్ యీ విధముగా జవాబు చెప్పెను. "పత్తి నుండి దారము తీసి దానితో తయారుచేసిన యీ జందెమును ధరించను. ఇది తెగిపోవచ్చు, మండిపోవచ్చు. అదీగాక పోయేటప్పుడు వెంబడిరాదు. అయితే తెగనిదీ, మండి మసికానిది, ఇహపరముల రెండింటిలోనూ వెంట వుండే జందెమును మాత్రమే ధరించెద"ననెను.

అది ఎట్లు అని పురోహితుడు మొదలగువారు అడుగగా "దయను పత్తిగా చేసి, సంతృప్తిని సూత్రముగా చేసి, నిగ్రహమును ముడివేసి, సత్యమును పురి ఎక్కించి ధరిస్తే అది ఆత్మకు తగినది అగును. అది మాడి మసికాదు, తెగిపోదు. దానిని మెడలో ధరించినవాడే దైవానుగ్రహ పాత్రుడు" అగునని చెప్పెను.

యీ జవాబు కొందరికి ఆశ్చర్యమును కలిగించిననూ తండ్రి మాత్రము సహించలేక పోయెను. కుమారుని వలన బంధుమిత్రులముందు తనకెంతో తలవంపులు కలిగెనని బాధపడసాగెను. పురోహితుడు కోపంతో వేసిన చిందులకు అంతే లేదు.

ఆ విధంగా అభాసుపాలైన ఉపనయనం తరువాత నానక్ చుట్టు పక్కలవున్న అడవుల్లో తిరుగుతూ హిందూ సాధువులు, సన్యాసులు, ముస్లిమ్ దర్వేషులతోనూ, యోగులతోనూ కలసి మత సంబంధమైన చర్చలు సాగిస్తూ గడపసాగెను. మెహతాకాలూకి తన కొడుకు పెద్ద సమస్య అయ్యెను. ఎలాగైనా

అతడిని దారిలోకి తీసుకువచ్చి సాటివారిలో తన కొడుకు ప్రయోజకుడైనాడని నిరూపించుకోదలచి నానక్‌ని వ్యవసాయమైనా చెయ్యమని కోరెను. దానికి అతడు నిరాకరించగా ఏదైనా వ్యాపారమైన చెయ్యమని కొంత ధనమిచ్చి, తన ఇంటి నౌకరైన బాలాసాంధుని తోడిచ్చి సమీపంలో వున్న వ్యాపారకేంద్రానికి పోయి ఏదైనా సరకు కొని దానిని కొంత లాభానికి అమ్మి డబ్బు సంపాదించుకురమ్మని పంపెను. ఆ వ్యాపార కేంద్రము పేరు చుహార్‌ఖాన్. అక్కడకు అడవి మార్గం గుండా వెళ్ళాలి. దారిలో అనేక మంది బైరాగులు, సాధువులు కలిసారు. వాళ్ళతో ప్రయాణం సాగిస్తుండగా వారు తమకు ఆకలిగా వున్నదనీ కొన్ని రోజులుగా ఆహారము దొరక్క ఉపవాసాలతో గడుపుతున్నామనీ చెప్పారు.

నానక్ బాలాతో తమ దగ్గర వున్న డబ్బుతో వారికి ఆహార పదార్థాలు కొని ఇవ్వమని చెప్పాడు. బాలా మొదట యివ్వటానికి యిష్టపడలేదు. మెహతాకాలూ కోపగిస్తాడని ఎంత చెప్పినా వినలేదు. చివరకు అయిష్టంతో వారికి భోజన పదార్థాలు సమకూర్చాడు. వారు తృప్తిగాతిని నానక్‌ని దీవించి వారి దారిన వారు పోయారు.

బాలా, నానక్ తమ గ్రామానికి ఒట్టి చేతులతో తిరిగి వచ్చారు. నానక్‌కి తన తండ్రి కోపగిస్తాడని వూరి చివర చెట్టుక్రింద కూర్చుని వుండి పోయాడు. బాలా వూరిలోకి వెళ్ళి కాలూతో జరిగిన సంగతి చెప్పాడు. మెహతా కాలూకు విపరీతమైన కోపం వచ్చింది. వెంటనే నానక్ వున్న చోటుకు వచ్చాడు. తండ్రి ఉగ్రావతారం చూసి ఏదో ప్రమాదం జరగనున్నదని గ్రహించిన నానక్ సోదరి నానకి కూడా త్వరితగతిని తండ్రిని వెంబడించి అక్కడకు చేరింది. అప్పటికే మెహతా కాలూ నానకు మొహం వాచేటట్లు కొట్టి కోపంతో వూగిపోతున్నాడు. నానకి అడ్డంవెళ్ళి తండ్రిని శాంతింప చేసింది. అదే సమయంలో రాయ్ బులార్ కూడా ఆదారిని పోవటం తటస్థించింది. మెహతా కాలూ ద్వారా జరిగింది తెలుసుకుని నానక్‌ని శిక్షించవద్దని ఆ ధనం తను యిస్తానని ఒప్పుకొని తన దారిని తను వెళ్ళిపోయినాడు. (యీ సంఘటన జరిగిన చోట తదనంతర కాలంలో ఒక గురుద్వారా నిర్మించారు.)

రాయ్ బులార్ వెళ్ళిన తరువాత కాలూ తను యిచ్చిన డబ్బు ఏమయ్యెనని నానక్‌ని గట్టిగా అడిగెను. నానక్ వెంటనే తండ్రికి యిట్లు సమాధానమిచ్చెను.

"తండ్రీ! నీవు నాకు లాభసాటి వ్యాపారము చేయమని డబ్బు యిచ్చితివి. అలాంటప్పుడు ఆకలితో బాధపడుతున్న సాధువులకు ఆహారమిడుట కంటే నీకును, నాకునూ ఇహలోకమున పరలోకమున లాభసాటియైన మరొక వ్యాపారము ఏమి కలదు?"

ఆ జవాబు విన్న మెహతా కాలూ కోపోద్రిక్తుడై నానకుని 'ఛీ' అని 'థూ' అంటూ వుమ్మి వేసుకుంటూ ఇంటికి తిరిగిపోయెను. నానకి తమ్ముడిని బుజ్జగించి యింటికి తీసుకువెళ్ళింది.

కొద్ది రోజులు గడచిన తరువాత మళ్ళీ వ్యవసాయమైనా చేయమని మెహతా కాలూ అడిగెను. దానికి నానకు తాను మరొక రకమైన వ్యవసాయము చేసెదననెను. అదేమిటని ప్రశ్నించగా "నా శరీరమను పొలములో మనస్సురైతు. సచ్ఛీలమే కృషి. వినయమే దానిని తడుపునీరు. భగద్భక్తియే బీజము. సంతృప్తి దుక్కి. దారిద్ర్యమే దానికి కంచె. ప్రేమతో పెంచినపుడు ఆ బీజము మొలకెత్తును. యీ విధముగా సంచరించువారి గాదెలు ఆ పంటతో నిండిపోవును.

తండ్రీ! మనము యీ శరీరమును వదలి పెట్టినప్పుడు యీ సంపదలు ఏవియూ మనవెంటరావు. ఆ సత్యమును తెలిసినవారు కొందరే వున్నారు. నేను నా పొలములో నాకు, నా కుటుంబమునకే గాక యీ సమస్త ప్రపంచమంతటికి చాలినంత పండించెదను. ఒకసారి నా చేతి భోజనము తిన్నవాడు మరిదేనికీ ఆశపడడు.

అంతేగాదు ప్రతివారికీ యీ జన్మకూ పూర్వజన్మకూ సంబంధించిన లెక్కనంతా యిది తేల్చి వేయగలదు. నేను ఎవని పొలమునకు పాలి కాపునై పొలము దున్నుచున్నానో అతడు నన్ను అతివృష్టి నుండి అనావృష్టి నుండి కాపాడును. నేను ఎప్పుడు ఏది అడిగినా అతడు ఇచ్చును. చాలు నాకు ఏమియూవలదు" అని చెప్పగా మెహతా కాలూకు ఏమి చెప్పుటకు తోచక అంతటితో ఆ సంభాషణ చాలించి విచార గ్రస్తుడై యింటికి పోయెను.

యీ కథాకాలము నాటికి దౌలత్‌ఖాన్‌లోడీ లాహోరు ప్రాంతానికి గవర్నరుగా నుండెను. సుల్తాన్‌పూర్‌లో జైరామ్ అను నతడు దౌలత్‌ఖాన్‌లోడీ

దగ్గర సర్వేయరుగా పని చేయుచుండెను. అతడిపని దౌలత్‌ఖాన్ లోడీ అధీనంలో వున్న భూములను కొలిచి వాటికి రావలసిన శిస్తు లెక్కలు వేయుట. ఒకనాడు రాయ్‌బులార్ అధీనంలో వున్న తల్వాండీ గ్రామ భూములు కొలిపించి వస్తుండగా నానక్ సోదరి నానకి గ్రామం చివర వున్న నూతి నుండి నీళ్ళు తెస్తుండగా చూసి ఆమెను వివాహ మాడదలచి ఆ విషయం రాయ్ బులార్‌కి చెప్పెను. రాయ్ బులార్ గ్రామ పెద్దల యిష్టంతో వివాహం జరుగుటకు ఏర్పాట్లు చేసెను. ఒక శుభలగ్నంలో వివాహమయింది. నానకి భర్తతోపాటు అత్తవారింటికి సుల్తాన్‌పూర్ చేరెను. నానకి వివాహమయిన తరువాత నానక్ వివాహం గురించి కాలూ ఆలోచించ సాగాడు. వివాహమయిన తరువాత భార్యా బిడ్డల మీద వుండే ప్రేమతో సంపాదనా పరుడవుతాడని భావించాడు. బటాలాకుచెందిన మూలా కుమార్తె సులఖిని అనే ఆమెతో నానక్‌కు వివాహం జరిగింది. వివాహం జరిగిన తరువాత కూడా అతడిలో ఏమీ మార్పురాలేదు. యధాప్రకారం ఒంటరిగా కూర్చుని ఏదో ఆలోచిస్తూ వుండేవాడు. దైవ చింతన తప్పమరో ఆలోచనే లేదు. సాధువులు, సన్యాసులు, దర్వేషులు కనపడితే అమిత ఉత్సాహం కనపరచేవాడు. ఇద్దరు కుమారులు కలిగారు. పెద్దవాడు శ్రీ చంద్, రెండవవాడు లక్ష్మీదాసు.

వయస్సు వచ్చిన కొలది దైవ చింతన పెరుగుతున్నదే తప్ప సంసారం వైపు సంపాదనవైపు నానక్ మనస్సు మరలుటలేదు. తల్లిదండ్రులు చాలా విచారించ సాగిరి. చివరకు తండ్రి ఒకనాడు "నాయనా! నీవు నిత్యమూ ప్రార్థించే నీ యజమానిని చూడలేదు. పైగా నీకు మతిచెడినదని సాటివారందరూ చెప్పుకొనుచున్నారు. అందుచేత మనపూర్వులు, పెద్దలు నడచిన పద్ధతిలో నడవగోర్తున్నాను. పనిలేకుండా బ్రతుకుట కష్టము. మగవాడు కష్టించి పనిచేసి సంపాదించి సంసారమును పోషించుట విధి. కనుక మేము చెప్పినట్లు చేసి మనకుటుంబమునకు ప్రతిష్ట చేకూర్చు. వయస్సు పైబడుతున్న మాకు ఆనందమును చేకూర్చుము". అని పరి పరివిధముల బ్రతిమాలెను. దానికి నానక్ యిట్లు జవాబిచ్చెను. "తండ్రీ! నా స్వామిని దర్శించగలవారందరూ ఆయనను మెచ్చుకొందురు. ఆయనతో సంబంధమేర్పరచు కొనెదరు."

అందుకు తండ్రి "నాయనా! నీ స్వామిని గురించి స్పష్టముగా వివరిస్తే నేనేకాదు ఇతరులుకూడా పరిస్థితిని అర్థము చేసుకొని నిన్ను గురించిగాని, మన కుటుంబమును గురించిగాని దుష్ప్రచారము చేయకుందురు" అని వివరించెను.

తండ్రి మాటలు విన్న నానక్ ఏమాత్రం సంకోచించకుండ యిట్లు జవాబిచ్చెను.

"ప్రతివారు విన్నారు. ఆయన గొప్పవాడని అందరికీ తెలుసు. తనను భక్తి శ్రద్ధలతో కొలుచువారెవరో ఆయనకు ఒక్కనికే తెలుసు. ఆయన గొప్పతనము లెక్కించ శక్యముకానిది. ఆయనను ప్రేమించేవారు ఆయనలో లీనమైపోవుదురు. ఆయనతో సమానమైనది మరొకటిలేదు. "ఓ ప్రభూ! నీకు నీవేసాటి అని ఆయనను తెలిసినవారు అంటారు"అని నానక్ చెపుతుండగా అతని తల్లి అక్కడకు వచ్చి తండ్రి చెప్పిన మాటలు వినవలసిందిగా ఎంతగానో బ్రతిమలాడెను. అంతేగాదు "నాయనా! నీలో నీవు తన్మయుడవై పోవుతున్నావు. నీకు ఆలోచనా శక్తి నశించిన దని అపోహపడుతున్నారు. మమ్ములను గురించి చెడ్డగా మాట్లాడుతున్నారు. నిన్ను గురించి సరేసరి. నీ భార్య ఎంతగానో దుఃఖించుచున్నది. నిన్ను గురించి మమ్ములను గురించి మంచిగా చెప్పుకునేటట్లు చేయుము. అప్పుడు మాకు మనశ్శాంతి కలుగును." అని పరిపరివిధముల ప్రాధేయపడుతూ చెప్పెను.

తల్లి మాటలు విన్న నానక్ నకు కళ్ళలో నీళ్ళు తిరిగినయి. మనస్సులో దుఃఖము వల్ల బొంగురుపోయిన గొంతుకతో "అమ్మా! మంటల్లో, మగ్గిపోతున్న యీ ప్రపంచమును కాపాడవలసినదని నాకు దూరతీరముల నుండి పిలుపు వచ్చినది. అందువలన మనమందరం యీ మంటలలో పడి బూడిదయైపోవుట నీ కిష్టమా? లేక వీలయినంత మందిని యీ మంటల నుండి కాపాడుట నీ కిష్టమా?" అని ప్రశ్నించగా అక్కడ వున్నవారందరూ నానక్ మనసు మార్చుట సాధ్యము కాదని నిర్ణయించిరి. చివరకు అందరూ ఏకగ్రీవంగా ఎవరైనా వైద్యుని పిలిపించి పరీక్ష చేయించుట మంచిదని నిర్ణయించిరి. వెంటనే గ్రామ వైద్యునికి కబురుపంపిరి. ఆ వైద్యుడు నానక్ నాడిని పరీక్షించుచుండగా నానక్ నవ్వి

యిట్లనెను.

"వైద్యుడా! నా నాడిని ముట్టుకొనకు. పరీక్ష అనవసరము. నా శరీరములో జబ్బేమియూ లేదు. నాకున్న జబ్బు ఆత్మకు సంబంధించినది. నా సంగతి వదిలేసి నీ సంగతి చూసుకో. తనకు తాను స్వాధీనములో లేనివాడు నీ మందులకేమి లొంగును. నాకున్న జబ్బు ప్రేమరోగము. యీ జబ్బు నేను సదా ఎవరిని ప్రేమించుచున్నానో వారికే తెలియును. అతడే నయము చేయగలవాడు" అని చెప్పిన నానక్ మాటలు విని ఆశ్చర్యపోయిన వైద్యుడు ఆత్మకు పట్టిన ఆప్రేమరోగమేదో వివరించమని కోరెను.

దానికి నానక్ చెప్పిన అద్భుతమైన జవాబు యీ విధంగా వుంది. "అయ్యా! నాకు వచ్చిన జబ్బు ఏమిటంటే నా నుండి నేను విడిపోయాను. నేను ఎట్లుండవలెనో అదే కోరుకొనుచున్నాను. నేను సర్వశక్తివంతమైన మృత్యువు దృష్టిలో పడ్డాను. నా అంతట నేను కూర్చొనలేకున్నాను. ఏ పనీ చెయ్యలేకుండా వున్నాను. నా జబ్బు నా శరీరములో లేదు నా ఆత్మలోనే వున్నది. ఆ ఆత్మ పరిశుద్ధమైనదీ పరిపూర్ణమయినదీ అయితే సమస్త శరీరం ఆరోగ్యంగా వుంటుంది.'

"అయితే మానవుని వ్యాధులకు కారణమేమి?" అని వైద్యుడడిగిన దానికి నానక్ "విషయ సుఖలాలసత్వం. యీ సుఖములే ఆత్మకు వ్యాధిని తెచ్చిపెట్టునవి. బాధను కోరి వరించుటే దానికి నివారణోపాయము."

అంతట ఆ వైద్యుడు నానక్‌నకు నమస్కరించి "నీవు సామాన్యుడవు కాదు. నీకు కావలసిన చికిత్స నీలో నేవున్నది" అని వెళ్ళి పోయెను. నానక్ తల్లిదండ్రులు యింకా ఆశ వదలక చివరిసారి ప్రయత్నంగా "నాయనా! నిన్ను కనిపెంచి పెద్ద చేసిన వారికి నీ మీద ఎన్నో ఆశలు వుండవా. వారి కోరికలు తీర్చుట నీ ధర్మముకాదా. నీకు మా మీద ఏమాత్రం ప్రేమాభిమానాలు లేవా. మా మాట వినునాయనా. దైవం నిన్ను ఆశీర్వదిస్తాడు". అని దీనంగా బ్రతిమాలుకొన్నది.

వారి మాటలకు నానక్ "నా తల్లిదండ్రులెవరో నాకు తెలియదు. నేను

ఎక్కడ నుంచి వచ్చానో నాకు తెలియదు. నీరు నిప్పు కలిసి నన్ను ఇట్లెందుకు తయారుచేసెనో తెలియదు. నాలో ఏదో తీవ్రమైన బాధ. నా ఆత్మ మండి పోతున్నట్లుగా నా గుండెను విలవిల్లాడిస్తున్నది. నా స్వామి కోరికను మన్నించినప్పుడే నాకు శాంతి కలుగుననిపిస్తున్నది". అని చెప్పాడు.

(యీ పై జవాబు ఆది గ్రంథములో ఆసవర్‌లో చేర్చబడినది.) ఈ విధముగా "నా స్వామిని నిత్యం స్మరించి నప్పుడే నేను బ్రతుకగలను. మరచినప్పుడు నేను తప్పక మరణిస్తాను. ఆయన నిజమైన పేరును తెలుసుకోవటం చాలా కష్టం. ఎవరైతే దానిని తెలుసుకోవాలనే ఆకలితో అలమటిస్తారో అదే వారికి ఆహారమై ఆకలిని తీరుస్తుంది. శ్వాశ్వతుడైన ఆ నా యజమానిని ఎలా మరువగలనమ్మా". దానికి ఆయన తల్లి మరుమాట్లాడక ఆయన ఖర్మానికి ఆయనను వదలి వెళ్ళిపోయెను. తండ్రి కూడా ఆమెను అనుసరించెను. వారు నిరంతర వ్యధతో జీవించ సాగిరి. తల్లిదండ్రుల బాధ ఎప్పటికప్పుడు తెలుసు కుంటున్న నానకి నానక్‌ని తన వద్దకు పంపమని కోరెను. కులపెద్దలు, బంధువులు కూడా యీ పరిస్థితులలో ఆ గ్రామము వదలి మరియొక్క చోటుకు వెళ్ళుట మంచిదని సలహాయిచ్చిరి. నానక్‌ను అక్క దగ్గరకు సుల్తాన్‌పూర్ పంపుటకు నిర్ణయించిరి. నానక్ కూడా దానికి అభ్యంతరము చెప్పలేదు. నానకి భర్త జైరామ్ సుల్తాన్‌పూర్‌లో దౌలత్‌ఖాన్ అత్తర్ దగ్గర ఉద్యోగి.

2

నానక్ ప్రయాణమునకు సన్నాహములు పూర్తి అయినవి. బయలుదేర బోతుండగా నానక్ భార్య సులఖని తనను కూడా వెంట తీసుకు వెళ్ళవలసినదని ప్రాధేయపడినది.

నానక్ చిరునవ్వు నవ్వి "మీరందరూ నన్ను నాలుగు రాళ్ళు సంపాదించమని కదా పంపుతున్నారు. అటులనే సంపాదించి నిన్ను తీసుకుని వెళ్ళెదను. అంతవరకు యిక్కడనే వుండుము. భగవంతుడు నేను వచ్చు వరకు నిన్ను కాపాడుతాడు. నీ స్వామిని నీవు మనసారా ధ్యానించు చుండుము."

సులభిని తన చిన్న కుమారుల నిరువురను నానక్ దగ్గరకు తీసుకొని వచ్చి ఆయన చేతికిచ్చెను. నానక్ వారినిద్దరను ఎత్తుకుని తన గుండెలకు హత్తుకొని ముద్దాడి ఆశీర్వదించెను. పిమ్మట తన తల్లిదండ్రులకు పాదాభివందనము చేసి వారి వద్ద సెలవు తీసుకుని బయలుదేరెను. తల్లిదండ్రులు, భార్య నానక్ ఐహిక మార్గములోనికి తిరిగినాడని సంతోషించిరి. నానక్ మనస్సులో జరుగుతున్న సంఘర్షణ ఎటువంటిదో ఎవరికీ అర్థముకాదు. సుల్తానుపూర్ చేరిన తరువాత బావగారు జయరామ్ నానక్‌ని వెంటపెట్టుకుని తీసుకుపోయి నవాబునకు పరిచయము చేసెను. నానక్ సత్ప్రవర్తనకు ముగ్ధుడైన నవాబు ధాన్యాగారమున నౌకరులకు భత్యము కొలుచుపనిని అప్పగించెను. కొలువులో చేరిన నానక్ తన ఉద్యోగ ధర్మమును ఎంతో చక్కగా, న్యాయముగా నిర్వర్తింప సాగెను. ఆ రోజుల్లో శిస్తు కొన్ని ప్రాంతాల్లో ధన రూపమున కాకుండా ధాన్య రూపమున చెల్లించుచుండెడివారు. ప్రభుత్వోద్యోగులకూ, సిపాయిలకు జీతములు వారి వారికి నిర్ణయించిన ప్రకారము ధాన్యము కొలిచి యిప్పించుట నానక్ పని. యీ పనిలో నానక్ సత్ప్రవర్తనకు అందరూమెచ్చుకుంటూ నవాబుకు నానక్‌ని గురించి ఎంతో మంచిగా చెప్పసాగిరి. తనవంతు జీతమునకు వచ్చిన ధాన్యమును కొంత తన కోసం వుంచుకొని మిగిలినది బీదసాదలకు యిచ్చుచుండెడివాడు.

తన పని పూర్తి అయిన తరువాత రాత్రి పూటలు తనలాగా దైవ చింతన గలవారిని పోగుచేసి తాను తయారుచేసుకున్నవి, యితరులు పాటలు పాడుతూ గడపసాగెను. తెల్లవారఝాము వరకూ యీ భగవత్ సంకీర్తన సాగుతూ వుంటోంది. యీ సంకీర్తనలో పాల్గొనేవారు హిందువులేకాదు మహమ్మదీయులు కూడా కలరు. తల్వాండీలో యింతకు మునుపీకీర్తనలలో పాల్గొని శృతి వేసే మర్దానా అనే మహమ్మదీయ భక్తుడు సుల్తాన్‌పూరు చేరి నానక్ పాడుతుండగా ఒకే తీగతో చేసిన తంబూరాలాటి వాయిద్యము మీద శృతివేస్తూ అప్పుడప్పుడు వంత గూడా పాడుతూ వుండడం సాగించాడు. ఆ మర్దానా తను బ్రతికి వున్నంత

కాలం నానక్ సహచరుడుగానే వున్నాడు. యింకా కొంత మంది మిత్రులకు వారి వారి శక్తి సామర్థ్యములకు తగిన ఉద్యోగము ఇప్పించాడు. అందరూ సుఖంగా రాత్రిపూట భగవత్ సంకీర్తనతో కాలం గడపసాగారు.

నానక్ మంచితనం, నవాబు దగ్గర అతనికి వున్న పేరు ప్రఖ్యాతులు గిట్టనివారు నానక్ ప్రభుత్వ సంపదను ఎవరికి పడితే వారికి పంచిపెడుతున్నాడని వదంతి లేవదీశారు. పని ముగించుకున్న తరువాత అనేక గంటలసేపు నిశ్చలముగా ఏదో ధ్యానించుతూ కూర్చుండువాడని, సరుకులు కొలుచునప్పుడు పదమూడు సంఖ్య వచ్చినప్పుడల్లా 'తేరా' అనుపదము అనేకసార్లు ఉచ్చరిస్తూ 'తేరా మై తేరా' (నేను నీ వాడను) అని కూడా ఉచ్చరిస్తున్నాడని పితూరీ చేసిరి.

నవాబుకు నానక్ విషయంలో ఎలా వ్యవహరించాలో అని సతమతమవు తుండగా నానక్ కనిపించుటలేదని ఆయనకు కబురందినది.

నానక్ ఒకనాడు ఉదయము వయ్యాన్ అనేవాగుకు స్నానము చేయుటకు వెళ్ళెను. మూడు రోజులపాటు తిరిగిరాక సమాధి మగ్నుడైవుండి పోయెను. నానక్ మునిగి పోయెనని అందరూ భావించిరి. యీ సంగతి తెలిసిన దౌలత్‌ఖాన్ కొంతమంది గజ యీతగాళ్ళను పంపి కనీసం నానక్ శవమునైనా తీసుకు రావలసిందని చెప్పెను. నిజాయితీపరుడు కష్టించి పనిచేసే నానక్ లాంటి నౌకరుని పోగొట్టుకొన్నందుకు చాలా విచారించెను. అసూయాపరులైన కొందరు నానక్ ప్రభుత్వ ధాన్యాగారములోని ధాన్యమును విచ్చలవిడిగా అందరికీ పంచిపెట్టినాడనీ ఆ విషయం బయటపడి అధికారులు శిక్షిస్తారనే భయంచేత ఆత్మహత్య చేసుకుని వుంటాడని ప్రచారము చేసిరి.

కాని ఆ వాగుకు సమీపంలోని అడవికి వెళ్ళి అచ్చట మూడు రోజులు ధ్యానిమగ్నుడయ్యెను. ఆ ధ్యాన సమయములో ఆయనకు భగవద్దర్శన మయ్యెను. భగవంతుడు ఆయనను ఆశీర్వదించినాడని నానక్ జీవితచరిత్రలో వ్రాయబడియున్నది. (పురాతన్ సాఖీ)

భగవత్ సాక్షాత్కార సమయములో దైవవాణి నానక్‌నకు యిట్లు

వినిపించెను. "ఓ నానక్ నేను ఎల్లప్పుడూ నీతోనే వుంటాను. నిన్ను ఆశీర్వది స్తున్నాను. నీ పేరును ప్రేమతో వుచ్చరించిన ప్రతివాడూ భగవదాశీర్వచనమునకు తప్పక పాత్రుడగును. నీవింక యీ విశాల ప్రపంచములోనికి వెళ్ళి భగవదా దేశమును నిరంతర దుఃఖముతో బాధపడు ప్రజలకు వివరించు. నేను నీకు నా నామమును అనుగ్రహించితిని. నీవు అనుగ్రహించినవారు నా అనుగ్రహమునకు పాత్రులగుదురు. నేను దేవాధిదేవుడను. ఇక మీదట నీవు గురుదేవుడుగా విఖ్యాతి నొందగలవు." గురునానక్‌దేవ్ అనే పేరు నీకు సార్థకమవుగాక.

గురునానక్ పాదాభివందనము చేయగా ఆయనకు దైవము మహాద్భుతమైన (దృశ్యము)గా సాక్షాత్కరించి ఒక వస్త్రమును బహూకరించి అదృశ్య మయ్యెను. సమాధి నుండి తేరుకున్న తరువాత తన ఒంటిమీద వున్న వస్త్రము లను తీసేసి ఆ అంగవస్త్రమును ధరించి నగరములోనికి వచ్చెను.

"నాకిక్కడ హిందువుకాని ముస్లిమ్‌కాని కనపడుటలేదు. నా కంటికి కనపడుతున్నది మానవుడొక్కడే" అని తనలో తాను గొణుగుకొనసాగెను.

అదృశ్యమైన మూడు రోజుల తరువాత సుల్తాన్‌పూర్ నగరములోనికి వచ్చుచున్న అతగిని చూసి నగరవాసులు ఆశ్చర్యంలో మునిగిపోయిరి. సరాసరి తన గృహమునకు వచ్చి యింటిలో తనకున్నదెల్లా బీదలకు పంచిపెట్టి ఎవరెన్నివిధములుగా ప్రశ్నించినమా జవాబివ్వకుండెను. తనవంటి మీద వున్న అంగవస్త్రముతోనే వుండిపోయెను. గవర్నరైన దౌలత్‌ఖాన్ నానక్ గృహమునకు వచ్చి నమ్మకమైన తన సేవకుడు సర్వసంగపరిత్యాగియై సన్యాసి అయినందుకు విచారించెను.

3

గురునానక్ ఆ అవతారంతో వూరి వెలుపలకు వచ్చి అక్కడ వున్న ఫకీర్లతోనూ, సన్యాసులతోనూ సంచారమునకు బయలుదేరెను. మరదానా కూడా ఆయనను అనుసరించెను. నానక్ ప్రకటించిన అసాధారణ సత్యములు ముస్లిమ్ మత ఛాందసులకు ఎంతో ఆందోళన కలిగించెను. హిందువులే కాదు

మహమ్మదీయులు కూడా ఆయన బోధిస్తున్న విషయాలకు ఆకర్షితులవటం మత ప్రాబల్యము హెచ్చుగా గల కాలమవటం చేత కాజీలు ఎంతో ఆందోళన చెందసాగిరి. నవాబు దృష్టిలో నానక్ మహాభక్తుడు. ఆయనకు ఏ విధముగనూ ఇబ్బంది కలుగనీయరాదని చెప్పిననూ నానక్ ప్రబోధనల వలన రాష్ట్రములో అలజడులు బయలుదేరగలవని కాజీలు నవాబుకు హెచ్చరికలు చేసిరి.

నవాబు వారి హెచ్చరికలు విని నానక్‌ని తన సముఖమునకు పిలిపించెను. నవాబు సముఖములో కాజీగారు "నానక్! నీకు మతి పోయినది నీ మాటలు బాధాకరముగా వున్నవి. ఇతరులెవ్వరు యింతకు ముందు యిట్లు మాట్లాడలేదు. యిందుకు నీ సమాధానమేమని అడుగుచున్నాము" అనెను.

గురునానక్ నవ్వి తను పాడుతుంటే శృతివేసే మర్దానాను పిలిచి కాజీ అడిగిన దానికి పద్యరూపములో యిట్లు చెప్పెను.

"కొందరు నన్ను పిచ్చివాడందురు. మరికొందరు కలిసిరాని వాడందురు. నేను పేదవాడినందురు. ఓ మానవులారా! నా ప్రభువైన ఆ భగవంతుడి మీదే ధ్యాస కలవాడిని. నాకు నా దైవము తప్ప మర్వేరూ తెలియదు. దైవభీతి గలవాడిని, దైవభక్తితో తపించి పోయేవాడిని పిచ్చివాడంటారు. నేను నా స్వామిని తప్ప యితరుల నెరుగను. దైవభక్తి కలవాడు సదా ఆ స్వామికే బద్ధుడు. ఆయన ఇష్ట ప్రకారమే అతడు చేయును. తాను ప్రేమించువానిపై యుక్తులు ప్రయోగించడు. భగవంతుని తప్ప యితరులను ప్రేమించడు. తాను చెడ్డవాడిననియూ, మిగతావారు అందరూ మంచివారు, పరమ పవిత్రులు అని భావించును." గురునానక్ పద్యరూపములో చెప్పిన సమాధానమువిని ఆ కాజీ "మా ముస్లిమ్ మతమును విమర్శించుటకు నీకెంత ధైర్యము. ముసల్మానులేడు, హిందువూ లేడని అంటున్నావు. దేశంలో యింతమంది ముసల్మాను లుండగా ముసల్మాను లేడనుటకు కారణం చెప్పు"అని గద్దించెను.

దానికి జవాబుగా నానక్ యిట్లు చెప్పెను. "మహమ్మదీయుడనని చెప్పుకొనుట తేలికే. కాని నిజముగా మహమ్మదీయుడగుట చాలా కష్టము".

"అయిన నీ దృష్టిలో మహమ్మదీయుడెవరో చెప్పు".

"దయ మసీదై, విశ్వాసము చాపయై, సత్య జీవనమే కురానయినప్పుడు వినయమును సున్నతిగా భావించి నిగ్రహమును ఉపవాసముగా స్వీకరించినవాడే నిజమైన మహమ్మదీయుడు." అంతేకాక నిజమైన మహమ్మదీయుడు యితరములనన్నిటినీ వదలిపెట్టి తన మతమును ప్రేమించువాడు. తన హృదయమునకు పట్టిన గర్వమనే తుప్పును వదలించుకొని తనకున్న దానిని యితరులకు యిచ్చి నిర్మలమైన మనస్సుతో వుండువాడు. జీవితాన్ని గురించి చావును గురించి భయపడక దైవ నిర్ణయానికి తలవొంచి తాను నిమిత్త మాత్రుడనని తలచువాడు. సర్వ ప్రాణులందు దయచూపువాడే నిజమైన ముసల్మాను" అని చెప్పెను. నానక్ చెప్పిన దానిలో తప్పులేదని తెలుసుకున్నవారై అయినా యింకా ప్రశ్నించి యిబ్బంది పెట్టదలచి "ముసల్మానులు షారియత్ ప్రకారము ప్రతిదినము అయిదు పర్యాయములు నమాజు చేయుచుండిరిగదా దానికి నీవేమందువు?" "కేవలము అయిదుసార్లు నమాజు చేసినంత మాత్రము నిజమైన ముసల్మానుడు కానేరడు. ఎవడైతే మనసా వాచా కర్మణా నీతి నియమాలు శ్రద్ధగా పాటించునో అతడే నిజమైన ముసల్మాను.

నిజమైన ముసల్మాను అయిదు పర్యాయములు రోజులో వివిధ కాలములలో నమాజు చేయవలెను. వివిధ సమయములలో చేయు ప్రార్థనలకు వివిధ పేర్లు కలవు. నియమము తప్పకుండా ఆ నిర్ణయించిన సమయములలో చేయుట విధి. మొదటి ప్రార్థన సత్యము. రెండవది నిజమైన వృత్తిని చేపట్టుట. (సరియైన వృత్తి) మూడవది దైవముపేరిట ధర్మము చేయుట. నాల్గవది సరియైన నిర్ణయము తీసుకొనుట. అయిదవది దైవమును కీర్తించుట. కల్మాలో చెప్పబడిన మంచి పనులను స్మరించువాడే నిజమైన ముసల్మానుడు. అసత్య వాక్కులు తన ఉన్నత స్థాయి నుంచి దిగజారుస్తాయి. యింకా ముసల్మాను పరుల సొమ్మును పందిమాంసముగాను, హిందువు ఆవు మాంసముగానూ భావించ వలెను. కానీ పరుల సొమ్మునకు ఆశపడరాదు. బహుమతులను తీసుకొనువారిని,

లంచము తీసుకొనువారిని పరిశుద్ధులుగా నమ్మరాదు. కేవలము ధర్మపన్నములు చెప్పినంత మాత్రాన స్వర్గమునకు చేరరు. ధర్మ పథములో వాటిని ఆచరించినప్పుడే విముక్తి కలుగును. భుజించుటకు అయోగ్యమైన మాంసమునకు ఎన్ని మసాలాలు వేసి వండిననూ ఏమి ప్రయోజనము. అటులనే ఆచరణలో పెట్టి చూపించని బోధనలూ అంతే. అట్టివారు తాము ధార్మికులమని చెప్పుకుంటూ తమను తాము మోసగించుకుంటూ వుంటారు. యిక ఏ ప్రశ్నలూ అడగకుండా నమాజుకు వేళ అయినదంటూ నవాబు, కాజీ యితర ముసల్మానులు మసీదుకు బయలుదేరిరి. నానక్ కూడా వారి వెంట వెళ్ళి ఒక ప్రక్కన నిలబడెను నవ్వుతూ.

కాజీకి విపరీతమైన కోము వచ్చి నవాబుతో అందరూ గౌరవించే ఒక హిందువు తాము నమాజు చేయుచుండగా నవ్వుట భరించరాని విషయమనెను. దానికి నానక్ "అయ్యా! మీరు యాంత్రికంగా ప్రార్థన చేస్తున్నారు. మీ ఆలోచనలు వేరే విషయాల మీద వున్నవి. కాజీ గారు తన దొడ్లో యీనిన గుర్రము తాలూకు గుఱ్ఱపు పిల్లను గురించి ఆలోచిస్తున్నారు. దొడ్లో నేలబారు నుయ్యి వున్నది. యీ గుఱ్ఱపు పిల్ల అటూ యిటూ తిరుగుతూ ఆ నూయిలో పడిపోతుందేమోనని బాధపడుతున్నారు. ఆయన మనస్సు నమాజుమీద ఏమాత్రం లగ్నం కాలేదు. నవాబుగారైన తమరు కాందహారులో కొనబోయే గుఱ్ఱాలను గురించి ఆలోచిస్తున్నారు." అనెను. ప్రార్థనలో పాల్గొన్నవారందరూ నానక్ చెప్పినదానికి ఆశ్చర్యపోయి ముక్తకంఠంతో నానక్ భగవదంశ సంభూతుడు. సామాన్య మానవుడు కాడని పొగడారు.

నానక్ కుటుంబ సభ్యులదగ్గర శెలవు తీసుకుని వెళ్ళిపోవాలని యింటికి వెళ్ళాడు. నానక్ భార్యాపిల్లలు కూడా తరువాత సుల్తాన్‌పూర్ చేరారు కనుక అక్కడే వున్నారు. నానక్‌నకు యిద్దరు మగ సంతానం. పెద్దవాడు శ్రీచంద్, రెండవ కుమారుడు లక్ష్మీచంద్ (దాస్) నానక్ నిర్ణయం తెలిసిన నానకి తమ్ముడు నిర్ణయం తెలుసు కనుక మరి మాటాడలేదు. భార్య ఏడుస్తూ తనూ తన పిల్లల గతి ఏమిటని అడిగింది.

అందరినీ కాపాడే ఆ దైవమే వారిని కూడా చూస్తాడని అధైర్యపడవద్దనీ పిల్లలు లేని తన అక్కగారితోపాటు సుల్తాన్‌పూర్‌లోగాని తల్వాండి వెళ్ళి తన తల్లిదండ్రుల దగ్గరగాని వుండవలసిందిగా చెప్పాడు.

దైవం దగ్గర నుంచి పిలుపు వచ్చిందనీ, దైవ నిర్ణయాన్ని తాను కాదనలేననీ, తన పని పూర్తి చేసుకొని త్వరలో వచ్చి వారితో కలసి వుంటానని భార్యనీ పిల్లలనూ ఓదార్చి మరదానాతో కలిసి బయలు దేరెను.

4

మర్దానాతో అడవి ప్రాంతాలలో సంచరిస్తూ గురునానక్ పంజాబులోని నైరుతి భాగమంతయు పర్యటించెను. ఎక్కడా ఆగకుండా పయనము సాగిస్తునే వున్నాడు. మధ్య మధ్య జనావాసమైన గ్రామములు కనపడినప్పటికీ ఆ గ్రామములోనికి పోకుండా వూరి బయట నుండే తన దారిన తాను ముందుకు సాగిపోసాగెను. ఆకలి వేసినప్పుడు దారిలో చెట్లకు కాచిన అడవి చెట్ల ఫలములు కోసుకొని తింటూ ముందుకు సాగిపోయేవాడు. మర్దానాకు మాత్రము యీ ప్రయాణము చాలా కష్టముగా వున్నదని గొణుగుకుంటూ వుండేవాడు. సాధువులకూ సన్యాసులకు గ్రామస్థులు యిచ్చు రుచికరమైన ఆహార పదార్ధములు తేలికగా లభ్యమవుతున్నా తనకు దొరకుట లేదని బాధ పడటం మొదలెట్టాడు. నానక్ మర్దానా బాధపడుతున్న విషయము గ్రహించి దైవమార్గమును అనుసరించ దలచినవాడు స్వయం సహాయము మీద ఆధారపడవలెను గాని యితరుల దయా ధర్మముల మీద బ్రతుకరాదని పరిపరివిధముల నచ్చ చెప్పెను. ఆకలి బాధకు ఓర్వలేని మర్దానాకు యీ ఉపదేశములు నచ్చవాయెను.

చివరకు గురునానక్ మర్దానాను త్రోవలో కనపడిన గ్రామములోనికి పోనిచ్చెను. ఆ గ్రామ ప్రజలు మర్దానాను భగవద్భక్తుడుగా భావించి తనను ఆశీర్వదించ వేడిరి. మర్దానా అటులనే వారిని ఆశీర్వదించెను. వారు ఎంతో సంతోషించి మర్దానాకు రుచికరములైన ఆహార పదార్ధములు మంచి వస్త్రములు సమర్పించిరి. మర్దానా సంతోషమునకంతు లేదు. అతడు వాటినన్నింటినీ మూట

కట్టుకుని వూరి బయట నిశ్చలమైన ధ్యానములో వున్న గురువును సమీపించెను.

నానక్ మర్దానాను చూచి తన ఆజ్ఞలను ఎందుకు ఉల్లంఘించితివని ప్రశ్నించెను. గురువడిగిన ప్రశ్నకు మర్దానా ఎంతో బాధపడి ఆ గ్రామ ప్రజలు ఎంతో భక్తితో సమర్పించిన కానుకలను తిరస్కరించి వారి మనస్సును నొప్పించుట యిష్టములేక స్వీకరించితినని చెప్పెను. అటులైన పారవేయుమని నానక్ ఆజ్ఞాపించెను. మర్దానా బాధపడుతూనే వాటిని పారవైచెను.

"ఎవరైనా ఆర్తులకు భక్తులు దానముగా యిచ్చినవి గురువుకు చేరునా? భగవంతుని తృప్తిపరచునా."అని నానక్‌ని ప్రశ్నించెను.

"అవును. ఆకలితో వున్నవారికి ఆహారమిడుట, ఒంటిమీద బట్టలు లేక నగ్న దేహులైనవారికి వస్త్రములు యిచ్చుట వలన యిచ్చిన వారికి భగవదాశీర్వచనము తప్పక లభించగలదనియూ, అయితే ఆ దానము అతడు కష్టపడి సంపాదించిన దాని నుండే యీయవలయును. దానము స్వీకరించినవాడు కూడా తనకు కావలసినంత వరకే స్వీకరించవలయును. అంతేకాని లభించినదంతయూ స్వీకరించి భవిష్యత్తు కొరకు దాచుకొనరాదు." అని మర్దానాకు బోధించెను. గురుశిష్యులిద్దరూ అక్కడ నుండి బయలుదేరి ముందుకు ప్రయాణము సాగించుచుండగా దోవలో వారికి సజ్జనుడేకాని బహు దుర్జనుడు, అనువాడు ఒక రుద్రాక్షమాలను చేతబట్టి ప్రయాణీకులు వచ్చి పోయెడి రహదారికి ఒక వైపున కూర్చుండి ధ్యానము చేయుచున్నట్లు నటిస్తూ వచ్చి పోవు బాటసారులను ఒక కంట కనిపెట్టుచుండువాడు. అతడు ఒక ముస్లిమ్‌కు సామంతుడగుట వలన ముస్లిములకు ఒక మశీదు, హిందువులకు ఒక గుడిని కట్టించి భక్తుడని పేరు సంపాదించుకొనెను. అతడు ధ్యానము చేయుచున్న దారి వెంబడి పోవువారిని, వారే మతస్థులయిననూ సాదరముగా ఆహ్వానించి తన యింటిని పావనము చేసి తన ఆతిథ్యమును స్వీకరించవలసినదిగా బలవంతపెట్టి యింటికి తీసుకు వచ్చి వారికి మంచి విందు భోజనమిచ్చి, వారు గాఢనిద్రలో మునిగి యుండగా వారి సమస్తమునూ దోచుకొని వారి గొంతుకలు కోసి వారి శవములను

సమీపములోని పాడుబడ్డ నూతిలో పారవేయుచుండెడివాడు. మరినాటి ఉదయమున యథాస్థానమున దొంగ ధ్యానమును ప్రారంభించి క్రొత్త వా కోసము ఎదురు చూస్తూ వుండెడివాడు.

ఒకరోజున ఆ త్రోవన వచ్చుచున్న గురుశిష్యులైన నానక్, మర్దానాలను దూరము నుండియే గమనించి తన అనుచరులతో 'ఎవరో మహానుభావులు సంపన్నులుగా కనపడుతున్నారు. వారిని తోడ్కొని పోయి సకల మర్యాదలు చేయుడు. వారి ముఖములలో లక్ష్మీకళ తాండవించుచున్నది. త్వరగా కొనిపొండు' అని ఆజ్ఞయిడ వారట్లే చేసిరి.

రాత్రి భోజనాదులైన తరువాత సజ్జనుని అనుచరులు నానక్ను మర్దానాను నిద్రించవలసిందిగా కోరిరి.

నానక్ వారి విన్నపమాలకించి "నిద్రించుటకు ముందు భగవంతుని మీద ఒక పాటపాడి నిద్రించెదను" అని చెప్పెను.

ఇంతలో సజ్జనుడు అతడి అనుచరులు పాట వినుటకై కూర్చున్నట్లు నానక్ మందు కూర్చొనిరి.

మర్దానా సుహిరాగము శృతి మనోహరముగా వేయుచుండెను. నానక్ పాట పాడుచుండెను. మర్దానా వంతపాట సాగించుచుండెను.

"కంచుపాత్ర మిలమిల మెరయు చుండును.

ఆ కంచు పాత్రకు పట్టిన మకిలి తోమగా తోమగా పోయి కంచుపాత్ర మిలామిలా మెరయును.

మాకు మిత్రులమని చెప్పుకొనువారు భగవంతుని దివాణములు లెక్కలు తేల్చు రోజున

యీ మిత్రులు మనలను సమర్థించ నప్పుడు వారిని మిత్రులుగా లెక్కించు కొనుట ఎట్లు?

బయట ఎన్ని నగిషీలు చేసి అలంకరించినా శిథిలమైన ఆలయము వలన ప్రయోజనేమి?

నది ఒడ్డున ఎన్ని కొంగలు ధ్యానము చేయుచు నిలిచి వుండవు?

కాని అవి చేయునది ధ్యానమా? వాటి అపార తృష్ణకు బలికాగల వారిని వెతుకుచునే యుండును.

సిమాల వృక్షము నిండ పూవులు, ఆకులు, పండ్లు వుంటాయి

కాని ఏమి లాభము, పండుకు రుచిలేదు. పూవులకు వాసన లేదు. ఆకుల వలన నీడలేదు.

గ్రుడ్డివాడు మూటనెత్తిన పెట్టుకుని బహుదూరమున వున్న ఎత్తైన కొండనెక్కుటకు బయలుచేరును. కాని చూపులేనివాడు కొండెట్లెక్కి గమ్యము చేరగలడు?

ఓ నానక్ మన ఎత్తులు, మన సజ్జన వేషమువలన ఏమి ప్రయోజన ముండదు

భగవంతుని ప్రేమ ఒక్కటే మనలను కాపాడి మన పాదములకు గల సంకెళ్ళను త్రెంచివేయగలదు."

నానక్ పాడుచుండగా విన్న సజ్జనుని మనస్సునంతను ఎవరో కెలికి వేయుచున్నట్లనిపించెను. నిద్రించుచున్నవాని ఆత్మ మేల్కొనినట్లాయెను. అతడు తనగత చరిత్రను తలచుకొని సిగ్గుపడిపోయి వెంటనే గురునానక్ పాదముల మీద పడిపోయి ఏడుస్తూ యిట్లనెను.

"ఓ ప్రభూ, నాగుట్టు అంతయూ తెలిసికొంటివి. నా పాపములు తొలగు వుపాయమేది? నాకు మోక్షమార్గమును చూపుము." అని పరిపరి విధముల దుఃఖిస్తూ నానక్‌ని ప్రార్థించసాగెను.

"నాయనా! భగవంతుడు రెండు విధములుగా మానవుని పూరాకృత పాపములను క్షమించును. ఒకటి తనతప్పులను తానంగీకరించుట, రెండు అందులకు తగిన పరిహారము చెల్లించుట.

సజ్జనుడు మధ్యలో అందుకొని ఏడుస్తూ "స్వామీ! ఇంతవరకు నేనెందరినో దోచితిని. వాళ్ళ కుత్తుకలు కోసితిని. అందువలన అంతులేని ధనమును

సంపాదించితిని. భగవద్భక్తుని వలె యింతవరకు నటించితిని. నా యీ పాపములకు పరిహార మెటులనో శెలవిమ్ము." అని వేడగా నానక్ "నీవు నిజముగా నీ పాపములకు పరిహారము కోరుకొందువేని, నీవు ఆర్జించినదంతయూ దేవుని పేరుతో పేదసాదలకు దానముచేయుము. అటులయిన నీ పాపములకు పరిహారము లభించును."అని స్పష్టముగా చెప్పెను. సజ్జనుడు తక్షణమే గురువు చెప్పినట్లు చేసెను. అతడు పూర్తిగా మారిపోయి నిజముగా గొప్ప భగవద్భక్తుడైనాడు. నానక్ వానిని తన ఉద్యమమునకు ప్రథమార్చకుడుగా స్వీకరించెను. ఇది విన్నవారందరూ మిక్కిలి ఆశ్చర్యపోయి నానక్ ఒక మహాద్భుతమును సాధించెనని ప్రశంసించిరి. సజ్జనుడు అప్పటి నుంచి నిజమైన భక్తునిగా అందరూ అతనిని గుర్తించసాగిరి. సజ్జనుని కథ దూరప్రాంతాలకు కూడా వ్యాపించినది.

గురునానక్ సజ్జనుడి దగ్గర సెలవు తీసుకొని తన ప్రయాణము సాగిస్తూ సయ్యద్‌పూర్ చేరెను. అదే ఆయన మొదటి మజలీ అని చెప్పవచ్చును. యిప్పుడీ సయ్యద్‌పూరును ఎమినాబాదు అంటారు. పాకిస్థానులో గుజ్రన్ వాలా జిల్లాలో వుంది. ఆ వూళ్ళో ఒక పరమభక్తుడు వున్నాడని, అతడు వృత్తిచేత వడ్రంగి అనీ, కష్టజీవి అనీ అతడు కష్టపడి తాను సంపాదించిన దాంట్లో అన్నార్తులై తన యింటికి వచ్చిన భగద్భక్తులకు యింత పెట్టి తాను తిను వాడని విని ఆ భక్తుడైన లాలు యింట బస చేయనెంచి శిష్యుడితో అతని యింటికి వెళ్ళెను. నానక్ క్షత్రియుడని హీనకులజుడైన లాలు వండిన ఆహారం తింటున్నాడనీ, కులభ్రష్టుడని ప్రచారము సాగించిరి.

అదే సమయంలో పూరీ శంకరాచార్య పీఠాధిపతులు అంటరాని తనము శాస్త్రసమ్మతమని బోధిస్తూ అంటరాని వారిని దూరంగా వుంచవలెనని వారి పంక్తిని కూర్చొనుటగాని వారి యింట ఆహారము స్వీకరించుట తగదని అట్టివారిని కుల బహిష్కారము చేయవలెనని ప్రచారము సాగించెను. అద్వైత మత స్థాపకుడైన శ్రీ శంకరాచార్యులు యిలాటివి ఏవీ చెప్పకపోయిననూ ఆది శంకరులు చెప్పినట్లు చెప్పసాగిరి. నానక్ వీటిని లెక్కచేయనివాడని వేరే చెప్పనవసరం లేదు. నానక్

మర్దానాను, బాలాను భాయీ అనే పిలిచేవాడు. వారు ఆయన నిరంతర సోదరులు. మర్దానా ముసల్మానుడు. అయినా బ్రతికున్నంత కాలము నానక్‌ని సేవిస్తూ ఆయన వెంటే వుండేవాడు. మర్దానా నానక్ కంటె ముందేమరణించాడు. నానక్ మత బేధములనుగాని కులభేదములనుగాని పాటించెడివాడు కాడు. ఆయన దృష్టిలో అందరూ ఒకటే.

(మనదేశము రెండుగా విడిపోక ముందు పంజాబు రెండు భాగములుగా వుండేది. ఒకటి తూర్పు పంజాబు, రెండవది పశ్చిమ పంజాబు అని. మర్దానా అని పిలువడే సంగీత వంత పాటకులు యీ విభజనకు పూర్వము అమృతసర్‌లోని బంగారు దేవాలయములో శృతి వేస్తూ వంత పాడేవారు. వాళ్ళకు గౌరవ మర్యాదలువుండేవి. దురదృష్టమేమింటే వాళ్ళు పాకిస్థానుకు తరలి వెళ్ళిపోయారు. వారిని తిరిగి రావలసిందిగా శిఖ్ఖులు కోరారు. వారు తాము మర్దానా వంశీకుల మని చెప్పుకుంటారు. వాళ్ళలో ఎవరైనా ఎప్పుడైనా అమృతసర్ గాని యితర శిఖ్ఖ పుణ్యక్షేత్రాలకు గాని వచ్చినప్పుడు వాళ్ళకు పూర్వపు మర్యాదలు లభిస్తున్నాయి. వాళ్ళూ కీర్తనలలో వంతపాడుతారు. శృతివేస్తారు.)

లాలో యింట వండి ఆహారం తీసుకోవటంచేత నానక్‌ని శూద్రునిగా భావించసాగిరి. లాలో యింట వుండగా మరొక సంఘటన జరిగింది. ఆ వూరి జమీందారు గారి దివాను మాలిక్ భాగో అనే ఆయన. ఆయన నానక్ కులానికి చెందిన పంజాబీ ఖాత్రీ (క్షత్రియుడు) అతడు ఒకనాడు సాధువులు, సన్యాసులు, బ్రాహ్మణులు, భగవద్భక్తుల కోసం ఒక బ్రహ్మాండమైన విందు ఏర్పాటు చేసాడు. నానక్‌ని కూడా ఆహ్వానించాడు. నానక్ తానురానని, తాను సాధువునిగాని సన్యాసినిగాని కానని కేవలం గృహస్థునని కనుక రాలేనని జవాబు యిచ్చాడు. మాలిక్ భాగో అనేక విధాలుగా ఒత్తిడి చేయగా అక్కడకు వచ్చాడు. మాలిక్ భాగో గర్వంగా తాను యీ విందుకు కావలస్సిన పదార్థాలన్నిటిని చుట్టుప్రక్కల గ్రామాల నుంచి కానీ ఖర్చు చేయకుండా తెప్పించానని చాలా పరిశుభ్రంగా బ్రాహ్మణుల చేత చేయించానని చెప్పాడు.

దానికి నానక్ "ఈ పదార్ధాలన్నీ బ్రాహ్మణుల చేత పరిశుభ్రముగా చేయించినప్పటికీ యివి పరిశుభ్రమైనవికావు. కష్టించి పనిచేసి సంపాదించిన ధనముతో లాలో చేసిన పదార్థములు స్వచ్ఛమైననవి చెప్పెను. అది ఎట్లు రుజువు చెయ్యమని అందరూకోరగా నానక్ ఒక అద్భుతమైన దానిని చూపించెనని చరిత్రకారులు వ్రాసిరి. అదేమిటంటే భాగో చేయించిన పదార్థమును ఒక చేత్తో లాలో చేసిన పదార్థమును మరియొక చేత్తో పిసకగా భాగో చేయించిన పదార్థము నుండి నెత్తురు, లాలో చేయించిన దానినుండి పాలు కారసాగినయి. యిలా ఎందుకు జరిగినదని అక్కడవారు నానక్‌ని ప్రశ్నించగా "భాగో పెట్టిన భోజనము రక్తప్లావితము. కాయ కష్టము చేయకుండా లంచగొండితనము, దౌర్జన్య ప్రయోగము, నిరంకుశాధికార ప్రదర్శనల ద్వారా ప్రజల నెత్తురు పిండి సంపాదించినది. యిట్టి విందులో వడ్డించిన పదార్థములు ప్రజల నెత్తుటితో తడిసినవి. అందుకే నెత్తురు కారినది. పేదవాడైన లాలో ఇంట భోజనము పాలు తేనెవలె మధురముగా వున్నది. అది అతని కష్టార్జితముతో తయారయినది."

యీ సంఘటనకూ నానక్‌చెప్పిన జవాబుకు భాగో ఎంతో సిగ్గుపడి పోయెను. ఒక గురువెవ్వరో వచ్చి వర్ణ వ్యవస్థను, నిరంకుశత్వమును యింతకు ముందెవ్వరూ కని విని ఎరుగని అపూర్వ ధైర్య స్థైర్యములతో ఎదిరించెననువార్త దావానలమువలె దేశమంతయూ వ్యాపించెను. లాలో భగవద్భక్తుడని ఆ గ్రామస్థులు అతనిని గౌరవించ సాగిరి. ఎవరెంత పొగడిననూ లాలో తన జీవితమును యధావిధిగా సాగించుచుండెను. నానక్ నందు గౌరవ భావము పెంపొందించుకొనెను. భాగో నానక్ దైవాంశ సంభూతుడని భావింప సాగెను. ప్రజలు అంతకు ముందు తమకున్న భావములు వదలివేసుకుని నానక్ బోధించినట్లు అందరూ సమానులే అనే భావముతో కుల భేదమును పాటించకుండిరి. యీ పరిణామము పంజాబు ప్రజలలో అందులోనూ సామాన్యులలో చాలా మార్పు వచ్చింది. దీనికి కారణము నానక్ బోధనలే అనే భావము వారి మనస్సులలో నాటుకు పోయినది. గురునానక్ భాగో గర్వమణచిన

తరువాత పానిపట్ వెళ్లెను. అక్కడ సూఫీ తెగకు చెందిన షా షరాఫ్ అను గురు ఒకడుండెను. నానక్ ఆయనను దర్శించుట తటస్థించెను. అతడు నానక్‌ను చూడగనే సాధువైయుండి ముండనములేకుండ సంసారి వేషమెందులకు వేసితివని ప్రశ్నించెను. దానికి జవాబుగా నానక్ ముండనము మనస్సునకు గాని శిరస్సునకు కాదనెను. కాలి మట్టి రేణువువలె వినయ వినీతుడు కావడమే మనస్సుకు నిజమైన ముండనము. ప్రతివాడూ భోగలాలసత్వమును, అహమును వదలి తనదైవము ఎదుట తలవంచవలెను. అప్పుడు ఏ దుస్తులు ధరించిననూ అవి పవిత్రమైనవే కాగలవు. ప్రతివాడు పండితుల ఆదేశములను శిరసావహించవలెను. భగవంతుని మనసార స్మరించుటే సాధువులు ధరించదగిన వేషము. శారీటోపీ మనమున నిగ్రహించి సుఖదుఃఖములయడ సమబుద్ధితో శాంత, శమదమాది గుణసంపన్నుడై జీవయాత్ర గడపువానికి దుస్తులు ఏవిధముగానున్ననేమి?".

"నీ కులమేది? నీ మతమేది? నీదే తెగ?" అని షాషరాఫ్ అడిగిన ప్రశ్నలకు "నా కులము అగ్ని వాయువుల కులము, నా తెగ సన్మార్గపుతెగ నా దైవము ఏ మతమైన నాది అదే మతము. నేను చెట్టువలె జీవింతును. ఇతరుల నన్ను నరికినను, త్రవ్విపోగులు పెట్టినను సహింతును. నదివలె నా మీదకు ఎవరైన పూవులు లేదా చెత్త విసిరినను లెక్కచెయ్యను. మంచి గంధపు చెక్కవలె సుగంధపూరితమైనదేదో అదే సజీవమైనదని భావింతును." అని జవాబిచ్చెను. భగవద్భక్తుడెట్లుండవలెనని షాషరాఫ్ తిరిగి ప్రశ్నించగా "బ్రతికి యుండియు మరణించినవాని వలె, నిద్రించియు మేల్కొని యుండువాని వలె, తెలిసి తెలిసి తన్ను దోచుకొని నిచ్చినవాని వలె యుండవలెను. సుఖదుఃఖముల యడ సమబుద్ధి కలిగి విచారములేక, కోపము లేక, గర్వములేక ఏమియు కోరక యుండువాడే నిజమైన భక్తుడు. నిశ్చల సమాధిలో భగవధ్యానము చేయుచు, భగవద్వాణి తప్ప, ఇతరమేదియు వినక, ఉన్నదానిలోను లేనిదానిలోను, సర్వములోను, సర్వవ్యాపి ఉనికి గమనించగలవాడే నిజమైన భక్తుడు.

యీ జవాబులు విని షాషరాఫ్ ఎంతో సంతోషించినవాడై నానక్‌నకు

పాదాభివందనము చేసి కరములు ముద్దుపెట్టుకుని "మహాభక్తుడా! నిన్ను యిన్ని విధముల ప్రశ్నించుట అపచారము. నిన్ను దర్శించుట వలన భగవద్దర్శనమైనట్లు యినది." అని అనేక విధముల ప్రసంశించెను. నానక్‌ని గురించి ఆయన భక్త కోటిలో ప్రచారమందున్న పెక్కు కథలు గాధలను బట్టి ఆయన సమకాలికు లందరు పాటించెడు మత సంబంధమైన విధి నిషేధములందు, కర్మకాండ యందు ఎట్టి విశ్వాసము లేదని అర్థమవుతున్నది.

నానక్ పానిపట్ నుండి కురుక్షేత్రమునకు వెళ్ళెను. ఆనాడు సూర్య గ్రహణము. పర్వదినము. నానక్ రాకవిని ఒక శిష్యుడు లేడి మాంసమును తెచ్చి కానుకగా సమర్పించెను. విధి నిషేధములు పాటించకుండా ఏది దొరకిన అదే తిని సంతోషించే స్వభావముగల నానక్ ఆ శిష్యుని నొప్పించుట యిష్టములేక అతడు తెచ్చి యిచ్చిన ఆ లేడి మాంసమును స్వీకరించెను. మర్దానా చేతికిచ్చి దానిని నిప్పులలో వేపమనెను.

సూర్యగ్రహణ పర్వదినమున గురువు యీ విధముగా మాంసమును కానుకగా స్వీకరించుటయే గాక తినుట తెలుసుకొని ఆగ్రహోదగ్రులైరి. కొందరు బడి తెలు, కర్రలు తీసుకుని నానక్ మీదకు ఎగబడిరి. కొందరైతే రాళ్ళతో కొట్టి చంపదలచిరి. ఉద్రేకపూరితులై తన వైపుకు పరుగెత్తి వచ్చుచున్న వారిని చూచి నానక్ 'మీరు యీ విధముగా పిచ్చి ఎత్తిన వారివలె నాపై ఎందుకు దండెత్తి వచ్చినారు? ఎందుకు నన్ను చంపదలచినారు? నేను మీకు చేసిన అపచారమేమి?' అనెను.

ఆయన ప్రశాంత గంభీర వదనము చూచి, మృదుమధుర భాషణము వినినంతనే ఆ గుంపులో కలవర మధికమాయెను. వారంతటితో పూరుకొనక "నీవు పుణ్యక్షేత్రమువంటి తీర్థస్థానమున, అందునా పర్వదినమున మాంసము వండించినది చాలక ఏమియు ఎరుగనట్లు అమాయకత్వము నటించుచుంటివి కదా!"

వారు అన్నదానికి సమాధానముగా "ఎందుకు మీరు యింత కలవర

పడిపోవు చున్నారు. మాంసములో పుట్టి, మాంసమయమైన శరీరము ధరించి మాంస పిండములైన తల్లి రొమ్ముల పాలు త్రాగి, మాంసమయమైన జిహ్వతో, మాంసమయమైన నీటితో సర్వము భుజించుచు, మరొక మాంసపు ముద్దను వివాహము చేసుకొని మాంసమును సృష్టించుచు, మాంసమునకు అనుక్షణము పూపిరిపోయు మానవులారా ఎందుకు యింతరాద్ధాంతము చేయుచున్నారు. మాంసమయులు కాని స్త్రీ పురుషులెవరైన ఉన్నారా?''

కాని ఆ అజ్ఞానపు గుంపు పూరుకొనక మళ్ళీ " మానవులందరు మాంసములో పుట్టి మాంసముతో పెరిగి పెద్దవారైనప్పటికీ స్వయముగా మాంసపు ముద్దకే అయినా మాంసము తినుట పాపమని''యే వాదించిరి. కొందరు మాంసాహారులు మాత్రము పర్వపు దినమున మాంసము తినుట పాపమనిరి.

దానికి తిరిగి గురువైన నానక్ యిట్లు జవాబిచ్చెను. "మనమందరము సమస్త ప్రాణకోటికీ జీవనదాయి అయిన నీటిని త్రాగుటలేదా? నీరు మానవునకు, జంతువులకు చెట్లకు జీవమిచ్చుచున్నది. జీవనదాయిని, స్వయముగా జీవము అయిన నీటిని మనము స్వీకరించక నిరాకరించుచున్నామా? ఇంతకు చెట్లలో జీవములేదా? అవి కూడా మనవలె ప్రేమించుచున్నవి. జీవించుచున్నవి. అవి కూడా మరణించును. అయితే మాంసమును తినక మనుష్యులను పీడించి, వారి రక్తమాంసములను పీల్చి పిప్పిచేయు నరభక్షకుల మాట ఏమిటి?''

నానక్ మాటలువిని అతడు పిచ్చివాడని భావించి ఆ జనం గుంపు ఆయనను వదలి వెళ్ళిపోయిరి. బుద్ధిమంతులు, ఆలోచనాపరులు ఆయన చెప్పినది సహేతుకమనియే మెచ్చుకొనిరి. వారి నుద్దేశించి నానక్ "మహా జనులారా! నేను రుచుల కోసమై భుజించుట లేదు. తను కష్టపడి సంపాదించిన దానిని ఎవరైన తెచ్చి యిచ్చినచో నిరాకరింపక స్వీకరించుచుంటిని. అంతేకాని ఆకలి కోసమో రుచి కోసమో తినుటలేదు. దైవము దయ తలచి ఏమి అనుగ్రహించిననూ దానిని స్వీకరించవలెను. లేని యెడల దైవమునకు మహాపచారము చేసిన వార మగుదుము లేదా'' అనెను.

నానక్ కురుక్షేత్రము నుండి హరిద్వారమునకు చేరెను. గంగానది భూమిని చేరు చోటు పరమ పవిత్ర తీర్థస్థానము. అనేక మంది యాత్రికులు భక్తులు గంగలో స్నానమాచరించి తూర్పు ముఖముగా జలతర్పణములు విడుచుచుండిరి.

అట్లెందుకు చేయున్నారని నానక్ వారిని ప్రశ్నించెను. వారు మరణించిన తమ పితరుల ఆత్మశాంతి కొరకు తర్పణములు విడుచుచుంటిమని జవాబిచ్చిరి.

వారి జవాబునకునానక్ నవ్వి వెంటనే పడమటి దిశకు తిరిగి తాను కూడా నీళ్ళతో తర్పణములు విడుచుట మొదలిడెను. ఇది చూచిన వారు ఆశ్చర్యపోయి యిట్లెందుకు చేయుచుంటివని ప్రశ్నించిరి.

"అయ్యా! నేను భారతదేశములో పడమటి ప్రాంతపువాడిని. అక్కడ నాకు కొద్దిపాటి పొలమున్నది. ఇక్కడ నుండియే దానికి నీరు అందింప తలచి యిట్లు చేయుచున్నాను. నేను బయలుదేరి వచ్చిన తరువాత అక్కడ వానలు సరిగా కురిసినవో లేదో?" ఇది విన్న తీర్థయాత్రకు వచ్చిన వారందరూ ఆయన అమాయకత్వమును అపహసించుచు "నీకు వయస్సు తక్కువేమీ లేదు. ఇప్పుడు యిక్కడ నీవు వదలిన నీరు నీ పొలమునకు చేరదని తెలియదా?" అనిరి.

'మీరంతా విచిత్రమైనవాళ్ళు. నేను తర్పణములు వదలిన నీళ్ళు కొన్ని వందలమైళ్ళ దూరమున నున్న నా పొలమునకు చేరవంటున్నారు. మీరు విడిచిన తర్పణములు పరలోకమున ఎంతో దూరమున వున్న మీ పితరులకు అందునా?' అని జవాబివ్వగానే వారు నిరుత్తరులై పోయిరి. అమోఘమైన ఆయన వాదనాపటిమను కాదనలేక తమ విశ్వాసమును వెక్కిరించుచున్నాడని కోపము వచ్చిననూ నిర్ఘాంతపోయి మిన్నకుండిరి. వారిలో కొందరు నానక్ శిష్యులైపోయిరి.

గురునానక్ వారి నుద్దేశించి ప్రసంగించుచూ ఇట్లు ప్రభోదించెను.

"మనస్సును సచ్చింతనలతో నింపి, మంచి పనులు చేయువారి ఆత్మ ఇహపరములందెల్లప్పుడు శాంతి పొందును. భగవంతుని సంతోష పెట్టుటకై వారేమియూ చేయనవసరములేదు.

మరొక గ్రామములో నానక్ ఒక బ్రాహ్మణుని వంటయింటిలోనికి సరాసరి ప్రవేశించగా ఆ బ్రాహ్మణుడు తన గృహము సర్వము మైలపడి పోయినదని కోపగించుకుని నానక్‌ని అనరాని మాటలనెను.

"అయ్యా ! బ్రాహ్మణోత్తమా నీ గృహము ఏనాడో మైలపడిపోయినది. ఎందుకంటే తనకంటే తక్కువ కులమువారిని సదా ఏహ్యాభావముతో చూచుచు కోపిష్ఠి వాడవైన నీ గృహము ఏనాడో మైలపడిపోయినది" అని నానక్ జవాబిచ్చెను.

ఆ మాటలకు ఆ బ్రాహ్మణుడు మరింత మండిపడి పోయెను. అది చూచి గురువిట్లనెను. "అజ్ఞానమే తక్కువ కులపు లక్షణము. క్రౌర్యమే కసాయి కత్తి. దోష భూయిష్టమైన హృదయమే పాకీ మనిషి. మనసును కలుషితము చేయు కోపమే ఛండాలి. ఓ బ్రాహ్మణుడా! నాలుగు నీచకులములు నీలో నుండి మైలపరచుచుండ నీ వంట యింటికి హద్దులు పెట్టుట వలన ప్రయోజన మేముంది. యిప్పటికైనను మించి పోయినదేమియూ లేదు. సత్యము, సంయమనము అను సత్కృత్యములను హద్దులుగా చేసుకొని భగవన్నా మస్మరణమును స్నానముగాను స్వీకరించిన భగవంతుడు నిన్నాదరించును." అని అచట నుండి వెడలి పోయెను. ఆ బ్రాహ్మణుడు తన అజ్ఞానమునకు పశ్చాత్తప్తుడై నానక్ పాదముల బడెను. నానక్ అతనిని లేవనెత్తి నవ్వుతూ అచట నుండి వెడలిపోయెను.

ఆయన యాత్రలో అనేక సంఘటనలు తటస్థించినాయి. ఒకచోట ఢిల్లీ చక్రవర్తిగారి ఏనుగు ఒకటి హఠాత్తుగా మరణించినది. మావటీంద్రుడు ఏనుగుశాలల పర్యవేక్షించు ఉద్యోగస్తులు తమ ఉద్యోగములు పోవునని దుఃఖించుచుండిరి. నానక్ ఆ ప్రాంతమునకు వచ్చిన వార్తవిని ఆయన దగ్గరకుపోయి తమ పరిస్థితిని వివరించి ఎటులైననూ ఆ ఏనుగును బ్రతికించవలసిందిగా ప్రార్థించిరి.

నానక్ వారినోదార్చి "నాయనా! జనన మరణములు భగవంతుని చేతిలోనివి. ఆయన ఎప్పుడు ఎట్లు చేయునో ఎవరికి తెలియదు. ఆయన నిర్ణయము నందెవ్వరూ జోక్యము కలుగ చేసుకొనలేరు. ఆయన ఆదేశమును

శిరసావహించి ఆనందముగా అనుభవించుటయే మేలు. కంఠములో కొన ఊపిరి వున్నంతవరకు మేలుకోరి భగవంతుని ధ్యానించుటయే ఉత్తమము. భగవంతుడు ప్రాణము తీయదలచినప్పుడు దానిని తలదాల్చుటయే మేలు. అంతేగాని ఎవరో అద్భుత శక్తుల ద్వారా భగవన్నిర్ణయమునకు అడ్డుతగలగలరని నమ్మకుడు. నా కట్టి శక్తులు లేవు. నేను కేవలం భగవంతుని ధ్యానించు భక్తుడను మాత్రమే." అని చెప్పి మర్దానాతో ముందుకు తన యాత్ర సాగించెను.

హిందువుల పుణ్యక్షేత్రమైన బృందావనము చేరెను. (నానక్ జీవిత చరిత్రను గురించి అనేక కథలు జనులు చెప్పుకొను చుండగా విని వాటిని కొందరు పుస్తక రూపమున చేసిరి. నానక్ చనిపోయిన అరవై డెభై సంవత్సరముల తరువాత నానక్ జీవిత చరిత్ర వ్రాసినవాడు భాయీ గురుదాస్. ఆయన వ్రాసిన వాటి కంటే ప్రచారములో చాలా కథలు కలవు). గురువు బృందావనము దర్శించవలెనను కుతూహలముతో అచ్చటకు వెళ్ళెను. ఆయన అచ్చటకు వెళ్ళిన సందర్భంలో ఓ నాటక సమాజము వారు కృష్ణలీలలు నాటకమును ప్రదర్శించు చుండిరి. వారికి కృష్ణుని యందు ఏమాత్రం భక్తి వున్నటులు నానక్‌నకు అనిపించలేదు. కేవలం భుక్తికోసం యిలాటి నాటకములాడుట ఆయనకు నచ్చలేదు. ఆయన వారి నుద్దేశించి "నాయనలారా! ఎందుకు యీ ప్రదర్శనలు? భక్తి లేకుండా కేవలం బ్రతుకు తెరువుకోసం ఎందుకు యిలా చేయుచున్నారు? దైవభీతి కలవాడే దైవమును ప్రేమించును. తన్ను భక్తి శ్రద్ధలతో ఆరాధించువానినే దైవము అనుగ్రహించును." మరియు "శిష్యులందరు ఆడుకొను చుండగా గురువులు హస్తపాదముద్రలతో తలాడించుచు అభినయము చేయుచుందురు. కేవలము ఇతరులను మెప్పించుటకే గదా యీ తపన. దీని బదులు దైవమును ధ్యానించిన యింతకంటే ఎక్కువ ఫలితము లభించును గదా." అంటూ దైవభక్తి గీతములను ఆశువుగా చెప్పెను. అమాయకులు భక్తిపేర చేసే పిచ్చి చేష్టలను అసహ్యించుకొనెను. తరువాత తన ప్రయాణమును కాశీ లేక వారణాసివైపుకు సాగించెను.

యీ ప్రయాణములో ఆయన వేషము విచిత్రముగా నుండెను. మామిడి పండు రంగు అంగరఖా. దానిపై తెల్లని కండువా, పైన తురక టోపీ, మెడలో ఎముకల దండ నుదుట కావిబొట్టు యిదొక కలగాపులగపు వేషము. ఇట్టి వేషమును యిదివరకెన్నడూ వేయలేదు. సగము హిందువులది సగము ముస్లిములది. చూచువారికి అతడు విచిత్ర వ్యక్తిగా కన్పడసాగెను. దోవలో ఒక ముస్లిమ్ సామంతుడు షేక్ వ జీద్ పల్లకీ నుండి దిగెను. తక్షణమే పల్లకీ మోసిన బోయీలూ అతని ననుసరించి వస్తున్న సేవక బృందము ఆయునను చుట్టుముట్టి వింజామరలతో విసరుచుండిరి. కొందరు ఆయన మార్గశ్రమము పోగొట్టుటకై ఒడలు పట్టుచుండిరి. మర్దానాకు యిందతయూ చూడగా అన్యాయమనిపించి గురువుతో "ఈ ప్రపంచములో న్యాయమే లేదా? పల్లకీలో కూర్చుండి ప్రయాణము చేసిన వానికి అలసటయా. ఇంత దూరము అతడిని మోసుకొని వచ్చినవారు అతడికి సేద తీర్చుటయా ఏమి దురన్యాయము." అనెను.

నానక్ "మర్దానా ఇది అంతయు కర్మఫలము. చేసుకున్న వారికి చేసుకున్నంత. దైవము అందరినీ సమానముగా సృష్టించి సమానముగానే మానవ జన్మ అనుగ్రహించినాడు. ఈ జన్మలో ఎవరికిష్టమైన వృత్తిని వారు చేపట్టవచ్చును. కొందరి అవకాశమును సద్వినియోగ పరుచుకొందరు. కొందరు చేసుకొనరు. కొందరానందము అనుభవించెదరు. కొందరు బాధపడుదురు. ఓ అమాయికపు మర్దానా! భౌతిక సుఖమువలన ఆధ్మాతిక సంతృప్తి లేదా సుఖజీవనము దొరకునని భ్రమపడకుము. చివరకు ఆధ్యాత్మిక సాధనయే నిజమైన ఆనందమును సుఖమును కలిగించును. యీనాడు సుఖముగానున్నవాడు రేపు కష్టాలపాలు కావచ్చును. కాని ఆధ్యాత్మిక చైతన్యముకల మనస్సు యల్లప్పుడు నిశ్చల సుఖానందమును పొందుచుండును."

అక్కడ నుండి ఫిలిబిత్ మీదుగా గోరఖ్‌మఠమునకు వెళ్ళెను. అక్కడ మోడు వారిన ఒక పురాతన రావిచెట్టు నీడను కూర్చుండెను. అంతదాకా ఎండిపోయిన ఆ రావి చెట్టు పచ్చగా చిగురించెను. చుట్టుప్రక్కలనున్నవారందరూ

ఆశ్చర్య పోయి పరుగు పరుగున అచటకు చేరిరి.

గోరఖ్ మఠప్రాంతము సిద్ధులు, యోగులు, సంచరించే ప్రదేశము. అచట ప్రజలు వీరిని భగవదంశ సంభూతులుగా భావించుచుందురు. కొత్తగా వచ్చిన విచిత్ర వేషధారియైన నానక్‌ను "ఎక్కడి వాడవు? గురువెవ్వరు?" అని ప్రశ్నించిరి.

వారి ప్రశ్నలకు జవాబుగా మర్దానాను శృతి వెయ్యమని చెప్పి ఒక గీతమును పాడసాగెను.

"ఓ ప్రభూ! నిన్ను తూచుటకు త్రాసెక్కడ. తూచేవారు వున్నారా?

తూకపు రాళ్ళెక్కడ? పరీక్ష చేయువారెవ్వరు?

నీకు వెలగట్టగల షరాబు ఉన్నాడా? నిన్ను గురించి చెప్పగల గురువున్నాడా?

ఓ నా ప్రియా నీ అంతునాకు తెలియదు.

ఎందుకంటే నీవు సర్వవ్యాపివి, పృధివిని, జలములను పాతాళమును ఆకాశమును ఆక్రమించుకున్నవాడివి అని నానకు పాడుతుంటే ఆ సిద్ధులు మొదలైనవారు "భగవంతుని గురించి తెలుసుకొనుట ఎట్లు? చూచుట ఎట్లు? అనుభవములోనికి తెచ్చుకొనుట ఎట్లు?'' అని ప్రశ్నించగా గురువు మహాత్ములారా! "మనసే త్రాసు. జ్ఞానమే తూచే రాయి. ఆయన సేవయే తూచువాడు. ఆయన మన్సులోనే వున్నాడు. అక్కడే తూచుకోవాలి. అక్కడే చూడాలి. మననము చేయవలెను. అంతేకాదు ఆయనకు ఆయనే త్రాసు, ఆయనే జిహ్వా, ఆయనే తూచేరాయి. ఆయనే తూచెడివాడు. తన్నుతానే చూచువాడు గుర్తించువాడు. తనకు తానే వ్యవహరించువాడు.

కాని గుడ్డివాడు, నీచుడు, దైవ విరోధి, నిత్య శంకితుడు వారి వెంటవుండువారు భగవంతుని ఉనికిని గురించిగాని, స్వరూపమును గురించిగాని ఎట్లు తెలుసుకొనగలరు." అని జవాబిచ్చెను.

ఆ జవాబుకు ఆయోగులు గురువు చెప్పిందంతా నిజమే కావచ్చును. కాని అనుభవము మాత్రము తమ పంధాననుసరించిన వారికే లభించుననిరి.

నానక్‌ని కూడా తమవలెనే దుస్తులు ధరించవలెనని, తామనుసరిస్తున్న యోగ మార్గమునే అనుసరించవలెనని, సమాధిదశను చేరుకుని సచ్చిదానందమును పొందుమని ఉద్బోధించిరి. వారు చెప్పినదానికి గురువు యీ విధముగా జవాబిచ్చెను.

"మీరు చెప్పెడి యోగము చిరుగుల బొంతలో లేదు. మీరు పట్టుకున్న యోగ దండములో లేదు. వంటికి పూసుకున్న విభూతి బూడిదలో లేదు. మీ చెవుల కుండలములలో లేదు. మీ బోడి బుర్రలలో లేదు. మీరు హంగామా చేస్తూ వూదే కొమ్ముబూరలో లేదు. ప్రపంచములోనున్న మలినముల మధ్య వుంటూ, సంచరిస్తూ నిర్లిప్తుడై వుండేవాడు మాత్రమే పరిశుద్ధుడు. అటువంటి వానికి మాత్రమే ఆ భగవంతుని ఉనికి. స్వరూపము తెలియును యీ డాంబికమైన యోగములో లేదు. మానవులందరినీ సమానముగా చూడగలిగినవాడే యోగి. జీవించియు మరణించువాడు అనాహత నాదము వినగలిగినవాడు, నిర్భయావస్థను చేరుకొన గలిగినవాడు, శంకలన్నీ తొలగినవాడు, చిత్తమును నిరోధించ గలిగినవాడు, మనసు అమృతపు జల్లులు కురియువాడు, ప్రశాంత సంగీతమును లోలోన వినగలిగినవాడు మాత్రమే తన్ను తాను తెలుసుకొనగలడు." అని చెప్పగానే వారందరూ చాలా ముగ్ధులై నానక్‌ను మిగుల ప్రశ్నించిరి. అక్కడ నుంచి నానక్ మర్దానాతో కలసి వారణాశి పురమునకేగెను. వారణాసి హిందులకు అత్యంత పవిత్రమైన పుణ్యక్షేత్రము. కబీరు, రవిదాసు మొదలైన భక్తులకు జన్మస్థానము. గొప్ప సంస్కృత విద్యా కేంద్రము. గంగాస్నానము, విశ్వనాథ సందర్శనము వారి నిత్యకృత్యములు. ఆరోజులలో అక్కడ చతురదాసు అను సంస్కృత విద్యాంసుడు నివశించుచుండెడివాడు. ఆయన గంగా స్నానమునకు పోవుచు గురునానక్ అపూర్వ వేషమును చూసి ఒక్క క్షణమాగిపోయి హేళనగా మాట్లాడుతూ యిట్లనెను. "ఓయీ! నీవెటువంటి సాధువువి. నీ మెడలో తులసిమాల లేదు. నీ చేతిలో జపమాల లేదు. సాలి గ్రామమైన లేదు. విష్ణు శిలయైన లేదు. ఇక నీకు ముక్తెట్లు లభించును?".

"ఊసర క్షేత్రమునకు నీరు పెట్టువాడు తన జీవితమును వృథా చేసుకొనును. ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా! భగవంతుని పూజింపుము. సత్ప్రవర్తనమను తులసిమాలను ధరించి మనసులో దైవానుగ్రహమునకై ప్రార్థించుచు భగవంతుని ప్రేమ అనే నావను అధిరోహించిన తరించెదవు. క్షేత్ర యజమాని తన కృత్యములనే నూయిగాను (బావి) గళమాలగా చేదలుచేసి తన మనస్సును ఎద్దుగా కట్టి ఆ నూతి నుండి నీరు తోడి పోయును. తన పొలమున ప్రభువు యొక్క అమృతధారలతో తడిపి తన మనోవాంఛితమును సఫలము చేసుకొనును.

చతురదాసు : ఓయీ! నీవు చెప్పినది నిజమే కావచ్చును. కాని మనస్సనేది ఎల్లప్పుడు కామ క్రోధములతో నిండియుండును. దానిని జయించుట ఎట్లు?

గురునానక్ : కామక్రోధములు రెండింటిని కర్రుగా సాగకొట్టవచ్చును. ఎందుకంటే అవి శక్తి తప్ప అన్యము కాదు. కనుక కామక్రోధములు మానవుని లొంగదీసు కొనుట కంటే మానవుడే వానిని లొంగదీసుకొనుట మంచిది."

చతురదాసు : "కొంగ ఎప్పుడైనా హంస అవుతుందా? కాకి కోకిల అవుతుందా? దురదృష్టవంతుడైన మానవుడు తనపురాకృత ఫలితమును త్రోసివేసి జీవన విధానము నెట్లు మార్చుకొనగలడు?"

గురువు : దైవాను గ్రహమున్న యడల పురాకృత మంతయు పూర్తి తుడిచి వేయబడగలదు. వినయ వినీతులై ఆత్మార్పణ మొనర్చి భగవదేచ్ఛను గుర్తించి శిరసావహించగలవారికే దైవకృప లభించును.

చతురదాసు : "అయితే విద్య లేకుండా విజ్ఞాన మొట్లు కలుగును?"

గురువు : తెలుసుకొనుటవేరు. అర్థము చేసుకొనుట వేరు. రెండూ ఒకటి కాదు. చదువు లేక జ్ఞానం వున్నంత మాత్రాన వివేక మలవడదు. శరీరము బహు దుర్బలమైనది. హృదయము లేనిది. చెడును నిరోధింప జాలదు. అందుకనే ప్రతివారికి ఇద్దరు తల్లులు (ఆశ, కోరిక) ఇద్దరు తండ్రులు (రాగము, ద్వేషము)

చతురదాసు : "అటులైన మానవునికి విముక్తి లభించునా?"

గురువు : "చెట్లు చిగిర్చినప్పటికీ దానిలో అగ్ని వున్న సంగతి తెలియదా. మన

భూమి సముద్ర మేఖల అయిననూ అది సముద్రములో కొట్టుకొని పోవుచున్నదా? సూర్యుడు, చంద్రుడు ఒకే ఆకాశములో నుండుటలేదా? అంతమాత్రమున ఒకరి కొకరు విరుద్ధముగా సంచరించుచుండిరా?"

గురువు : "వానికి భగవంతుడు సర్వ వ్యాపి అని తెలియును. మన చుట్టూ వున్నదంతా మిధ్య అని తెలియును. వాని హృదయము దయతో నిండి యుండును."

చతురదాసు : "అయితే పరమ సత్యమును గుర్తించుటకు వెంటనే నానక్ జ్ఞానమును గురించి, భగవంతుని గురించి ఏబది నాలుగు పద్యములల్లి వివరించుచూ దైవదత్తము కానిదేదియూ లేదను తన విశ్వాసమును పునరుద్ఘాటించెను. దేవతలు, దేవుళ్ళు, మనస్సు, వివేకము, విశ్వము, మానవుడు, మంచి, చెడు అన్నీ దైవదత్తములే అని నిరూపించెను. భగవంతుడు తప్ప ఇతరములతో జోక్యము కలిగించు కొనకుండ భగవంతుని నామమునే స్మరించుకొనుట మంచిది."

చతురదాసు : "దేవుడెట్లు కనపడును?"

గురువు : ప్రేమ ద్వారా దేవుని ప్రేమించువానికి ఇతర మేమియు తెలియదు. అందరిని సమానముగా చూచును. సర్వభూతముల యందు దయ కలిగి యుండును. కోరికలుండవు. ఆత్మ సంతృప్తి అతనిలో తొణికిసలాడుచుండును.

గురువు చెప్పిన జవాబులువిని చతురదాసు సంతోషించి ఆయన శిష్యుడాయెను.

అక్కడ నుండి నానక్ మర్దానాతో గౌతమ బుద్ధుడు తపమాచరించిన గయా క్షేత్రమును చేరెను.

గౌతమ బుద్ధుడు తపమాచరించిన క్షేత్రము గయా క్షేత్రం హిందువులు మన పితృదేవతలకు శ్రాద్ధకర్మలు చేసే క్షేత్రము. అక్కడ పండాలు, పురోహితులు చేసే అరాచకము యింతింతనరాదు. నానక్ గయా క్షేత్రం చేరగానే పండాలు ఆయన వెంటబడి పితృశ్రాద్ధము చేయవలసినదని వేధించసాగిరి. వారికి నానక్ యిటుల చెప్పెను.

"భగవన్నామమే నాకు ప్రమిద దీపము. దైవాన్ని గురించిన విచారమే అందులో పోసే నూనె. నేను యీ దివ్వెను ఎంత ఎక్కువగా వెలిగిస్తే నా దుఃఖాలు అంత త్వరగా తొలగిపోతాయి. ఆ తరువాత నాకు మరణ బాధ వుండదు. దైవ నామమే పితృదేవతలకు అర్పించుట కొరకు చేసే పార్వణపు ముద్దలు ఆకు దొన్నెలే తర్పణములు. మొక్కులు చెల్లించేది భగవంతునకు మెక్కేది బ్రాహ్మణులు. యీ కర్మకాండల గోలకన్న వారి ఆత్మకు శాంతి చేకూర్చవలసిందిగా భగవంతుని ప్రార్థించుట మంచిది. దైవానుగ్రహము కంటె వేరే గొప్పది లేదు గదా."

అని చెప్పి శిష్యుడితో ప్రయాణము సాగించెను. దారిలో ఒకచోట ఒక భాగ్యవంతుడైన వర్తకునకు మగ బిడ్డ కలిగినని మహావైభవముగా పుత్రోత్సవము జరుగు చుండెను. మరునాటి ఉదయమే ఆ బిడ్డ మరణించగా ఆ ఇంటి నుండి ఏడ్పులు, హాహాకారములు విననయ్యెను. యిది చూచి నానకు శిష్యుడు మర్దానా ఆయనతో "బాబా! మానవులకే సుఖదుఃఖములు ఎందుకు కలుగును? కేవలం చచ్చుటకే మానవులు పుట్టు యీ ప్రపంచములో శాంతి ఎట్లు లభించును?" దానికి నానక్ యిట్లు జవాబిచ్చెను. "అజ్ఞానము వల్ల మానవులు భోగలాల సులగుదురు. ఆ సంతోష సమయాల్లో వారికి దైవము గుర్తురాదు. సంపదలు పోగానే దుఃఖపడుదురు భగవ ధ్యానముతో కష్టసుఖముల పట్ల సమభావముతో మనస్సును ప్రశాంతముగా నుంచుకొని సుఖదుఃఖములు దైవ ఆశీర్వచన ప్రభావములని భావించిన యడల మానవుడు బాధపడడు." మానవునకు గల నాలుగు అవస్థలు బాల్యము, యవ్వనము, వార్ధక్యము, మరణములను గురించి వివరిస్తూ వాటిని రాత్రి నాలుగు యామములతో పోలుస్తూ ఒక పద్యము ఆశువుగా చెప్పి యింకా వివరంగా మానవుడు రాత్రి మొదటి యామమున తన్ను తాను మరచి ప్రవర్తించుననియు, రెండవ యామమున నిద్రించుననియు, మూడవ యామమున మేల్కొనుననియు నాల్గవ యామమున పశ్చాత్తప్తుడగుననియు చెప్పెను.

వారు ప్రయాణము సాగిస్తూ ఒక చోట కొన్ని రోజులు ఆగిరి. ఒక భక్తుడు తరచు నానక్ దర్శనమునకు వచ్చిపోవు చుండెను. మరొకడు కూడా అట్లే చేయదలచెను. కాని వానికి ఒక జారిణితో సన్నిహిత సంబంధము కలదు. ఆమెను వదలలేక గురూపదేశమును విస్మరించి ఆమెతో విషయ సుఖములందే నిమగ్నుడయ్యెను. ఇట్లు కొన్ని దినములయినాక ఆ విషయ లాలసునకు ఒక మొహరీల మూట లభించెను. మొదటివానికి కాలియందు విషకంటకము గుచ్చుకొనెను. అంతట ఆ మొదటి భక్తుడు "గురుదేవా! నిన్ను అనుసరించు నేను విషకంటకముపాలై శిక్షింపబడినాను భోగలాలసుడైన వానికి మొహరీల మూట దొరికినది. దైవలీలలు అతి విచిత్రములు గదా" అని నిట్టూర్చెను. "నాయనా! ఆత్మ సంతృప్తి ఆనందము కలవేమో నీ గుండె నడిగి చూడుము. అటులనే అతడిని కూడా అడుగుము. కామాగ్ని తప్తుడైన వాని మనసులో కూడా నీ కున్న శాంతి కలదేమో తెలుసుకొనుము. ధన లాభము, ధన సేకరణ వలన లోకములో సుఖశాంతులు లభించవు. సరియైన మార్గము ననుసరించుటవలననే మనస్సుకు, హృదయమునకు శాంతి, స్థైర్యము లభించగలవు. తనకు యిప్పుడు అందుబాటులో గల సౌఖ్యములు దూరమైనప్పుడు అతడు ఎంతో దుఃఖపడును. నాయనా! ఇప్పుడు నీకున్న ఐశ్వర్యము తరిగిపోనిది. నిప్పుకు అంటనిది. నీటిలో మునుగనిది. ఎప్పుడూ నీతో వుండునది. క్షణిక సుఖముల నాశించినవారు శాశ్వతానందమును పోగొట్టుకొందురు" అని అతడికి ఉపదేశమొనర్చి ఆ స్థలమును వదలి ముందుకు ప్రయాణము సాగిస్తూ ఒక గ్రామమును చేరిరి. ఆ గ్రామస్థులు గురు శిష్యుల నిద్దరినీ మిగుల ఆదరించి, అభిమానించి అనేక విధములుగా ఉపచారములు చేసిరి. నానక్ వారిని ఆశీర్వదించి "తక్షణమే మీరందరూ సకుటుంబముగా మరొక చోటుకు తరలిపొండు" అని ఆజ్ఞాపించెను. అక్కడ సమీపంలో వున్న పొరుగు గ్రామము వారు ఆయనను అంతగా ఆదరించలేదు.

"అట్లయిన మీరు ఇక్కడనే స్థిరముగా నుండుడని" శాపవాక్యముగా పలికెను.

గురువు మాటలను విన్న మర్దానా "ప్రభూ నీ మాటలు, నీ చర్యలు అతి విచిత్రమైనవి. నిన్ను ఆదరించి సేవించినవారిని ఇల్లు విడిచి పారి పొమ్మంటివి. ఇతరులు అంటే నిన్ను అనుమానించిన వారిని స్థిరోభవ, అన్నట్లు కదలకుండుమని చెప్పితివి. దీని భావము అర్థము కాకుండా వున్నది."

"మర్దానా! ఇతరులను ఆదరించినవారు నలువైపులకూ పోయిన యడల ఇతరులలో కూడా అటువంటి ఆదరణ, సేవాభావములను పెంపొందించగలరు. ఇతరులను ఆదరించని మూర్ఖులు వారున్న చోటుననే వున్న యడల వారి దుర్బుద్ధిని ఇతరులు అనుకరింప జాలరు" అని అతడి సందేహమును తీర్చి ప్రయాణము సాగిస్తూ అనేక మజలీలు చేసుకొనుచు చివరకు కామరూప దేశము (అస్సాము) చేరుకొనిరి. వారు విన్నదేమంటే అక్కడి స్త్రీలు అతి లావణ్యవతులు. పురుషులను మోహపెట్టుటలో అతి నేర్పరులు. నూర్‌షా అనే ఆమె యీ సుందరకామ రూప దేశమునకు రాణి.

మర్దానా యధాప్రకారము పట్టణములోనికి పోయి తినుటకు కావలసిన ఆహార పదార్థములు తీసుకొని వచ్చుటకు గురువు నాజ్ఞ తీసుకొని బయలు దేరెను. అతడు పోయి పోయి చివరకు రాణి భవనము వద్ద నిలచెను. వానిని చూచి రాణి లోనికి ఆహ్వానించి అతడు అమాయకుడని భావించి వానిపై తన జాణతనమును ప్రదర్శింప దలచెను. మర్దానా ఆమె అందచందములకు ముగ్ధుడై పూర్తిగా ఆమెకు వశుడైపోయెను.

మర్దానా ఎంతకూ తిరిగి రానందున వానిని వెదకి కొనుచు నానక్ నగరములోనికి పోయి వెదుక సాగెను. చివరకు మర్దానా నూర్‌షా చేతిలోపడి ఆమె ఇంటి ఖైదీగా పడియుండుట తెలిసికొని ఆమెను కలుసుకొని తన శిష్యుని విడువ వలసిందిగా ఆమెను కోరెను. ఆమె నానక్ మాటలను వినక "అతడు తనంతట తాను తన యింటికి వచ్చెననియు, అందువలన అతని విడువనని" కచ్చితముగా చెప్పెను. అంతటితో ఆగక పైగా ఆజాణ గురువుపైనే తన జాణతనపు ఎత్తులను ప్రదర్శింప జొచ్చెను. ఆమె చర్యలను నిరసిస్తూ గురువు

ఆమెతో యిట్లనెను.

"మట్టితో వ్యాపారము చేయునది మట్టి యిచ్చి కస్తూరి పుచ్చుకొన జాలదు. సత్కృత్యములు, పుణ్యకార్యములు చేయనివానికి నిజమైన ప్రియురాలు లభించదు". ఇతడు సామాన్యముగా లొంగడని భావించి గురువు ఎదుట అనేక విధములైన నృత్య, హావ భావ విలాసములతో అలరించి వశపరచుకొన ప్రయత్నించెను. సామాన్యులైతే అట్టి మాయావాగురుల నుండి తప్పించుకొనుట సాధ్యము కాదు. కాని నానక్ ఏ మాత్రం చలించక ఒక పద్య మల్లి వినిపించెను.

"గుండెలో కోరికలు తాళముల వలె గజ్జలవలె మధురముగా మ్రోగు చున్నవి. ప్రపంచపు మద్దెల లయబద్ధముగా మ్రోగుచున్నది. మహా తపస్సంపన్నులైన మునులు సైతము యీ పాటకు అనుగుణంగా గంతులు వేసిన సమయములు లేక పోలేదు. ప్రభూ! అప్పుడు సంయము లెక్కడ? సర్వ సౌఖ్యములు ఆశీః పరంపర అంతయు వ్యాపారపు సరకులై క్రయ విక్రయములకు గురియగుచున్నవి. అయితే ఎంత కాలము యీ ఆనందము? ఎంత కాలము అంతర్వాణిని భగవంతుని విస్మరించగలరు. మానవులలో దయలేదు. ప్రభువులలో న్యాయములేదు. కాని ఈ సుందరోద్యానమునకు తను అతిధిని మాత్రమే నని గుర్తించి మాయావాగురలలో చిక్కి భగవంతునికి దూరముకాని వాడే ఉత్తముడు. అతడే స్వీకారయోగ్యుడు" అని చెప్పగా నూర్‌షా తన సోయగాలు, హొయలు పనిచెయ్యవని గ్రహించి తన చెలికత్తెలను పిలిచి, తన సంపదలు, ఇతర వైభవములు ప్రదర్శించి నానక్‌ని మభ్యపెట్ట వలసిందని ఆజ్ఞాపించెను.

వారు గురువునకు సమర్పించుటకు ధన, కనకరాసులు, సుగంధ వస్తువులు, రుచ్యములైన భక్ష్య, భోజ్యములు ఎన్నింటినో ఆయన ముందుంచిరి. కాని ఆయన వాటి వంక కనీసము చూడనైనా చూడక మరొక పద్య మల్లి వినిపించెను. " ఓ మూర్ఖ మానినులారా! మీ సౌందర్యము సంపద చూచుకొని మీరెందుకు గర్వించు చున్నారు? మీ మనస్సులో హృదయములోనున్న మీ ప్రియని చూచి మీరెందుకు సంతోషించరు. మీకు అతి దగ్గర అయిన వాటికంటె

దగ్గరయైన వాడుండగా, దూర తీరములలో, బయలు ఎక్కడో వెతక బోయెదరెందుకు?

ఆయన భయమే మీకు కాటుకగాను, వాని ప్రేమయే మీకు ఆభరణములుగాను భావించి ధరించుడు. అట్లుకాక మీరు వానిని ప్రేమింపక, వానిపై మీ జిత్తులు ప్రయోగించి వానిని సంతోషపెట్టుటకు ప్రయత్నించరు. మనసు నిండ దురాశ నింపుకున్న యడల వాడును సంతోషించడు. మీరు ఆయన ఇచ్ఛకు మనస్ఫూర్తిగా లోబడిన యడల ఎల్లప్పుడు ఆయన పాదముల చెంతనే బంధితులై పడియున్న యడల, శరీరములను, మనస్సులను ఆయనకే అంకితము చేసిన యడల స్వామి మిమ్ము ప్రేమించి తన వారుగా స్వీకరించును. అంతేకాదు. తన ప్రేమతో తన సర్వమును సంలీన మొనర్చుకొన్నదే నిజమైన సుందరి. వివేకి, జాణ అన్నీను" అని పద్యము ద్వారా చెప్పగా ఆ సందేశమును విన్న నూర్‌షా నవ్యోత్తేజమును పొంది ఆయన ఎదుట చేతులు జోడించి నిలిచి తన అపచారమును మన్నించి, శిష్యురాలిగా స్వీకరించి అనుగ్రహించవలసిందిగా అనేక విధముల ప్రార్ధించెను. ఆమె ప్రార్థన ఆలకించిన గురువు ఆమెకు యీ విధముగా ఉపదేశించెను.

"నీవేపని చేయుచున్నను భగవంతుని సదా స్మరించుచున్న యడల నీవు భగవంతుని అనుగ్రహమునకు పాత్రురాలవై ముక్తి నందుదువు."

ఆమె మర్దానాను విడుదల చేసెను. వాడును గురువు పాదములపైబడి తాను యిక మీదట ఎప్పుడూ గురువు చూపిన త్రోవను తప్పిపోకుండునట్లు ఆశీర్వదించ వలసిందని ప్రార్థించెను. గురువు అట్లే ఆశీర్వదించెను.

నూర్‌షా విషయం పూర్తి అయి మర్దానాను విడిపించుకున్న తరువాత యిద్దరూ అరణ్య సీమలపట్టిరి. ఆ సమయమున ముసలి చీకు మానులను కూకటివేళ్ళతో పెల్లగించుచు హోరుగాలి వీచుచుండెను. గాలితోపాటు మధ్యమధ్య ఉరుములు మెరుపులతో కుండపోతగా వాన కురవసాగెను. ఆకసము మేఘావృతమయ్యెను. మధ్యమధ్య మెరుపు మెరిసినపుడెల్లడల అగ్ని కీలలవలె,

రక్తపుటేరుల వలె ఎర్రగా కనబడుచుండెను. ఇవన్నీ చూసి మర్దానా భయకంపితు డయ్యెను.

"బాబా నీ చైదములు అతి విచిత్రములు. నీవిప్పుడు నన్ను ఈ నట్టడవికి తీసుకొని వచ్చితివి. ఇప్పుడిక్కడ నేను మరణించిన ఎడల పాతిపెట్టుటకు కూడా ఎవ్వరు దొరకరు. బహుశా అడవి జంతువులు నా శరీరమును పీకి మాంసమును తినును కాబోలు"అని ఏడవ సాగెను.

వానిని చూచి నానక్ నవ్వి యిట్లనెను.

"మర్దానా! చావు పుట్టుకలు భగవంతుని చేతిలో ఉన్నవి. దైవ భయము, సమస్త ప్రపంచమును, ఆకాశము, సర్వభూతముల యందును నిండియున్నది. కనుక నిర్భయుడై, శాశ్వత ప్రభునియందనురక్తుడైనవాడు దేనికిని విచారించరాదు.'

' గురు శిష్యులిద్దరూ అనేక విషయాలను గురించి చర్చించుచూ సాగిపోతుండగా మానవ రూపముగనున్న అడవి మృగమొకటి భయంకరాకారము కలది వానిని సమీపించెను. గురువు ఆ మృగరూప మానవుని చూచి "సోదరా! నీ వెవరవు? వేళకాని వేళ మా వద్ద కెందుకు వచ్చితివి?" అందుకు ఆ మృగ రూప మానవుడు "నేను కలియుగపు ఆత్మను. నేను నిన్ను మభ్యపెట్టుటకై వచ్చితిని. నేడు నీవు చూచిన భయంకర చైదములన్నియు నేను కల్పించినవే. అయినను నీవు భయపడలేదు. నీ ధైర్యమునకు మెచ్చితిని. అందుకు నీకు బంగారు ఆభరణములు, దివ్యప్రాసాదములు అపురూప సుందరాంగులను సమర్పించి నిన్ను నాదోవకు త్రిప్పుకొనదలచితిని. నిన్ను చూచి ఇతరులు కూడా నన్ను అనుసరించుదురని నా ఆశ" అని అనగానే నానక్ మర్దానాను పిలిచి శృతి చెయ్యమని చెప్పి పద్య రూపమున యిట్లు చెప్పెను.

"ముత్యములతో నిర్మించి, రత్నములు పొదిగి, కస్తూరి వాసన పూతలు పెట్టి కుంకుమపువ్వు చందనము వగైరా సుగంధ వస్తువులు చేర్చిన భవనములో..... భూమి వజ్రవైడూర్యములతో పొదగబడినప్పుడు సుందరాంగులు మణులవలె మెరయుచు హావభావ లావణ్యములతో నన్నలరించునప్పుడు సైతము నేను నా

దేవుని చేయి విడువను. ఆయన నామము ఆధారమును వదలను.

నేను సమాధి గతుడనై సిద్ధుడుకాగలిగినను మహిమలు చూపగలిగినను, ఇచ్ఛానుసారము దృశ్యాదృశ్యుడను కాగలిగినను, ప్రజలందరు ఇందుకు నన్ను మెచ్చుకున్నను నేను నాదేవుని చేయి విడువను ఆయన నామము ఆధారమును వదలను. నేను సామ్రాట్టునై సింహాసనమలంకరించినను, నా ఆజ్ఞలను శిరసావహించు అక్షౌహిణులు సైన్యము నాకున్నను ఓ నానక్ అవి అన్నియు గాలివలె వృధా అయినవి.

అయినను కేలూని కాపాడవలసిందని భగవంతుని వేడుకొందును. ఇట్లు నానక్‌ను ఎన్ని విధముల మభ్యపెట్టిననూ లొంగకుండుట చూచి ఆ భూతము నానక్ పాదములపైబడి ఓ నానక్ నిన్ననుసరించు వారందరకు నేను సమస్త సంపదలు అనుగ్రహించెదను. కాని వారి మనశ్శాంతిని మాత్రము చెడగొట్టను' అని అనగా అట్లే అని ఆ భూతమును వదలి బ్రహ్మపుత్రా నదిలో కొంత దూరము తరువాత బంగాళాఖాతములో పడవ ప్రయాణము చేసి పూరీ క్షేత్రము చేరుకొనిరి. ఇది వైష్ణవ క్షేత్రము. విష్ణు వైన శ్రీకృష్ణుడు జగన్నాధుడను పేర ప్రఖ్యాతుడై పూజలనందుచున్నాడు. అక్కడ సాయింకాలమున అర్చకులు హారతి యిచ్చుచు జగన్నాధుని విగ్రహము చుట్టు ప్రమిదలలో వెలిగించిన దీపములను వెండి పళ్ళెములలో నుంచి ధూపము వేసి ప్రదక్షిణము చేయుచుండగా నానక్ వారి నిట్లు ప్రశ్నించెను.

"ఇదంతా ఏమిటి?"

"జగన్నాధుని పూజించు విధానమిది. ఇతరులందరివలెను నీవును పూజలో పాల్గొనవలెను."

అప్పుడు నానక్ అద్భుతము, మనోహరమయిన ఒక గీతమల్లి వినిపించెను.

"గగనమే ధాళి. సూర్యచంద్రులు దివ్వెలు. తారకలే అందు పొదిగిన రత్నములు. మలయాచలము మీద చందనము సువాసనలను వెదజల్లును.

పూల పరిమళమును గంధవహుడు అందించును.

పూజ యీ విధముగ జరుగును. భయ నిర్మూలికి నీ మాట యీ ప్రపంచ మంతట ప్రతిధ్వనించును.

ఓ స్వామి! నీ కనులు సహస్రములు అయినను నీకు కన్నులున్నవా! సహస్రములు నీ రూపములు అయినను నీకొక రూపు కలదా? సహస్రములు నీ పాదములు అయినను నీకు పాదములు కలవా? సహస్రములు నీ నాశికలు అయినను నీకు నాశిక కలదా?

అద్భుతములలోకెల్ల అద్భుతము నీవు. అన్ని హృదయములను వెలిగించు వెలుగువు నీవు. గురూపదేశముననే అది వ్యక్తమగును.

ఓ మనుజులార, నా దేవుని మెప్పించునదే పూజ. భ్రమరమువలె నా మనస్సు ఆయన చరణ మధువును గ్రోల నుంకించుచున్నది. కోరుచున్నది.

ఓ ప్రభూ నానక్ అను నీ చాతకమును నీ కరుణామృత వృష్టిచే అనుగ్రహింపుము. వాడు నీ నామములో లీనమగుగాక. గుడిలో పూజారులు నానకుతో వాదించుట లాభము లేదని తలచి మిన్నకుండిరి.

పూరీలో వున్నప్పుడు ఒకనాడు మరొక సంఘట జరిగినది. ఇంద్రియ నిగ్రహమును సాధింపదలచి కన్నులు, ముక్కు మూసుకొన్న ఒక బ్రాహ్మణుని కలుసుకొనెను. ఈ విధముగా తను చిత్తైకాగ్రతను సాధించగలిగితిననియు, ఇతరుల రహస్యాలోచనములను కనిపెట్టగలనని అతడు దంభములు పలికెను. నానకు వానిని పరీక్షింపదలచి అతడి ముందున్న కమండలువును తీసి వాని వెనుకనుపెట్టి ఇప్పుడెక్కడున్నదని ప్రశ్నించెను.

ఇక్కడకాదు అక్కడ కాదు అక్కడకాదు ఇక్కడ అని పరిపరి విధముల వూహించి ఎన్నిసార్లు చెప్పిన అన్నిసార్లు తప్పుచెప్పగా విసిగి అతడు ఓటమి నంగీకరించెను. అంతట నానకు అతడికి ఉపదేశముగా ఒక పద్యము చెప్పెను.

"మానవులకు కాలము సంగతి తెలియదు. యోగసారము తెలియదు. సత్యమార్గము తెలియదు. పుణ్య తీర్థములను కలుషితమొనర్చిరి. రూపుమార్చిరి.

నిద్రించుచున్నను లేపి వారినాశీర్వదించును. మానవుడు తన కృషికి ఫలితముగా ఆనందమును పొందగలిగిన భగవంతుని వలన ప్రయోజనమేమి? ఆయన దయవలన ప్రయోజనమేమి? మానవుడు తన ప్రయత్నములు తాను చేసినప్పటికి ఫలితము భగవంతునికి సమర్పించిన అతని. అహము నశించును దైవానుగ్రహము లభించును. లేని యడల ఆత్మశక్తి క్షీణించి బేరసారములు చేయు విపణ వీధిగా మారిపోవును''. అంతేకాదు అని యిట్లు ఒక పద్యమును అప్పటికప్పుడు అల్లి ఆశువుగా యిట్లు చెప్పెను.

"ఓ ప్రభూ నీవు నా చెంతనున్నప్పుడు నాకు అన్నీ వున్నాయి.

నీవే కదా ప్రియా, నా మూలధనానివి.

నేను నీలో ఉన్నప్పుడు నాకు శాంతి కలిగింది. ధన్యుడనైతిననుకొంటిని. నీవు దయతో మానవునికి ఆసనమును, శోభను అనుగ్రహించితివి. నీ సంకల్పము వల్లనే బిచ్చగాడైనా, విచారించినా నీ సంకల్పమువల్లనే నదులు ఎడారులలో ప్రహించును, నీ సంకల్పమువల్లనే ఆకాశంలో తారకలు వికసించును. నీ సంకల్పమువల్లనే దాటశక్యముగాని సముద్రమును దాటెదము, నీ సంకల్పము వల్లనే నీవు పరిశుద్ధుడువిగా సుందరుడివిగా కనుపింతువు. నీ స్తుతిలోనే పూర్తిగా లగ్నమగుదురు. నీవు భయంకరముగానూ కనుపింతువు. రాకపోకలలో ఒకడు పూర్తిగా అలసిపోవును.

ఓ ప్రియా, నీవు అగమ్యుడవు, అసమాన అనుపమమూర్తివి. అల్పజ్ఞుడనైన నేను కేవలం మాటలతోనే ఆత్మార్పణ చేసుకొనుచున్నాను.

ఓ ప్రభూ! నీ నుండి నేను కోరుకొనేది ఒక్క నీదర్శనము మాత్రమే.

షేకు ఇబ్రాహీము తన పూర్వీకుడైన సూఫీ గురువు బాబా పరీద్ వలె ఆధ్యాత్మిక ఔన్నత్య సాధనమునకు ఆహారమును తీసుకొనక ఓపిక వున్నంత వరకు ఉపవాసములు చేసెడివాడు. ఎవరైనా తిను బండారములు కానుకగా తెచ్చినప్పుడు తాను ఇదివరకే భుజించితినని చెప్పి వాటిని నిరాకరించువాడు. నానక్ సమక్షమున కూడా ఒకడు తెచ్చిన వాటిని తిరిగి యిచ్చి పంపివేయ

చూచెను. ఆ కానుకలు తీసుకొని వచ్చిన వ్యక్తి కోపగించుకొని ఒక విషయము షేకు ఇబ్రాహీముతో యిట్లు చెప్పెను.

"పూర్వము ఒకడు మనస్సులో కోరిక పీకుచున్ననూ భోజనము చేసితినను మిధ్య సంతృప్తిని కాంక్షించి పొట్టకు కొయ్య రొట్టెను కట్టుకొని ఆకలి లేనట్లే నటించుచు తిరుగు చుండెడివాడు. నీవు కూడా అట్లే వానిని అనుకరింతువా? అని మందలించెను. ఈ మందలింపు షేక్ ఇబ్రాహీము మనస్సులో బాగా కలవరపరచెను. వెంటనే నానక్‌తో "నాగతి ఏమి కావలెను? నిజముగా ఉపవాసము చేయుచున్ననూ, భుజించితినని అబద్ధము లాడుచుంటిని. తినవలెనని కోరిక వున్ననూ బలవంతముగా ఉపవాసములు చేయుచుంటిని."

అతడు చెప్పిన దానికి నానక్ "శరీర ధర్మము పాటించకుండుట పాపము. సుఖలాలసత్వము పనికిరాదు అటులనే శరీరమును శుష్కింప చేయుట కూడా తగనిపని. ఆకలికి మాడుట వలన ఆధ్యాత్మికానందము కలుగదు. శరీర సౌష్టవము లేనిదే భగవంతుని ప్రార్ధించజాలము. గుర్తించజాలము. ఆధ్యాత్మికోన్నతికి ఉపవాసముగాని, ఆత్మనిరాకరణము కాని సాధనములు కావు. ఆత్మార్పణ, ఆత్మ సంతృప్తి కారుణ్యము, వినయము అమోఘసాధనములు. కబీరు చెప్పినట్లు అన్నము మాని భగవంతుని ప్రేమ పొందితినని భ్రమసిపోవువారు తాళికట్టిన భార్యవంటి వారూ కాదు నియమ నిష్టలతో జీవనము గడుపు వితంతువు వంటివారూ కాదు. కనుక దేహ సౌష్టవమునకు సరిపడు ఆహారము అవసరము" అని చెప్పి షేక్ ఇబ్రాహీమును ఆనందపరచి శెలవు తీసుకుని మర్దానాతో ఒక ఎడారి గుండా తన ప్రయాణము సాగించెను. త్రోవలో వారికి తినుటకేఏమియు దొరకలేదు. మర్దానా ఆకలికి తాళలేక "ప్రభూ! నాకు ఆకలి మిక్కుటముగా నున్నది. యిక్కడ తినుటకు ఏమియూ లభించునను ఆశలేదు. నీవు నన్ను ఆకలితో మాడ్చి చంపవను నాశతో నీ వెంట వచ్చితిని. కాని ఆకలితో చనిపోవుట నిశ్చయమని తోచుచున్నది. అప్పుడు నానక్ ఆ సమీపమున నున్న అడవి చెట్టు నొక దానిని చూపి దాని ఫలములను ఆకలి తీరునంత వరకు భుజించమని ఒక్క పండు

కూడా వెంట తీసుకురా వద్దని ఆజ్ఞాపించెను. అటులనే అని చెప్పి మర్దానా కడుపు నిండా తిని కొన్నిటిని రహస్యముగా దుస్తులలో దాచుకొని మర్నాడు భుజింపదలచెను.

మరునాడు మర్దానా మిగిలిన వాటి నన్నిటిని భుజించగా కడుపులో విపరీతమైన నొప్పి మొదలైనది. బాధభరించలేక గిలగిలలాడసాగెను. గురువు ఏమి జరిగినదని ప్రశ్నించగా తాను చేసిన తప్పిదమును చెప్పి కాళ్ళపై బడి క్షమాపణ చెప్పి నొప్పి తొలగు మార్గము చెప్పమని వేడుకొనెను. గురువు నవ్వి "నాయనా! మానవులు యిట్లే బాధపడుదురు. ఆ రోజుకు కావలసిందే కాక మరుసటి రోజుకు కావలసినదానికై కూడా భగవంతునిపై ఆధారపడకుండ శ్రమ పడుదురు. ఈ విధముగా సంపాదించి దాచుకున్న ఆహారము మర్నాటికి పాసిపోవును దానిని ఎవ్వరూ దోచుకొనకపోయినా ఇతరుల మనస్సులో ద్వేషమును బాధను కలిగించును. అందుకనే మిగిలినవాటిని దాచుకొని తిన్నవానికి బాధ తప్పదు."

మర్దానాకు కొంచెము సేపటికి బాధ తగ్గిపోయినది. అతడు యింటికి పోవుదమని పట్టుబట్టెను.

"గురూ! నీతోపాటు నేను ఆకలికి ఎంతమాత్రము తాళజాలను"అని రోదించెను.

నానకు : " ఓ మర్దానా! నేను నిన్ను ఆశీర్వదించుచున్నాను. ఈ లోకమునందు పరలోకము నందు నీకు సుఖము కలుగుగాక. నీవు రక్షింప బడెదవు. నీవు యింతకు ముందెవ్వరు ప్రదర్శించని విధముగా నా యందు భక్తి శ్రద్ధలు ప్రదర్శించితివి. సేవలు చేసితివి. వీటన్నిటిని నేను ప్రాణాధికముగా భావింతును. ఇక నీవు నిశ్చింతగా నీ యింటికి మరలిపోవచ్చును. అనగానే మర్దానా వెంటనే నేలకొరిగి గురువుకు పాదాభివందన మొనర్చెను. ఆయన వానిని లేవనెత్తి కౌగలించుకొని, గుండెలకు హత్తుకుని సంతోషించి యిట్లనెను. "నాయనా! నీవు పొమ్ము. నీ వెనుకనే నేనూ వచ్చెదను. కాని నేనెక్కడ వున్నది ఎవరికి చెప్పకుము.

మర్దానా తల్వాండీ గ్రామమునకు వచ్చెను. మర్దానా రాక తల్వాండీ గ్రామమంతా తెలిసింది. నానక్ తల్లి మర్దానా దగ్గరకు వచ్చి "నా కుమారుడెక్కడ? నా తండ్రి నానకెక్కడ?" అని ఎంతో ఉత్సాహోద్రేకములు పొంగులు వార ఆమె అతడిని ప్రశ్నించెను.

6

ఆమె ప్రశ్నలన్నిటికి మర్దానా ఏమియు జవాబు చెప్పలేదు. తనవారి నందరినీ చూచి తిరిగి అక్కడ నుండి వెడలి పోయెను.

మర్దానా యింత హఠాత్తుగా వచ్చినవాడు వచ్చినట్లే వెడలిపోవుటకు నానక్ ఆదేశమే కారణమై యుండవచ్చుననియు, నానక్ సైతము ఆ చుట్టు ప్రక్కల యుండి యుండవచ్చునని నానక్ తల్లి ఊహించెను. త్వరత్వరగా ఆమె మర్దానా వెళుతున్న మార్గము వెంట వెళ్ళెను. మర్దానా తల్వాండీకి మూడు మైళ్ళ దూరమున నున్న ఒకచోట నిలిచిపోయెను. నానక్ తల్లివూహించినట్లే ఆమె తన కుమారుని అక్కడ చూచి అమితానందము నొందెను. నానక్ పరుగెత్తుకుని ఎదురేగి ఆమెకు పాదాభివందనము చేసెను. ఆమె కుమారుని కౌగలించుకొని ముద్దాడి "నాయనా! నీవు కారణ జన్ముడవు. నీవు మెట్టిన ప్రతి చోటు పరమ పవిత్రమైనది. నిన్ను దర్శించిన ప్రజలు ధన్యులు. నిన్ను కన్నందుకు నీ తల్లి ధన్యురాలైనది. దేవుని దయవలన నిన్ను తిరిగి చూడ గలిగితిని."

నానక్ సైతము ఉద్రేకముతో ఏమియు మాట్లాడ లేకపోయెను. తల్లి కుమారునకు కొన్ని మధుర పదార్థములను తిన నిచ్చెను. అప్పుడు నానక్

"అమ్మా! నాకు ఇది వరకే కడుపు నిండినది."

"ఎప్పుడు తింటివి? ఏమి తింటివి?" అని తల్లి అడిగెను.

నానక్ మర్దానాను పిలిచి శృతివెయ్యమని ఒక పాట ఆశువుగా అల్లి వినిపించెను.

"విశ్వాస మున్నవాడు తియ్యని దెల్ల రుచి చూచును. ఆ భగవంతుని మాటవిన్న వాడు ఉప్పగా వున్న వాటిని మాత్రమే రుచి చూచును. ఆ పరమాత్ముని

గురించి ప్రస్తావించినవాడు పుల్లని పదార్థములను భక్షించును. ఆయనను స్తుతించిన వాడు మసాలా దినుసులన్నింటిని రుచి చూచును. నాలుకకు ఇష్టమైన ముప్పది ఆరు రుచులు భగవంతుని ప్రేమించి ఆయన ఆమోదము పొందినవే. మిగతా రుచులన్నియు వ్యర్థములు. అవి మనస్సును చెరుపును. శరీరమునకు బాధ కలిగించును.''

తల్లి అతడు చెప్పిన పద్యమును పట్టించుకోకుండా అతనివంక అతని శరీరమువంక పరీక్షగా చూస్తూ "నాయనా! ఆ బిచ్చగాని చొక్కా తీసివేయుము నీకై కొత్త బట్టలు తెచ్చితిని వాటిని కట్టుకొనుము.''

నానక్ : భగవంతుని రంగు అద్దుకొన్న వానికి కాషాయపు రంగు బట్టలు ధరించుట ఆనందమిచ్చును. సత్య జీవనము చేయుచు తనకున్న దానినెల్ల దానము చేయువానికి తెల్ల బట్టలు ధరించుట తగును. మనసులోని మురికి మచ్చలను, పాదరక్షలను విసర్జించి దైవసన్నిధానమున సదా నిలుచువానికి నీలిబట్టలు ధరించుట ఆనందమిచ్చును" అని చెపుతుండగా నానక్ ఆగమన వార్త తెలిసి ఆయన తండ్రి గుఱ్ఱమెక్కి త్వర త్వరగా అక్కడికి వచ్చెను.

"నాయనా! నీవు యీ గుఱ్ఱము మీద యింటికి పొమ్ము. నీ భార్య, నీ బిడ్డలు నీ కొరకు దిగులు పడి వున్నారు. నీవు వెంటనే వెళ్ళి వాళ్ళని చూచి ఓదార్చుము. నా వంటి వాని కుమారుడవై యుండి ఖాత్రీ వంశానికి చెందిన నీవు ఇట్లు బిచ్చగానివలె తిరుగుట చూచి నా మనస్సు ఎంతో క్షోభిస్తున్నది. తల్లిదండ్రులను భార్యా బిడ్డలను యిట్లు క్షోభింప చెయ్యడం నీ వంటివాడు చెయ్య దగ్గ పని కాదు.''

తండ్రి మాటలు విని నానక్ తండ్రికి సాష్టాంగ దండ ప్రాణామము లాచరించి ఇట్లు జవాబిచ్చెను. "తండ్రీ! గుఱ్ఱము వలన యీ కొత్త దుస్తుల వలన నాకేమియు ప్రయోజనము లేదు. ఆయన దోవ తెలిసినవాడు ఇతర దోవల పోడు. ఆ భగవంతుని సమక్షమున శోభిల్లువాడు ఆయన అనుగ్రహమున తాను సమస్త ప్రపంచాధిపతినని భావించుకొనును. నేను నా ప్రభువు ఆజ్ఞలను మాత్రమే

ప్రవహించెదను.''

తండ్రి ఈ మాటలు విని ఎంతో బాధపడెను. "నాయనా! నీకు ఈ జీవితమన్న ఎందుకు యింత విరక్తి కలిగినదో నాకు తెలియరావటం లేదు. నాకు తెలిపిన యడల నేను అంతయూ చక్కపరచెదను. నీవు మరొక స్త్రీని వివాహ మాడదలచిన అట్టి ఏర్పాటు చేసెదను. మరొక ఇల్లు కావలసిన యడల కట్టించెదను.'

నానక్ : నేను ఆ భగవంతుని పెండ్లి చేసుకొంటిని. ఈ ప్రపంచములో ప్రతివారినీ శాసించెడి ఆ శాసకుని ఆజ్ఞానుసారమే నేను సంచరించెదను. ఎవరెన్ని తప్పులు చేసినను నా దేవుడు తప్పులు చేయడు. 'ఇటుల తన అభిప్రాయమును వివరించి తాను తిరిగి వెళ్ళి పోవుటకు శెలవివ్వవలసినదని కోరెను. నేను తిరిగి వచ్చి మిమ్ములను చూచెదనని వాగ్దానము చేసితిని. ఆ మాట నిలబెట్టుకొంటిని. ఇప్పుడిక శెలవివ్వ వలసిందని వేడుకొనుచుంటిని భగవదాశయమునే నేను నిర్వర్తించెదను.'

తల్లిదండ్రులు యిట్టి కుమారునితో వాదించుట నిష్ప్రయోజనమని భావించి దుఃఖమును దిగమ్రింగికొనుచు తిరిగి వెడలిపోయిరి.

నానక్ అక్కడనుండి బయలుదేరి పాక్ పట్టణమునకు వెళ్ళి షేక్ ఇబ్రాహీముని దర్శించెను. ఊరి వెలుపల ఒకచోట మర్దానాతో కలసి ఒకపాట పాడుకొనుచు కుర్చుండెను.

"ఓ భగవాన్ ! నీవే పలకవి

నీవే బలపము

నీవే వ్రాయసగాడివి

నిజానికి నీవే మాకు ఏకైక దైవమువి.

ఇక ఇతరముల గురించి యోచించుటే " ఈ పాటను విని షేక్ ఇబ్రాహీము అనుచరు డొకడు పరుగు పరుగున పోయి నానక్ వచ్చెనను వార్త ఇబ్రాహీము కెరిగించెను. షేక్ ఇబ్రాహీమ్ వెంటనే నానక్ వున్న తావునకు వచ్చి మర్యాద చేసి "నానక్! దేవుడొక్కడేయని చెప్పితివి. కాని మార్గములు రెండాయె.

వానిలో ఏ మార్గము స్వీకరించవలెను? దేనిని నిరాకరించవలెను?"

నానక్ దేవుడొక్కడే. వానిని చేరుటకు ఒక్క మార్గమునే అనుసరించవలయును. రెండవ దానిని నిరాకరించవలెను. చచ్చుటకు మాత్రమే పుట్టిన వానిని ఆరాధించకుము. సకల విశ్వమును నిండియుండి నత్యుతుడైన వానిని మాత్రమే ఆరాధించుము."

ఇబ్రహీమ్ తన గురువైన షేక్ ఫరీదుద్దీను బోధనలను జ్ఞాపకము చేసుకొని "ఐహిక ప్రపంచ మార్గమును వదలని వారు దైవ మార్గమున పోజాలరందురు కదా"

నానక్ : "పరిశుద్ధ మనస్కుడైనవాడు తానెక్కడ నున్నప్పటికి భగవంతుని తప్పక చేరగలడు."

ఇబ్రాహీము : భగవంతుని ఆకర్షించగలమాట ఏది? గుణమేమి?

నానక్ : "వినయమే ఆ మాట. క్షమ ఆగుణము. నాగరిక వర్తనమే ప్రియుడైన భగవంతుని ఆకట్టుకొనగలదు."

"ఇతరుల రక్తము పీల్చి బ్రతుకు పరాన్నభుక్కు అయిన లౌకికుడు భగవదనుగ్రహమునకు ఎట్లు పాత్రుడగును."

నానక్ : సత్యమను కత్తిని, గుణమను ఒరలో నుంచి తీసి పీకకోసుకున్న అందుండి ఆశయను నెత్తురు ధారలు కట్టి బయటకు ప్రవహించును. అప్పుడు ఆవ్యక్తి భగవదనుగ్రహమునకు పాత్రుడగును.

ఇబ్రాహీము : 'శిక్ష తగ్గించుమని కోరువానికి భగవంతుని దర్శించుట అవసరమా?'

నానక్ : "పరిశుద్ధాత్మయే అట్టి వ్యక్తి. భగవంతుడే గురువు. తన ఆత్మను భగవంతునికి అర్పించుకొనువాడు అట్టివాడే అగును." నానక్ చెప్పిన జవాబులువిని షేక్ ఇబ్రహీము నానక్ ఆశీర్వచనములను కోరెను.

నానక్ : "భగవంతుడు నిన్ను అనుగ్రహించుగాక." అని తన ప్రయాణము మరల సాగించెను. త్రోవలో ఒకడు ఒంటరివాడు నానక్‌ని కలిసి వైరాగ్యమును నిర్వచించుమనెను.

నానక్ : "సర్వమును కలిగి యుండి ఏదియు తనది కాదనుకునేవాడే విరాగి. అతడే దైవాన్ని దర్శించగలడు" అని చెప్పి గోయింద్‌వాల్ అను గ్రామము చేరెను.

గోయిందవాల్ గ్రామములో ఒక కుష్టురోగిని వూరి బయట చూచుట తటస్థించెను. అతడిని అందరూ విస్మరించి వదలి వేయగా అతడు తన యింటిలో మంచంలో పడి యుండి దుఃఖించు చుండెను. ఆవిషయము తెలిసిన నానక్ అతని యింటికి వెళ్ళి పరిచర్య చేయసాగెను. అతని వ్యాధి కొంత తిరుగుమొహం పట్టసాగెను. అతడు నానక్‌ని "మనుష్యులకు వ్యాధులు ఎందులకు వచ్చును" అని అడిగెను.

"భగవంతుని విస్మరించుటవలన ఈ జబ్బు నిజానికి శరీరానిది కాదు. ఆత్మది. మానవుడు శరీరమునకు సంబంధించిన వ్యాధులను కుదుర్చుకొనగలడు. కాని ఆత్మకు వచ్చు వాటిని భగవంతుడొక్కడే కుదర్చగలడు. కాని శరీరముపై ఆధారపడినవాని ఆత్మ నిరంతరము దుఃఖించుచుండును. భగవంతుని నిరంతరము స్మరించుము. భగవన్నామమే నీకు రక్ష" అని నానక్ అతడిని ఓదార్చి అక్కడనుండి బయలుదేరెను. క్రమక్రమంగా ఆ కుష్టువాని వ్యాధి తగ్గినది. అతడు గొప్ప దైవభక్తుడైనాడు.

నానక్ తరువాత పంజాబు మధ్య ప్రాంతము పర్యటించసాగెను.

నానక్ యీ పర్యాయము పంజాబు మద్య ప్రాంతంలో తన వాణిని వినిపిస్తూ సంచారం చేస్తూ సయ్యద్‌పూర్ చేరుకున్నాడు. అది నానక్ శిష్యుడైన లాలో స్వస్థలం. సయ్యద్‌పూర్ చేరుకున్నాక సరాసరి లాలో యింటికి వెళ్ళాడు. లాలో పఠాను పాలకులు ఏ విధంగా పీడించుకు తింటున్నారో, ప్రజలు ఏవిధంగా బాధపడుతున్నారో వివరించి చెప్పి దుఃఖ పడసాగాడు.

"నాయనా! మానవుల మనస్సు నుండి మంచితనము నిష్క్రమించి నప్పుడు వారు తప్పక విచారిస్తాడు. పఠానుల పాలనము అంతము కాబోతున్నది. యివి వారి చివరి రోజులు. పంజాబులో ఘోర సంగ్రామము జరగ బోతున్నది. మొగలుల నాయకుడు బాబరు ఢిల్లీ సింహాసనమధిస్తాడు. లోడీ వంశము

అంతమవుతుంది. ఇబ్రహీంలోడీ యుద్ధంలో మరణిస్తాడు. బాబరు మహాపట్టుదల కలవాడు. యద్ధ తంత్రము తెలిసినవాడు. స్వయంగా సైన్యాన్ని నడిపించుకుంటూ వస్తున్నాడు.

ఓలాలో! దైవ వాణిగానాకు వినిపించినది నీకు తెలియ బరస్తున్నాను.

కాబూలు నుంచి పాపపు ఊరేగింపుతో త్వరలోనే యిక్కడకు వచ్చి కత్తి చూపి బలవంతంగా కన్యాదానం కావాలంటాడు. సిగ్గు ధర్మం రెండూ అణగారి పోతాయి. అబద్ధం విస్తరిస్తుంది. అబద్ధమే ముఖ్యమవుతుంది. కాజీ బ్రాహ్మణుడు యిద్దరి మాట చెల్లదు. అప్పుడు సైతాను పెళ్ళి చేయిస్తాడు. యీ ప్రజలు మతమును కోల్పోయిరి. సిగ్గు వదలివేసిరి.

స్త్రీలు ముసల్మానులైనా, హిందువులైనా తమ పరదాల చాటునుండి పెండ్లి పాటలు పాడుతారు. ముసల్మాను స్త్రీలు కురాను చదువుతారు. కష్టాలు వచ్చినపుడు "యాఖుదా" "యా అల్లా" అంటూ వుంటారు. హిందూ స్త్రీలు కూడా ఉన్నత వర్గాల వారైన నీచవర్ణాల వారైనా వారిగతీయింతే. పురుషులు తమ హంతకులను కీర్తిస్తారు. తమ నుదుట రక్తాక్షతలు ధరిస్తారు. నానక్ చెప్పేదేమిటంటే రక్తపు గాధలే చెప్పుకుంటారు. రక్త వసంతం చల్లుకుంటారు. నానకు మాంసపట్టణములో భగవంతుని గుణగాధలు కీర్తిస్తూ వుంటాడు. భగవంతుని గుణగానమే అతని పని. సృష్టిని యింత చిత్రవిచిత్రమైన రంగులతో నిర్మించినవాడే తన ఒక్కడు చూస్తూ కూర్చుంటాడు. సత్యమే ఆ దైవం. ఆతడి న్యాయం కూడా సత్యమే. నిత్య సత్యమైన న్యాయం చెపుతూ అందరికీ అన్ని పనులూ నిర్ణయిస్తూ వేరుగా కూర్చుండి సర్వమూ తిలకిస్తూ వుంటాడని శరీరమనే వస్త్రం జీర్ణమయిపోతుంది. నానక్ చెప్పిన మాటలు యీ దేశం సదాస్మరించు కుంటూ వుంటుంది. నానక్ గతిస్తే మరొక శిష్యుడు బయలుదేరుతాడు. నానక్ చెప్పేది సత్యవాణి. సత్యసమయంలో సత్యమే పలుకుతుంది. నాయనా మన శరీరములు తునాతునకలుగ ఖండింపబడినపుడే యీ దేశమునకు నేను చెప్పిన యీ మాటలు అర్థము కాగలవు."

నానక్ యిట్లు చెపుతున్న కొద్ది రోజులకే బాబరు దండెత్తి వచ్చి నగరములను కొల్లగొటుతూ, గ్రామములను తగల బెడుతూ, దొరికినవారందరనూ బానిసలుగా చేస్తూ స్త్రీల మానములనపహరిస్తూ, వారిని జనానాలోకి చేరుస్తూ, నానక్ వున్న గ్రామాన్ని నేలమట్టం చేసి నానక్ మర్దానాలతో సహా పౌరులందరను బందించి తీసుకుపోయెను. నానక్ నెత్తిన బరువుపెట్టి బరబరా బాబరు సైనికులు యీడ్చుకొని పోవుచుండగా మర్దానా మాలీసు చేయుపనివానిగా పనిచేసెను. తరువాత నానక్‌నకు ధాన్యమిచ్చి తిరుగలిలో పోసి విసిరించిరి. పట్టుబడ్డ ఖైదీలందరూ విలపించుచుండగా నానక్ భగవంతుని స్తుతించుచు పాటలు పాడెను.

॥ఓ దైవమా! నేను నీకు కట్టు బడ్డ దాసుణ్ణి. నేనెంత అదృష్టవంతుణ్ణి. నీవు నన్ను కొంటివిగదా. నీ దుకాణములో నీవు ప్రత్యుపకారముగా నీ శబ్దమును అనుగ్రహించితివి.

నన్ను నిన్ను సేవించుకోమంటివి. నేను నీకు నీ ఆజ్ఞ ప్రకారము సేవించుచుంటిని. అంతయూ నీ ఆజ్ఞ ప్రకారమే జరుగుచున్నది. నీ ఆజ్ఞను కాదనలేను. శిరసావహించుచుంటిని. నా తల్లిదండ్రులు నీ సేవకులు నేను వారి వారసుణ్ణి నీ పాదదాసుణ్ణి. ఓ ప్రభూ నీవు దప్పికగొన్న నీటిని తెచ్చి యిచ్చి నీ దాహమును దీర్తును. ఆకలిగొన్న నీకు ధాన్యమును విసిరి ఆకలి తీర్తును. గాలి కొరకు నీకు విసనికర్రతో విసురుతూ, నీ పాదములు ఒత్తుతూ ఎల్లప్పుడూ నీ నామమునే స్మరిస్తూ గడుపుతాను.

"నేను నిన్ను మరచినా నీకు కావలసినవి సమకూర్చకపోయినా క్షమించితివి. ఎందుకంటే నీవు దయామయుడవు. నీ దయలేకుంటే ఎవరూ భవ బంధనాలనుంచి విముక్తి పొందలేరు. నీ నామస్మరణే నాకు రక్ష" అంటూ ఏ మాత్రం విచారంలేకుండా పాడుకుంటుంటే మొగలు సైనికులు నానకు తోటి ఖైదీలందరూ దుఃఖిస్తుంటే పాటలు పాడుతున్న విషయం తమ సేనాని అయిన మీర్‌ఖాన్‌కు తెలియచేసారు. మీర్‌ఖాన్ వెంటనే బాబరుకు "ఒక ఫకీరు తనకిచ్చిన

కష్టమైన పనికి ఏమాత్రం బాధపడకుండా గంతులువేస్తూ పాడుకుంటున్నాడు" అని తెలియచేసాడు.

బాబరు వెంటనే ఆ ఫకీరుని తన వద్దకు తీసుకురమ్మనమని ఆజ్ఞాపించాడు. అతడెవరో మహాత్ముడై వుంటాడని అలాటివాడిచేత కష్టమైన పనులు చేయించి బాధపెట్టారని చింతించసాగాడు.

నానక్‌ని అతడి ముందు ప్రవేశపెట్టగానే బాబరు అతడిని కష్టాలపాలు చేసినందుకు క్షమించమని వేడుకున్నాడు. నానక్ వెంటనే బాబరు ముందు నిలబడి యీ క్రింది విధమైన అర్థము వచ్చేటట్టు ఒక పాట పాడాడు. నానక్‌ని ఎవరు ఏ విధముగా ప్రశ్నించినా జవాబుగా ఒక పాట పాడి సమాధానమిచ్చేవాడు.

"ఎవరి శిరస్సు మీద అందమైన కేశ సంపద వుందో, ఆ శిరస్సు మీద పాపిడిలో సింధూరం అలంకరించబడి జుట్టు నిగనిగలాడుతూ, శిరస్సు తళతళలాడుతూ వుండేదో ఆ శిరస్సు కత్తెరతో గొరగ బడినప్పుడు, అలాటి వాళ్ళు యింతకు ముందు రాజప్రసాదాలలాటి భవనాల్లో నివసించినప్పటికీ ఇప్పుడు ఆ భవనాల సమీపంలో కూడా కూర్చునే స్థితిలేదు.

నమస్కారం ప్రభూ! నీకు నమస్కారం. ఓ ఆది పురుషుడా! నీ గుట్టు ఎవరికీ తెలియదు. నువ్వు అనేక వేషాలు ధరిస్తూ వుంటావు. యీలోకంలో జరిగేవన్నీ చూస్తూ వుంటావు.

వాడికి వివాహమైనప్పుడు అందమైన పెళ్ళికూతురు వాడి ప్రక్కన వుంది. ఆమె ఏనుగు దంతాలు పొదిగిన అందమైన పల్లకీలో కూర్చుని వస్తుంది. పన్నీటి తుంపరలను విరజిమ్ముతూ పంఖా తిరుగుతూ వుంటుంది. ఆవిడవచ్చి ఆ పెండ్లి కుమారుని ప్రక్కన కూర్చున్నప్పుడు అనేక వేలమంది ఆశీర్వదించారు. ఆవిడ లేచినప్పుడు అనేక వేలమంది ఆశీర్వదించారు. ఆమె బాదాము పప్పులు తినేది. శయ్యాగ తానందాన్ని అనుభవించేది. ఆమె మెడలో యీనాడు ఉరితాడు పడింది. ముత్యాలహారం తెగిపోయింది. ధనంతో యవ్వనంతో గర్వించిన ఆమెకు యీనాడు అవే శతృవులుగా పరిణమించాయి. నౌకర్లను ఆజ్ఞాపించారు ఆమెను

తీసుకుపొమ్మనమని. ఎంతో అవమానం జరిగింది. ప్రభువు ఇచ్ఛానుసారమే ఘనత లభిస్తుంది. ఆ ప్రభువు ఇచ్ఛానుసారమే దండనలు జరుగుతుంటాయి. మొదటనే జాగ్రత్త వున్నట్లయితే యీ దండన వుండేదికాదు. విలాస జీవితంలో అన్నీ మరచారు. ఇప్పుడు బాబరు రాజ్యం ఏలుతున్నాడు. నమాజువేళ, పూజ వేళ అతిక్రమించి పోయాయి. ఒకనాడు షడ్రసోపేతమైన భోజనం చేసిన రాజులకు యీనాడు మామూలు తిండికూడా లేదు. హిందూ మహిళలకు రక్షణ ఎక్కడ? వారు స్నానం ఎలా చేస్తారు! నుదుట బొట్టు పెట్టుకుని ఎలా కూర్చుంటారు? ఎన్నడూ దైవ నామస్మరణ చెయ్యలేదు. ఇప్పుడు ఖుధానామాన్ని జపించడంకూడా కష్టమే. ఒకరినొకరు కుశల ప్రశ్నలడగుతున్నారు. వాళ్ళ ఖర్మ - కూర్చుని ఎంత ఏడ్చినా దుఃఖం తీరదు. నానక్ చెప్పేదేమిటంటే వాడికి (దైవానికి) నచ్చిన విధంగానే జరుగుతుంది. మానవుడి వశంలో ఏమీ లేదు.'' గురునానక్ మాటలు విన్న తరువాత బాబరు చాలా పశ్చాత్తప్తుడైనాడు. గురునానక్‌తో "నేను పఠానుల పాలనలో కష్టాల పాలయిన వారిని కాపాడి వారిని బానిసత్వము నుండి విముక్తి కలిగించటానికి హిందుస్తానము మీదికి దండెత్తివచ్చాను'' దానికి గురునానక్ "మీరు చెప్పేది నిజమే. కాని నీవు కూడా నీ ప్రజలను పఠానుల మాదిరి అణచి వేసినట్లయితే అదే పరిస్థితి ఏర్పడుతుంది. ఐశ్వర్యం కోసం అధికారం కోసం ప్రాకులాడిన వారందరూ చివరకు నాశనమయిపోయారు. భోగ భాగ్యాలు శాశ్వతం కాదు. మనిషిలో మంచితనం నశించినప్పుడు దైవం అతడిని తప్పక శిక్షిస్తాడు. మానవుడిని రక్షించేది మంచితనమే. అది ముమ్మాటికీ సత్యం.''

గురునానక్ మాటలు విన్న బాబరు " ఓ దైవస్వరూపుడా! నా పాపాలను క్షమించు. యిక మీదట అమాయకులైన ప్రజలను హింసించనని వాగ్దానం చేస్తున్నాను.''

"భగవంతుడు నిన్ను సరైన దారిలో నడిపిస్తాడు.'' అని అక్కడ నుంచి వెళ్ళిపోయినాడు.

మర్దానా గురునానక్ బాబరు దగ్గర నుంచి బయలుదేరి సైదాపూరు

చేరుకున్నారు. వారు ఆ పట్నం చేరగానే వారికి బాబరు సైన్యం చేతిలో నిర్దాక్షిణ్యంగా హత్యగావింపబడిన తమ ఆత్మీయులను బంధువులను కోల్పోయిన స్త్రీ పురుష బాల వృద్ధుల ఏడుపులే ఎక్కడపడితే అక్కడ వినపడసాగినయి. మర్దానా గురువుతో "ఎవరో కొందరు చేసిన తప్పిదానికి యింత మంది బలికావాల్సిందేనా?" అని అడిగాడు. గురువు ముందుగా ఆ కనపడే మర్రిచెట్టు క్రింద విశ్రాంతి తీసుకో తరువాత జవాబు చెపుతా" అన్నాడు.

మర్దానా చెట్టు వద్దకు చేరి విశ్రమించగానే నిద్రలోకి జోగాడు. ఇంతలో ఒక చీమ కుట్టగానే అతడు ఉలిక్కిపడి నిద్రలేచి ఆ చీమను ఒక్క దెబ్బతో చంపేసి అది కుట్టిన చోట చేత్తో రుద్దుకోసాగాడు. ఇంతలో ఆ చుట్టుపక్కల చాలా చీమలు కనపడగా వాటిలో చాలా వాటిని మర్దానా కసి తీర చంపేశాడు.

ఇదంతా గురునానక్ చూస్తూనే వున్నాడు. మర్దానా తను అడిగిన ప్రశ్నకు జవాబు చెప్పమనగా "మర్దానా నీవు అడిగిన ప్రశ్నకు జవాబు నీ దగ్గరే వున్నది. ఒక చీమ నిన్నుకుడితే నీవు అనేక చీమల్ని చంపావు. తప్పుచేసింది ఒక చీమ. కాని చచ్చింది చాలా చీమలు. అలాంటిదే యీనాడు బాబరు సైనికులు చేసిన మారణహోమం. తప్పు చేసిన వాడితో పాటు వాడి ప్రక్కన వున్న వాళ్ళు కూడా శిక్షకు గురవుతారు."

మర్దానా గురునానక్‌తో "నీకొక్కడికే తెలుసు యీ రహస్యాలు." ఎటుచూసినా శవాలరాసులు. గురువు హృదయ విదారకమైన ఆ దృశ్యాలు చూసి దుఃఖాన్ని ఆపుకోలేక మర్దానాని శృతి చెయ్యమని పాటపాడసాగాడు. ఆ పాట సారాంశం ఏమిటంటే.

ఓ భగవంతుడా! ఏమిటయ్యా నీ చేష్టలు! ఖురాసాను దేశాన్ని కాపాడావు. భారత దేశానికి భయంకర ప్రళయాన్ని తెచ్చిపెట్టావు. దోషాన్ని నీపై వేసుకోవు. యమదూతలు లాటి మొగలు సైన్యాన్ని మా మీదక పంపి సర్వనాశనం చేయించావు. ఇంత సంహారం జరిగింది. ఇంత ఆక్రందన జరిగింది. నీకెందుకు దయకలగలేదు. నీ సృష్టిలో నీకందరూ సమానులేకదా. శక్తిశాలి అయినవాడు

మరొక శక్తి శాలిని కొట్టినప్పుడు ఎవరూ బాధపడరు. కాని శక్తి శాలియైన సింహం ఆలమందలపైబడి అమాయకమైన బలహీనమైన గోవు మీద కురికి కబళించినప్పుడు ఆ తప్పు నీదేకదా స్వామీ. వెలకట్ట సాధ్యంకాని, రత్నం లాటి యీ దేశాన్ని కుక్కలు కొల్లకొట్టినయి. యీ దేశం చచ్చిపోయింది. ఎవరూ పట్టించుకోలేదు. నీవే కలుపుతూ వుంటావు. నీవే విడతీస్తూ వుంటావు. ఇదే నీ మహిమ. ఎవరైనా ఎంత పేరు ప్రతిష్టలు సంపాదించుకున్నప్పటికీ, స్వేచ్ఛాచారియై విలాస జీవితాన్ని గడుపుతున్నప్పటికీ స్వామీ! నీ దృష్టిలో వాడు పిపీలకమే గదా. పరిగె గింజలను ఏరుకునేవాడు. నానక్ చెప్పేదేమింటంటే ఎవడు మరణించి కూడా జీవిస్తాడో, నీ నామాన్ని నిరంతరం జపిస్తాడో వాడికే ఆ కొంచెమైనా దొరుకుతుంది.” గురునానక్ చెప్పిన యీ మాటలు బాబరు చెవికి చేరినయి. వెంటనే మరొక సారి గురునానక్ కొరకు కబురంపాడు తన దగ్గరకు రావలసిందిగా. నానక్ ఏది కోరినా యిస్తానని చెప్పాడు. అప్పుడు నానక్ యీ విధంగా జవాబు చెప్పాడు. “బుద్ధిహీనులైనవారు భగవంతుని తప్ప యితరులు యిచ్చేవాటికి ఆశపడ్తారు.”

బాబరు అనేకసార్లు ఏదైనా కోరుకొమ్మని వేడగా బందీలుగా వున్నవారి నందరిని విడిచిపెట్టవలసిందిగా కోరాడు. బాబరు వారనందరినీ వదలివెయ్యమని ఆజ్ఞాపించాడు.

బాబరు మంచి రకమైన ద్రాక్షసారాయిని తీసుకోవలసిందిగా కోరాడు. గురునానక్ నిరాకరిస్తూ కొద్ది క్షణాలు మాత్రమే మానవునికి మత్తు కలుగ చేసే యీ పానీయము కంటే ఎక్కువ మత్తును కలిగించే దానికి తాను అలవాటు పడినానని చెప్పగా దానికి బాబరు పొరపాటుగా అర్థం చేసుకుని గంజాయి తెప్పించి యివ్వగా గురువు పకపకా నవ్వుతూ “ప్రేమే నా గంజాయి. నా హృదయమే దాని సంచి. నాకు యితరమేమీ వద్దు. నాకు నీవు కావాలి. నీ ప్రేమను నా భిక్షాపాత్రలో భిక్షగా యివ్వు. నీ వాకిటముందు పడిగాపులుకాస్తాను. నీ దర్శనమివ్వు. ఓ ప్రేమాస్పదుడా! నేను కోరిన దానిని నా భిక్షాపాత్రలో వెయ్యి. కర్పూరముగాని పుష్పాలుగాని, కస్తూరిగాని ప్రతివానికీ సువాసనలిస్తయి. సాధువులైన వాడి ఆత్మ

సువాసనలు విరజిమ్ముతుంది.

పరిశుద్ధమైన ఆత్మకలవాడు ఏ కులస్థుడైనా సువాసనలతో నిండి వుంటాడు. దైవమా! నీ దయ అనే భిక్షను నానక్‌నకు అనుగ్రహించు. దానితోనే సర్వకాల సర్వావస్థలందు నిన్ను వదలకుండునట్లు నీ నామమును మరువ కుండునట్లు చెయ్యి.

ఓ చక్రవర్తీ! న్యాయాన్ని, ధర్మాన్ని వదలకు. పవిత్రజీవితం గడుపుతూ దైవధ్యానంలో వుండేవారి యడల భక్తి ప్రపత్తులు చూపు. అమాయకులైన వారిని హింసిచవద్దు. సుఖభోగాలననుభవిస్తూ దైవమును మరువకుండా వున్నవానికి దుఃఖము కలుగదు. వాని పరిపాలన శాశ్వత కీర్తి పొందుతుంది." అని బాబరు వద్ద సెలవు తీసుకొని పస్రూర్ మీదగా సయాల్‌కోట వైపు ప్రయాణం సాగించాడు మర్దానాతో.

బాబరు గురునానక్ ప్రయాణము చేస్తున్నవైపు చూస్తూ మహాత్ముడుగా కనుపించిన గురునానక్‌నకు మనస్సులోనే అనేక ప్రణామాలార్పించాడు. నానక్ మర్దానాలు సయాల్‌కోట పట్నానికి ఊరు బయటకు చేరిరి. నానక్ ఒక గుబురుగా వున్న చెట్టు దగ్గర ఆగి మర్దానాను పట్నంలోకి వెళ్ళి ఒక దమ్మిడీకి నిజాన్ని, ఒక దమ్మిడీకి అబద్ధాన్ని కొనుక్కురమ్మన్నాడు. అవసరమైతే అన్ని దుకాణాలలో అడగమన్నాడు.

అటులనే అని బయలుదేరి మర్దానా పట్నంలో దుకాణాలలోకి వెళ్ళి మా యజమాని ఒక దమ్మిడీకి నిజాన్ని, ఒక దమ్మిడీకి అబ్ధాన్ని తెమ్మన్నాడు. యివ్వండి అని అడగటం మొదలు పెట్టాడు. కొంత మంది యితడెవరో పిచ్చివాడై వుంటాడని అనుకొన్నారు. కొంతమంది దుకాణదారులు యితడు తమతో పరాచికాలు ఆడుతున్నాడనుకొన్నారు.

ఇలా దుకాణదారులను అడుగుతుండగా ఒక దుకాణదారు మూలా అను నాతడు యి విచిత్ర ప్రశ్నలకు ఆశ్చర్యపడి మర్దానాతో పోయి నీ యజమానితో "జీవితం అబద్ధం" "మరణం నిజం" అని ఒకపత్రపై వ్రాసి నీ గురువుకు ఇవ్వమని చెప్పాడు.

మర్దానా వెంటనే వెళ్ళి గురువుతో దుకాణదారుడు మూలా యిచ్చిన పత్రాన్ని చూపాడు. గురునానక్ ఆ పత్రాన్ని చూచిన తరువాత ఆ దుకాణదారుడు ఎవడో జ్ఞాని అయివుంటాడని, అతనికి జీవిత సత్యం తెలుసునని తలచి అతడిని తనకు చూపమని మర్దానాతో అన్నాడు. మర్దానా మూలాని గురువు వద్దకు తీసుకువచ్చాడు. గురునానక్ మూలాని తమతో సంచారానికి రమ్మనమని కోరాడు. మూలా అంగీకరించి గురువుతో పాటు కొంత కాలం తిరిగాడు. తిరిగి ఇంటికి చేరుకున్నాడు. నానక్ రెండోసారి సయాల్‌కోటకు వచ్చాడు. మూలాని గురించి విచారించాడు. మూలా భార్య తన భర్త తనను వదలి నానక్ వెంట దేశాలంబడి తిరుగుతాడనే భయంతో మూలా దూరప్రదేశానికి వెళ్ళాడని త్వరలో తిరిగి రాడని చెప్పింది. మూలా ఇంట్లోనేదాగుకొని వున్నాడు. అతడికి కూడా నానక్‌తో తిరిగి సంచారం చెయ్యాలనే కోరిక లేదు. గురునానక్‌తో సంచారము చేసినప్పుడు తనకు సరియైన భోజనం కూడా లభించలేదని, ఇంటి దగ్గర మంచి తిండి తింటూ భార్యా పిల్లలతో గడపాలని నిర్ణయించుకుని వూళ్ళో లేడని నాటకం ఆడించాడు. గురువుకు మూలా తనను మోసగించాడని గ్రహించాడు. మర్దానాతో "మూలా జీవితం అసత్యమని, మరణం సత్యమని దైవసాన్నిధ్యానికి చేరే మార్గమని చెప్పిన వాడు తాను అసత్యాన్నే పట్టుకువేళ్ళాడుతున్నాడు. సరేకానివ్వు. కాని మృత్యువు నుండి ఎవరు తప్పించుకొన గలరు?"

కొన్ని రోజులకు మూలా పాముకరచి చనిపోయాడు. సయాల్‌కోట నుండి మిథన్‌కోటకు చేరాడు నానక్. మిథన్‌కోటలో మియామీతా అనే ముసల్మాను సూఫీ సాధువుని కలుసుకోవాలనుకున్నాడు. యీ మియామీతా పేరుకు మాత్రమే మియా మీతా కాని మహా గర్విష్టి. నానక్ రాక అతనికెరింగించారు. అతడు కూడా తన అనుచరులతో "నేను నానక్ దగ్గరకు పోయి అతడిని చూసి రసం పిండిన నిమ్మకాయలాగా చేసేస్తాను." అని ప్రగల్భాలు పలికాడు.

గురువు దగ్గరకు రాగానే గురువు అతడికి అతిథి మర్యాదలతో స్వాగత సత్కారాలు చేసాడు. కాని అతడు తీవ్రమైన కటువైన స్వరంతో "ఓ నానక్!

మనిషి రెండు విషయాలలో అంగీకరించినట్లయితే అతడు దైవానికి సన్నిహితుడవుతాడు. ఒకటి దైవాన్ని నమ్మటం రెండవది ప్రవక్తను నమ్మడం. కాని నువ్వు మొదటి దానిని అంగీకరిస్తూ రెండవ దానిని అంగీకరించటంలేదు. అలాటప్పుడు నీకు విముక్తి ఎట్లా లభిస్తుంది?" అని గర్జిస్తూ అడిగాడు.

దానికి జవాబుగా గురునానక్ "సత్ప్రవర్తనను తెలిపే కురాను నేను చదివాను. నేను దైవాన్ని నమ్ముతాను. మరొకరిని ఆరాధించను. ఎందుకంటే నేను నమ్మిన దైవాన్ని తప్ప యితరులనారాధించను."

వెంటనే మియామీతాగారు "నూనె లేకుండా దీపం ఎట్లా వెలుగుతుంది?' "(మీతా గారి ఉద్దేశమేమిటంటే) పవిత్రగ్రంథము కురాను సహాయము లేకుండా నీ మనస్సులో జ్ఞానమనే జ్యోతి ఎలా కాంతివంతంగా ప్రకాశిస్తుంది?"

దానికి జవాబుగా గురునానక్ యిట్లు సమాధానమిచ్చెను." శరీరం అనే దివ్వెలో జ్ఞానమనే నూనెపోసి, దైవభీతి అనే వత్తివేసి, సత్యమనే కాగడాతో వెలిగించినట్లయితే మన శరీరంలో కాంతి ప్రసరించినప్పుడు మనం దైవాన్ని చూడగలుగుతాము. ఇతరులకు సేవ చూస్తూ బ్రతికే వాడు భగవంతుని సాన్నిధ్యంలో ఆసనాన్ని పొందగలుగుతాడు."

వెంటనే మీతా "జ్ఞానం అంటే ఏమిటి? ఎలా దైవానికి భయపడాలి? సత్యమనే నిజం ఎలా వెలుగుతుంది? అసలు సత్యం అంటే ఏమిటి?

నానక్ "ప్రేమ అనేది జ్ఞానము. ఆ జ్ఞానానికి పరమ విధేయుడుగా లొంగిపోవటమే దైవమంటే భయం. దాన్ని నమ్మటమే వత్తిని వెలిగించటం. దైవం సర్వాంతర్యామి. అతడు అందరిలో వుంటాడు. అన్నిటిలోను వుంటాడనేదే సత్యమని గ్రహించాలి." అని జవాబిచ్చాడు.

అంతటితో సంతృప్తి పడని మీతా "అతడికి మిక్కిలి పవిత్రమైన యిష్ట దైవం ఎవరు? అతడిని ఎక్కువగా ఎవరు సంతృప్తి పరచగలరు.?"

"ఎవరైనా అతనికిష్టమని, నమ్మిన దైవాన్ని స్మరించుకోవచ్చును. నీకు యిష్టదైవం 'అల్లా' అతడినే ముమ్మారు స్మరించుము." అని అతడి దగ్గర సెలవు

తీసుకుని బయలుదేరెను. మీతా అప్పటి నుంచి సరికొత్త మహాజ్ఞానిగా, దైవభక్తుడుగా మారి పోయినాడు.

మిథన్‌కోట్ నుంచి మర్దానాతో కలిసి లాహోరు చేరాడు. లాహోరులో ధునీచంద్ అనే మహాభాగ్యవంతుడొకడున్నాడు. అతడు తన సంపదను గురించి జనానికి తెలిసేటట్లుగా అనేక జండాలు తనవాకిట ముందు పెట్టాడు. ఒక్కొక్క జెండా ఒక లక్షరూపాయిలుగా సూచిస్తుంది. యిట్లు అతని యింటిముందు ఎగరేసిన జెండాలు అతని లక్షల ఐశ్వర్యమును సూచిస్తున్నయి. నానక్ యీ వింత గ్రహించాడు. అతడి ధనగర్వం ఆయనకు అవగతమైంది. దానికి తోడు అమాయకులైన జనం అతడి సంపదను గురించి నానక్‌నకు తెలిపారు.

అంతకు ముందే నానక్‌ని గురించి తెలిసిన ధునీచంద్ గురునానక్ రాక విని ఆయన దగ్గరకు వెళ్ళి చనిపోయిన తన తండ్రి జ్ఞాపకార్థము తను ఏర్పాటు చేసిన విందుకు రావలసిందిగా గురునానక్ నాహ్వానించాడు.

అందుకు నానక్ తనకున్న సందేహాలకు సరైన జవాబు లభించినట్లయితే తప్పక వస్తానన్నాడు. అవి ఏమి? అని ధునీచంద్ అమిత వినయంగా అడిగాడు. "నేను జీవిత కాలమంతా శ్రమపడి ఒక విలువైన సూదిని సంపాదించాను. దానిని నేను మరణించిన తరువాత నాకు అందచెయ్యగలవా? దానిని నీకు యిస్తాను" అన్నాడు గురునానక్.

"అది ఎట్లు సాధ్యము మహాత్మా!" అని జవాబు యిచ్చాడు ధునీచంద్. "అటులైన నీవు సంపాదించినది తరువాత పరలోకమునకు ఎట్లు కొనిపోవుదువు. ఒక సూదిని కూడా వెంట తీసుకుపోలేని వాడివి యింత సంపదను ఎటుల నీవెంట పరలోకమునకు కొని పోవుదువు?"

ఆ మాటలకు ధునీచంద్ చాలా సిగ్గుపడి పోయి తన పశ్చాత్తాపమును గురువుకు తెలియచేసెను.

గురువు "అటలైన నీ సంపదను బీదసాదలకు , నిస్సహాయులైనవారికి యిచ్చి దైవ నామస్మరణతో గడుపు" మని చెప్పాను. గురువు చెప్పినట్లుగా

ధునీచంద్ తన సంపాదనంతా బీసాదలకు యిచ్చివేసి శేషజీవితమును యితరులకు సేవ చేస్తూ భగవన్నామస్మరణతోనూ, మౌనధ్యానముతోనూ గడపసాగెను. గురువు చెప్పిన హితోక్తులు నిరంతరం గుర్తు చేసుకుంటూ, భగవన్నామస్మరణలో మునిగి వుండేవాడు. యీ విధంగా ధునీచంద్‌లో తన మాటలతో మార్పు తెచ్చిన గురునానక్ తిరిగి లాహోరు నుంచి తన ప్రయాణము కొనసాగించెను. మర్దానా నీడలాగా గురువు ననుసరించెను. గురునానక్ దాదాపు ఇరవై సంవత్సరాలు సంచారం చేస్తూ తనవాణిని వినిపిస్తూ, అనేక మందిని తన శిష్యులుగా చేసుకుంటూ తన యాభైయ్యవ సంవత్సరములో మిధాన్‌కోట్ నుంచి కర్తార్‌పూర్ చేరుకున్నాడు. కర్తార్‌పూర్ పంచనదులలో ఒక్కటైన రావీ నదీ తీరాన వుంది. కర్తార్‌పూర్‌లో నానక్ కొంత కాలం నివాసం ఏర్పాటు చేసుకున్నాడు. ఆకాలంలో ఏడు సంవత్సరాల బాలుడొకడు ప్రతిరోజూ ఉదయం సాయింకాలం గురునానక్ దర్శనానికి వస్తూ వుండేవాడు. నానక్ ఆ కుర్రవాడిని ప్రతిరోజూ గమనిస్తూనే వున్నాడు. ఒకనాడు "ఆ బాలుడిని యింత చిన్న తనంలో నా వద్దకు ఉదయం సాయంకాలం రావటానికి కారణమేమిటి?" అని అడిగాడు.

దానికి ఆ బాలుడు "మహాత్మా! నేను నా తల్లి ప్రతిదినము పొయ్యి రాజెయ్యటం చూస్తూనే వున్నాను. మొదట చిన్న చిన్న కట్టెలు అంటుకుంటున్నయి. నాకు చిన్న తనంలో ఏపనైనా అలవాటు చేసుకోనట్లయితే చివరకు చావు కాలంలో అవకాశం వుండదు అనిపించింది. అందుకనే చిన్నతనం నుంచే భగవద్భక్తి అలవాటు చేసుకుంటున్నాను." అని నమ్రతతో జవాబు యిచ్చాడు. గురువుకు ఆ బాలుని జవాబు ఎంతో ఆనందాన్ని కలుగ చేసింది. ఆ పిల్లవాడే పెరిగి పెద్దవాడయి చాలా కాలం జీవించి జ్ఞానవృద్ధుడు అని పేరు ప్రఖ్యాతులు గడించాడు. 'బాబా బుద్ధా' అనే పేరుతో గురునానక్ వారసుడైన అంగదుని గురువు యొక్క వారసునిగా అంగీకరించిన పెద్దలలో ఒకడు. గురునానక్ తరువాత అయిదుగురు గురువుల కాలంలో జీవించినవాడు. పరమజ్ఞాని పరమ పవిత్రుడు 'బాబాబుద్ధా.' నానక్ కర్తారుపూర్ వచ్చి నివాసం ఏర్పాటు చేసుకున్న

సంగతి చుట్టుప్రక్కల అందరికీ తెలిసింది. దేశం నలుమూలలా ఆయన పేరు ప్రఖ్యాతులు మారుమ్రోగినయి. దూరప్రాంతాల నుంచి జనం తండోప తండాలుగా గురుదర్శనానికి రాసాగారు. గురు దర్శనం చేసుకుని ఆయన ఆశీర్వచనం కోసం తహ తహ లాడసాగారు. గురువు అంతకుముందు ధరించి సంచారం చేసిన సాధువు దుస్తులు తీసేసి మామూలు గృహస్థు వేసం ధరించాడు. నెత్తిన తలపాగా, బుజాన ఉత్తరీయం, చాతీని కప్పటానికి ఒక చొక్కా ధరించటం మొదలు పెట్టాడు.

నానక్ కర్తార్‌పూర్ చేరిన సంగతి తెలిసి తండ్రి మెహతకాలూ తన యావత్తు బంధుజనంతో తరలి వచ్చాడు. నానక్ భార్య, పిల్లలు, తల్లి యింకా తదితర బంధువుల నందరినీ చూచి వారి నందరినీ సాదరంగా ఆహ్వానించి వారితో సంతోషంగా గడిపాడు.

సమీపంలోని కొంత పొలం తీసుకుని స్వంత వ్యయసాయం ప్రారంభించాడు. పొలంలో పండిన పంటతో తనను చూడ వచ్చిన వారందరికీ భోజన సదుపాయాలు ఏర్పాటుచేసాడు. పగలూరాత్రీ భగవత్ ప్రార్థనలు సమూహిక వంటశాలలో వంటలు భోజనాలు. ఆ వంటశాలలో కులగోత్రాలతో నిమిత్తం లేకుండా బీదవాడు, భాగ్యవంతుడు, చిన్న పెద్దా అనే తేడా లేకుండా ఏకపంక్తిని భోజనం చెయ్యవలసినదే. గురునానక్ ఏర్పాటు చేసిన యీ భోజన ఏర్పాటు సామూహిక భోజనశాలకు పునాది అయింది. (యీ ఏర్పాటే నేటికీ అన్ని గురుద్వారా లలోనూ కులభేదం, మతభేదం పాటించకుండా సాగుతూనే యున్నది. యీ నిరంతర భోజన ఏర్పాటు ఒక్క శిఖ్ఖు మతంలోనే కనపడుతుంది. అహోరాత్రులు భోజనశాలలు నడుస్తూనే వున్నయి.) చరిత్రలో యీ రకంగా అందరూ కులమత భేదాలు పాటించకుండా ఏకపంక్తిని భోజనం చెయ్యటం యిదే యీ దేశంలో ప్రథమం అంటారు. (కాని అంతకు ముందే దక్షిణ దేశంలో అందులోనూ ఆంధ్రదేశంలోని పల్నాటి ప్రాంతంలో చాపకూడు సిద్ధాంతాన్ని బ్రహ్మనాయుడు అనే మంత్రి ప్రారంభించినట్లు చరిత్ర చెపుతోంది.) కాని ఏనాడో గురునానక్ ప్రారంభించిన యీ పద్ధతి నేటికీ కొనసాగుతోందనేది నిర్వివాదాంశము.

ఒక రోజున ఒక బ్రాహ్మణుడు గురువు దగ్గరకు వచ్చి "భిక్షాందేహి" అన్నాడు.

గురువు అందరితోపాటు వంటశాలలోకి వెళ్ళి భోజనం చెయ్యమన్నాడు. దానికి అతడు తానుస్వయంగా వండుకున్నదే తప్ప యితరమేమి తిననన్నాడు. ముందు వంట చేసుకునే స్థలం చూసుకుని దానిని కొద్దిగా త్రవ్వి ఆవుపేడతో అలికి బియ్యపు పిండితో ముగ్గులు పెట్టి కట్టెలను శుభ్రంగా కడిగి ఏ యితర క్రిములు కట్టెల నాశ్రయించినవి చావకుండా చూచి తరువాత వంట చేసుకుని భుజిస్తానని చెప్పాడు.

గురువు అతడికి అటులనే అని చెప్పి ముందు స్థలము చూసుకొని గుంట త్రవ్వి దానిలో నుండి ఏ క్రిములు లేకుండా చూసుకోమన్నాడు. ఆ బ్రాహ్మడు త్రవ్వగా భూమిలోనించి అనేక క్రిములు రాసాగినయి. యింకా త్రవ్వగా యింకా రాసాగినయి.

అప్పుడు నానక్ ఆ బ్రాహ్మణుడితో "అయ్యా! పురుగులతో మన ఆహారం అపరిశుభ్రముకాదు. మన మనస్సులో వున్న దురాచనలనే పురుగులే మనలను అశుభ్రపరుస్తయి" అన్నాడు. మాలో, భాగో అనే యిద్దరు గురునానక్ వద్దకు వచ్చి కఠిన ఉపవాసాలు చెయ్యటం వలన మంచి ఏమైనా జరుగుతుందా అని అడిగారు.

'ఉపవాసాల వల్ల ఏ ప్రయోజనమూ లేదు. శరీరం దేవాలయం లాటిది. అటువంటి శరీరాన్ని ఉపవాసాలతో శుష్కింప చేస్తే దైవాన్ని సంతోషపరచడం ఎట్లు? మనం మన కోరికలను దగ్ధం చేసుకోవాలిగాని శరీరాన్ని కాదు. మనస్సును ధృడ పరచుకోవాలి. అప్పుడు దైవాన్ని సంతోషపరచే శక్తి శరీరానికి వస్తుంది. బలవంతాన ఉపవాసాలు చేస్తూ శరీరాన్ని శుష్కింప చేస్తే దైవం మీద ధ్యాస ఎట్లా కలుగుతుంది? మనస్సును పవిత్రంగా వుంచుకొని, యితరులకు హాని కలిగించకుండా అందరికీ సేవ చేస్తూ, భాగ్యవంతుడు, బీదవాడు అనే భేద భావం లేకుండా నిత్య జీవితం యధావిధిగా కొనసాగిస్తూ సేవచేసే వాడికే దైవం శులభుడు'

అని వారికి చెప్పి సందేహం తీర్చాడు.

కర్తార్‌పూర్‌లో వుంటున్న రోజులలో పన్నెండు మాసాలు (బారామహ) పూర్తి చేసాడు.

కొత్తగా వివాహమయిన పెండ్లికూతురు విదేశాలకు వెళ్ళిన తన భర్త, యజమాని, ప్రియుడు అయిన అతడి కోసం ఎలా ఎదురు చూస్తూ వుంటుందో, నెలలు గడుస్తున్న కొద్దీ ఆమె ప్రియుడు రాక కోసం ఎలా తహతహలాడుతుందో చక్కని కవిత్వంతో వర్ణించాడు 'బారామహ్' (గురుగ్రంధ్)లో. నానక్ తన నమ్మిన దైవము ప్రియుడు గాను తాను ప్రియురాలుగానూ తాను తన ప్రియుడు సమాగమం కోసం ఎంతో ఆతురతగా ఎదురు చూస్తున్నాడో మనకు అర్థమవుతుంది. ప్రియుడు నుంచి దూరమైన ప్రియురాలు ఎంత బాధపడుతుందో తన మనస్సు కూడా తన దైవం కోసం అతడిలో లీనమవటంకోసం ఎదురు చూస్తోందంటాడు.

(నానక్ కవిత్వం యీ బారామహలో అత్యుత్తమ స్థాయికి చెందినదని పండితుల అభిప్రాయం)

ఒక శిఖ్ఖు - గురువును తన కుమార్తె వివాహం జరిపించటానికి సహాయం కోరాడు. వెంటనే గురువు భగీరథ్ అనే తన ముఖ్య అభిమానిని లాహోరు వెళ్ళి కొన్ని నగలు వివాహానికి కావలసినవి తెమ్మని పంపాడు. రాత్రి లాహోరులో ఆగకుండా వచ్చి వేయవలసిందని చెప్పాడు. ఆ భక్తుడు భగీరథుడు నగలు కొనుక్కొని తిరిగి బయలు దేరుతుండగా ఆ నగల వర్తకుడు కూడా అతని వెంట గురువు వున్నచోటకు వచ్చాడు. గురునానక్ యొక్క దాతృత్వము, జ్ఞానము చూసి ఆయనకు ముఖ్య శిష్యుడైనాడు. యీ విధంగా రోజు రోజుకీ ఎందరెందరో శిష్యులైనారు. నానక్‌నకు యింకా సంచారం చెయ్యాలని తలంపు కలిగింది. తనకున్న ఆస్తినంతా బీదలకు పంచిపెట్టి తాను నమ్మిన ధర్మాన్ని ప్రచారం చెయ్యటానికి బయలుదేరాడు. యీసారి ప్రయాణం దక్షిణదిశకు.

(యీ ప్రయాణాన్ని గురించి రచయితలు తలోరకంగా రాసారు)

కొంతమంది రచయితలు యీ ప్రస్తావనే తీసుకురాలేదు. సురేందర్ సింగ్ జోహార్‌గారు సూచనగా చెప్పారు. వారైనా చెప్పినందుకు నా ధన్యవాదాలు)

9

నానక్ దక్షిణయాత్రను గురించి చరిత్రకారులు సరిగా పట్టించుకున్నట్లు కనపడదు. ఎంతవరకు యితర ప్రాంతాలలో సంచరించిన విషయాలు మాత్రమే వివరించారు తప్ప ఒరిస్సా, ఆంధ్ర, తమిళనాడులో పర్యటన విశేషాలు సేకరించి వ్రాయలేదు. నానక్ గతించిన డెభై సంవత్సరాల తరువాత ఆయన జీవిత విశేషాలు సేకరించి వ్రాయటం జరిగింది. వారు దక్షిణ దేశ పర్యటన మీద అంతశ్రద్ధ చూపలేదు. అక్కడక్కడ పూరి, సిలోను మొదలైన ప్రదేశాలలో సంచరించిన విషయాలు మాత్రమే ముచ్చటించారు.

స్థానికులు చెప్పిన వివరాలను బట్టి పూరీ, భువనేశ్వర్, పిఠాపురం, విజయవాడ, కొండపల్లి, మంగళగిరి, గుంటూరు, కడప, బీదరు, మొదలైన ప్రాంతాలలో నానక్ పర్యటన విశేషాలు తెలుస్తయి.

నానక్ సంచరించిన కాలంలో ఒరిస్సా నుంచి, నెల్లూరు జిల్లాలోని ఉదయగిరి వరకు కటక్ రాజధానిగా గజపతుల పాలనలో వుంది. కొండపల్లి, కొండవీడు, ఉదయగిరి మొదలైన ప్రాంతాలకు గజపతుల రాజబంధువులు రాజప్రతినిధులుగా వున్నారు.

కొండపల్లి ప్రాంతము గజపతుల అధీనంలోకి రాక ముందు గోల్కొండ పాలకుల అధీనంలో వుంది. అందుచేత ముస్లిమ్ సాంప్రదాయానికి చెందిన అనేక మంది మౌల్వీలు, దర్వేషులు, సూఫీ వేదాంతులు ఆ ప్రాంతంలో నివాసాలు ఏర్పాటు చేసుకున్నారు. నానక్ కొండపల్లిలో కొంతమంది ముస్లిమ్ వేదాంతులను భక్తులను కలుసుకొని మాట్లాడినట్లు చెపుతారు. గుంటూరు బ్రహ్మానంద రెడ్డి స్టేడియమ్‌ని ఆనుకొని ఉదాసీ తెగకు చెందినవారి మఠం వుంది. యీ ఉదాసీ మత స్థాపకుడు ఎవరోకాదు సాక్షాత్తు గురునానక్ కుమారుడే. వారు గురు నానక్ విజయవాడ సందర్శనను గురించి గట్టిగా చెప్పారు. యింకా వివరాలు సేకరించవలసియున్నది.

గురునానక్ కొండపల్లి వెళ్ళే సందర్భంలో విజయవాడలో మూడు రోజులు పాటు మకామ చేసినట్లు కొందరు కొత్తపేట మార్కెటు సమీపంలోని స్థానికులు చెప్పారు. స్థానికులు చెప్పిన దానిని బట్టి గురునానక్ బ్రాహ్మణేతరులు ఎక్కువగా వున్న ఆ ప్రాంతంలో ఒక వేపచెట్టు క్రింద మకాం చేసాడనీ, ఆయనతోపాటు ఆయన అనుచరులు కూడా వున్నారని చెప్పుకునే వారని వృద్ధుల కథనం.

విజయవాడ ఆనాటి బెజవాడ శైవ మతస్థుల కేంద్రమని, వైష్ణవ ప్రభావం లేదని రెండు శిధిలావస్థలో వున్న వైష్ణవాలయాలు కలవని గురునానక్ చెప్పినట్లు చరిత్ర. గురునానక్ బ్రాహ్మణ ఆధిపత్యం ఎక్కువగా వున్న కనకదుర్గాలయం సమీపంలోగాని, బ్రాహ్మణ వీధిలోగాని వుండకుండా ముస్లిములు, పసులకాపర్లయిన గొల్లలు, మొదలైన బ్రాహ్మణేతర కులాలవారు వున్న ప్రాంతంలో మకాము పెట్టి తన వాణిని వినిపించాడని విశ్వబ్రాహ్మణ కులానికి చెందిన వీరాచారి అనే ఆయన వంశీకులు చెప్పేవారు. గురునానక్ చెప్పిన విషయాలు విని ఆయనకు ముగ్గురు శిష్యులు ఏర్పడ్డారు. ఒకడు ముస్లిము, ఇంకొకడు విశ్వబ్రాహ్మణుడు, మరొకడు యాదవుడు. వీరు ముగ్గురూ కాక అ కారణంగా వెలివేయబడ్డ బ్రాహ్మణుడు కూడా వీరితోబాటు గురునానక్ బోధనలు విననట్లు చెప్పుకునేవారు.

వీరాచారి అనే విశ్వబ్రాహ్మణుడు చాలా ప్రాంతాలు సంచరించినవాడు. పార్సీ, మరికొన్ని ఉత్తరదేశభాషలు నేర్చినవాడు. గురునానక్ చెప్పిన విషయాలు అతడు నానక్‌ను సందర్శించ వచ్చినవారికి చెప్పేవాడు. అతడు గురునానక్ చిత్తరవు రాగిరేకు మీద చెక్కినట్లు ఆ రాగి పలక వారి కుటుంబీకుల వద్దనున్నట్లు మరికొందరి కథనం. (ఆ కుటుంబం వారు ఆంధ్రప్రదేశ్, తమిళనాడు సరిహద్దులో ఉన్న ఒక గ్రామంలో ఉన్నట్టు తెలుస్తోంది.)

అవి విజయనగర పాలకుడైన కృష్ణదేవరాయలకు, ఒరిస్సా గజపతులకు హోరాహోరీ యుద్ధాలు జరిగే రోజులు. ఆ కాలంలోనే గురునానక్ ఆంధ్ర దేశ సంచారం చేసాడు. గుంటూరు వచ్చినట్లు కచ్చితమైన సమాచారం వుందని ఉదాసీ మతస్థులు చెప్పారు. గుంటూరు నుండి కడప మీదుగా యాత్ర సాగిస్తూ సిలోను (సింగలం)చేరాడు.

ఒరిస్సా యాత్రలో ఆయన ఒక జైన ఆలయం సందర్శించాడు.

గురునానక్ దక్షిణ దేశ సంచారంలో మర్దానాతోపాటు మరి యిద్దరు సైదో, ఘీయూ అనే జాట్ కులస్థులు కూడా వున్నారు. వారు గురువు తెల్లవారు ఝాముననే నదికి వెళ్ళి స్నానం చెయ్యటం గమనించసాగారు. వారు నీటి దేవత అయిన క్వాజాఖిజీరుని ఆరాధిస్తున్నాడని భావించారు. ఒకనాడు వారికి స్వప్న సందర్శనంలో క్వాజాఖిజీరు కనబడి నేను నీటినయితే గురువు గాలి. గాలిలో నీరు వుంటుంది గదా అని చెప్పాడు. అప్పటి నుంచి వారు గురువుకు ఎక్కువ శ్రద్ధతో సేవ చేయసాగారు. గురువంటే దైవ సమానుడనే భావం స్థిరంగా ఏర్పడింది.

గురునానక్ జైన ఆలయం చేరటం జరిగింది. ఆ (ఆలయం) మందిరం నిర్వహణాధికారి నరభి అనునాతడు.

నరభి గురువుని సందర్శించి "నీవు పాత ధాన్యము తిందువా? లేక కొత్త ధాన్యము తిందువా? చెట్లను కదలించి ఫలములను రాల్చెదవా? అటులయిన నీవు జీవహింస చేసెడివాడవు. నీవు పవిత్రుడవు అని అనిపించుకునే యోగ్యత లేనివాడవు." అని సరాసరి గురువును తిరస్కరించెను.

గురునానక్ అతడికి యీ విధంగా జవాబిచ్చెను. "నీటినుంచి పదు నాలుగు రత్నాలు పుట్టినయి. నదుల ఒడ్డున హిందువుల పుణ్యక్షేత్రాలున్నయి. నీరు మన శరీరాన్ని శుభ్రపరుస్తుంది. చల్లనైన ప్రవాహపునీరు మనకు ప్రాణాన్నిచ్చే నీటిని కాదనగలమా? జీవము లేనిదేది. పూలు పండ్లు, ఆకులు, నీరు మొదలైన వాటిన్నిలో ప్రాణమున్నది. దైవము మనకు ప్రసాదించిన ఆహారమును జీవహింస అనే పేరుతో కాదనుట వివేకమా? భగవంతుడు మనకు ప్రసాదించిన ఆహారము స్వీకరించవలసినదే" అని జవాబు యిచ్చి మందుకు పోవసాగిరి.

(యీ జైన మందిరం (ఆలయం) భువనేశ్వర్ సమీపంలోనిదై వుండవచ్చును. లేదా కర్ణాటకలోనిదైనా అయివుండవచ్చు)

గురునానక్ తన అనుచరులతో లంకకు పోవుచుండగా మరొక జాట్ సీహో అను నాతడుకూడా గురువును చేరెను. వారు సముద్ర మధ్యంలోని ఒక దీవి గుండా ప్రయాణం సాగిస్తుంటే భయంకరాకారుడు నరమాంస భక్షకుడైన

తన వికృత రూపముతో వారికెదురు పడెను.

అతడు వారి మీదపడి చీల్చి చంపి తినునను భయంతో నానక్ అనుచరులు ముగ్గురూ ఏడ్వసాగిరి.

గురునానక్ ఏమాత్రం భయపడకుండా వుండి "దయామయుడైన భగవంతుడు ఏది చెయ్యదలచుకుంటే అదే చేస్తాడు. కష్టమైనా నష్టమైనా భగవంతుని ప్రార్థించు. అటువంటి వాడు దైవానికి యిష్టుడవుతాడు" అనే అర్థం వచ్చే ఒక పాట పాడాడు.

గురువు యొక్క నిశ్చలత, దైవకాంతి వెదజల్లే ఆయన ముఖం చూసి ఆ భీకరాకారుడు ఆశ్చర్యపడిపోయి గురువుకి నమస్కరించి తాను చేసిన పాపాలకు పశ్చాత్తాపము వెలుబుచ్చి గురువుకు అనుచరుడై గొప్ప దైవభక్తుడైనాడు. అతడిపేరు కౌదా. అంతకు ముందు అతడంటే భయపడే వారంతా ఆశ్చర్య పోయారు. గురువు అనుచరులై వెంటవచ్చిన జాట్ శిష్యులు గురువు యొక్క మహిమలు పొగడ సాగారు. గురువు వారిని వారించి దైవస్మరణ చేసుకొమ్మని ఆదేశించాడు.

దారిలో గురునానక్ ముఖద్దమ్ బహావుద్దీన్ ఖురేషి అనే మహమ్మదీయ జ్ఞానిని కలుసుకోవటం తటస్థించింది. అతడు తనకు లభించిన దైవీక శక్తులను ప్రచారం చేసుకుంటూ గర్వంతో విర్రవీగువాడు. అతడు నానక్‌నకు తనకున్న కొన్ని శక్తులను ప్రదర్శించాడు.

"నీవు దైవజ్ఞానమునకు సంబంధించిన వాడవు. నీవు నీ స్థానమును మరచి గర్విస్తున్నావు. భగవంతుని చేరుటకు మిక్కిలి వినయము అవసరము. తనను గురించి పొగడ్తలకు లొంగిపోయినవాడు దైవాన్ని కోల్పోతాడు". ఆ దైవజ్ఞాని గురువు మాటలు సత్యమని గ్రహించాడు. ఆ మాటలు అతని హృదయంలో నాటుకున్నాయి. అతడు గురునానక్‌ని కొంత కాలం తన దగ్గర వుండి తిరిగి దైవ మార్గమునకు చేరుదారి చూపుమని ప్రార్థించాడు.

ఏదీ శాశ్వతంగా వుండని చోట ఎవరు వుంటారు?

దైవమొక్కడే శాశ్వతుడు. యీ ప్రపంచం వుండదు. ఆకాశం వుండదు,

పగలు వుండదు. రాత్రి వుండదు. సూర్యచంద్రాదులుండరు. నక్షత్రాలువుండవు. రాజులుండరు. భక్తులుండరు. సన్యాసులుండరు. దేవదూతలుండరు. మనష్యులుండరు. పుస్తకాలుండవు. పూజా పునస్కారాలుండవు. పండగలుండవు. ఏమీ వుండవు. భగవంతుడొక్కడే వుంటాడు. ఆయన నామమొక్కటే వుంటుంది. ఆయన మాటే శాశ్వతంగా వుంటుంది. నేను ఆయనతోనే వుంటాను. ఆయన ఉండమన్నచోటే వుంటాను'' అనే అర్థం వచ్చేటట్లు పాటలో చెప్పాడు.

ఆ ముసల్మాను మత జ్ఞాని గత గర్వం అంతాపోయి మిక్కిలి విధేయతతో తాను ఎవరిని గురువుగా భావించాలి అని అడిగాడు. మనందరకూ గురువైన ఆ భగవంతుడినే గురువుగా భావించమని చెప్పి బయలుదేరాడు. యీసారి ప్రయాణం సరాసరి సింహళం లంకకే.

10

నానక్ సిలోనులో సంచారం చేసేనాటికి సింహళము మూడు స్వతంత్ర రాష్ట్రప్రాంతాలుగా వుంది. ఒకటి జాఫ్నా రెండు కొట్టె మూడవది కాండీ. జాఫ్నాలో తమిళ జనసంఖ్య ఎక్కువ. వారిలో చాలమంది శైవులు. మిగతా రెండు ప్రాంతాలలో బౌద్ధులు ఎక్కువ. అశోకుని కాలంలో బౌద్ధం సింహళం లేక సిలోనులో ప్రవేశించింది.

క్రీ.శ. 1493లో ధర్మప్రకమ బాహు కొట్టె ప్రాంతానికి రాజుగా పట్టాభిషిక్తుడైనాడు. గురునానక్ కొట్టెలోని బౌద్ధులతోను, హిందువులతోను చర్చలు జరిపినట్లు చరిత్ర పరిశోధకులు వ్రాసినారు. నానక్‌ను వారు నానకాచార్యునిగా తెల్పినారు.

కాని ఇంతవరకు నానక్‌ని గురించి వెలువడిన గ్రంథాలలో గురునానక్ రాజా శివనాభం అనే పరిపాలకుడుని కలిసినట్లు కనపడుతోంది. రాజాశివనాభుడు బహుశా జాఫ్నా పాలకుడు కావచ్చును. పేరును బట్టి అతడు తమిళశైవుడై వుండవచ్చును అని ఊహించటానికి అవకాశం వుంది. ప్రస్తుతం చరిత్ర పరిశోధన తీవ్రంగా జరుగుతోంది కనుక అనేక పురాతన కాలమునాటి విషయాలు

వెలుగులోకి రావచ్చును.

రాజా శివనాభం గురునానక్‌ని పరీక్షింపదలచి అనేక మంది సుందరాంగులను ఆయనకు స్వాగతమివ్వటానికి ఎదురుపంపాడు. నానక్ వారి సౌందర్యానికి హొయలకు పరవశుడై వారి పొందుగోర్తాడని భావించాడు. నానక్ వారి వంక కన్నెత్తయినా చూడలేదు.

అప్పుడు రాజా శివనాభుడు స్వయంగా గురునానక్‌నకు ఎదురేగి స్వాగత సత్కారాలు చేసి "అయ్యా! తమరెవరు? తమ నామధేయమేమిటి? తమకులమేది? తమరు యోగులా?" అని వినయంగా అడిగాడు. ఆయన ప్రశ్నలకు గురువు యీ క్రింది విధంగా జవాబిచ్చాడు.

"యోగి అనేవాడు భగవంతుని ప్రేమను క్రమశిక్షణతో అంతరాత్మను పరిశుద్ధం చేసుకుంటాడో అతడే యోగి. అతని హృదయం సత్యంతో నిండియుంటుంది. అతని శరీరమంతా భగవధ్యానంతో పరిశుభ్రమై ఉంటుంది.

ఓ పరమేశ్వరా! నీ పేరేమిటయ్యా? నీ కులం ఏమిటయ్యా? నీ సమక్షంలోకి నన్ను పిలిపించుకున్నప్పుడు నా మనస్సులో వున్న సందేహాలకు జవాబు కోర్తాను"

"రాజు అంతటితో ఆగక నీవు బ్రాహ్మణుడవా?" అని అడిగాడు.

"బ్రహ్మజ్ఞాని అయినవాడే బ్రాహ్మణుడు. మూడులోకములనూ తనకాంతితో నింపిన ఆ పరమేశ్వరుని గురించిన జ్ఞానమనే నీటిలో మునిగి స్థానమాడు నతడే బ్రాహ్మణుడు.

"అయితే నీవు క్షత్రియుడవా! లేక దుకాణదారుడవా?"

"నా నాలుకే స్తంభం. నా గుండే కొలబద్ద తెలియబడని అతడిని (భగవంతుడిని) తూచే దుకాణదారుడిని. ఉన్నది ఒకటే దుకాణం, ఒకడే వర్తకుడు (దుకాణదారుడు) అక్కడకు వచ్చే కొనుగోలు దారులు అందరూ ఒక మాదిరి వారే. "

"నీవు ముసల్మానువా? హిందువువా?"

నిజమైన గురువు ద్వారా జ్ఞానం లభిస్తుంది. హిందువైనా ముసల్మానైనా

స్మరించేది ఒకడినే. వేరు వేరు పేర్లతో పిలిచినా సృష్టికర్త ప్రభువు ఒకడే. ఆ ఒకడిని గురించి చెప్పేవాడే గురువు. రాజా శివనాభం తన సందేహాలన్నిటికీ గురువు ద్వారా జవాబులు పొంది ఎంతో సంతోషించిన వాడైనాడు. గురువు ఆయన అతిథిగా కొన్ని రోజులు గడిపాడు. ఆయన చెప్పిన జవాబులు నలభై పద్యాల రూపంలో వున్నయి. ఆ పద్య సముదాయానికే 'ప్రాణసాంగ్లి' అని పేరు. ఆ పద్యాలు యిప్పుడు లభించుట లేదు. గురువు శివనాభుని వద్ద శలవు తీసుకుని సింహాళంలోని యితర ప్రాంతాలలో సంచారం చేసి అనేక మందికి వారి వారి సందేహాలకు జవాబిచ్చాడు. సింహాళీయులు గురునానక్‌ని నానకాచార్యుడు అని పిలవసాగిరి. అమిత గౌరవాభిమానాలు చూపారు. గురునానక్ బోధనలతో శివనాభుడు ఆదర్శపాలకుడై ప్రజాభిమానాన్ని చూరగొన్నాడు. గురునానక్ తిరుగు ప్రయాణంలో రామేశ్వరం, శ్రీరంగం, కంచి మొదలైన ప్రదేశాలు దర్శించి అనేక మంది శ్రీవైష్ణవ, శైవ పండితులతో దైవ సంబంధమైన చర్చలు జరుపుతూ విగ్రహారాధన మొదలగు అలవాట్లను నిరసిస్తూ సంచారం కొనసాగిస్తూ దైవవాణిని వినిపిస్తూ, అసంఖ్యాక ప్రజలకు దైవ నామస్మరణ ప్రాశస్త్యాన్ని తెలియచేస్తూ తిరిగి పంజాబు చేరుకున్నాడు.

"నానక్ పర్యటనలను గురించి సరియైన సమాచారము యింతరవకు వివరంగా లభించలేదు."

శంకరుడు, రామానుజుడు మొదలగు మతాచార్యులు జైన, బౌద్ధమత సిద్ధాంతాలను ఖండిస్తూ హిందూ మతంలోనే కొత్త శాఖలు ఏర్పాటు చేసారే తప్ప అధిక సంఖ్యాకుల ఆదరణ పొందగలిగిన మతస్థాపన చెయ్యలేదు. ఒక్క గురునానక్ మాత్రమే నూతన మత స్థాపకుడైనాడు. పరాయి పాలకులను ఎదిరించి తమ దేశ ప్రజల కష్టనష్టాలను నిర్భయంగా తెలియచెప్పినవాడు గురునానక్. కుల నిర్మూలనలకు తీవ్ర ప్రాతిపదిక వేసినవాడు గురునానక్.

పంజాబుకు తిరిగి వచ్చిన తరువాత అచల్-వతల అనే చోట కొంత మంది యోగుల సమావేశం జరుగుతుంటే అక్కడు వెళ్ళాడు. అదొక పెద్ద తిరనాళ.

నానక్ మామూలు గృహస్తు వేషంలో వెళ్ళాడు. గురునానక్ రాక తెలిసిన ప్రజా సందోహం ఆయన దర్శనం చేసుకుని ఆశీర్వచనాలు పొందాలనే ఆకాంక్షతో ఆయనవద్దకు వచ్చారు.

గురునానక్‌కు ఆజనం చూపించే భక్తిప్రపత్తులు, ఆ సమావేశానికి హాజరైన యోగులకు అసూయా జనకమైంది. వారి నాయకుడైన భంగరనాథుడు గురునానక్‌ని సమీపించి 'ఓ కుర్రవాడా! ఎందుకు పాలను విరగగొట్టి రుచి లేకుండా చేస్తావు. ఒక వంక సర్వ సంగపరిత్యాగినైన సాధువునంటావు. గృహస్థు నంటావు. యీ విధంగా వున్న నువ్వు పాలను చిలికితే వెన్న (జ్ఞానం) లభిస్తుందా?'అంటూ హేళన ధ్వనించేటట్లు మాట్లాడాడు.

గురునానక్ "ఎవరి తల్లయితే పాలను చిలకకుండా వుంచితే పాలనుండి వెన్న వస్తుందా. జ్ఞానహీనులయిన వారి ఆలోచనలు అంతే. గృహస్థు జీవితం వదలి సర్వసంగపరిత్యాగులమంటు గృహస్థుల ఇండ్లకు బిక్షకోసం తిరిగే వాళ్ళ నేమనాలి.యీ జీవితంలో జ్ఞాన సూన్యులైన వారికి తిరిగి తరువాత ఏమి లభిస్తుంది. యిక్కడ ఏమి చెయ్యకుండా తిరిగే వారికి దైవాశీర్వాదం లభించదు''. సరే అదలావుంచి నీవు అద్భుతాలు చేయగలవాడవని పేరు సంపాదించావు. ఏదీ మాకు ఒకటి రెండు చూపించు.'' అని ఆ యోగులు అడిగారు.

"అద్భుతాలు చెయ్యటం దైవాపచారం. నేను దైవాన్ని తప్ప అద్భుతాలను నమ్మేవాడిని కాదు. పవిత్రులైనవారి సాంగత్యం నాకు ఇష్టం. అల్పమైనవి, సత్యదూరమైన అద్భుతాలు చేసేవారు దైవానికి దూరమవుతారు. అగ్నిని ధరించవచ్చు. మంచు యిండ్లలో వుండవచ్చు. ఇనపముక్కలు తినవచ్చు. చిల్లర మల్లర పనులు చెయ్యటం నిరుపయోగం. అలాటి పనులవల్ల దైవ ఆశీర్వచనం లేకుండా, శాశ్వతంగా ఆయనతో కలిసి వుండే యోగంలేని ఆనందం నాకవసరం లేదు.

నిశ్చల సమాధిలోకి వెళ్ళవచ్చునని, యింటిలో తయారు చేసిన సారాయిని ఒక పాత్రలోపోసి తాగమని గురువుకు యిచ్చారు.

గురునానక్ దానిని తీసుకొనుటకు నిరాకరించి "ఎవరుదైవీకమైన జ్ఞానాన్ని కలిగి ప్రార్థనలో మునిగి మంచి పనిని చేస్తూ దైవాన్ని ప్రేమిస్తాడో అతడు ఎప్పుడూ ఆ మత్తుతోనే వుంటాడు. యీ నిరుపయోగమైన వాటిని సేవించి సమాధి స్థితిలోనికి పోనవసరం లేదు."

అప్పుడు ఆయోగులు గురునానక్ దృష్టిలో ఎవరు నిజమైన దైవజ్ఞాని" అని అడిగారు.

ఎవడైతే జ్ఞానమనే వత్తితో మాయా మోహములను ఛేదిస్తూ ఇంద్రియములను తన స్వాధీనంలో వుంచుకుంటూ తన హృదయంలో వున్న గర్వాన్ని ఉతికి శుభ్రపరచుకుని దైవాన్ని క్షణం కూడా మరవకుండా నిరంతరం పుణ్య క్షేత్రాలు దర్శిస్తూ వుంటాడో అతడే దైవజ్ఞాని" అని చెప్పి వారిదగ్గర నుంచి బయలుదేరాడు. యోగులను వదలించుకుని కాశ్మీరానికి ప్రయాణం సాగించాడు. కాశ్మీరు పండితులకు ప్రసిద్ధి. కాళ్ళకు తోలు చెప్పులు, నెత్తి మీద తోలుతో చేసిన టోపీలాంటిది. శరీరానికి ఒకతాడు చుట్టుకుని మొహానికి కాషాయ రంగు మెత్తుకుని అచ్చమైన హిందూ భక్తుడులాగా వేషంతో బయలుదేరాడు. ఆయనతో హస్సూ అనే కమ్మరి, సిహాన్ అనే బట్టలకు రంగులద్దేవాడు (రంగ్‌రేజి) కూడా బయలుదేరారు. మర్దానా సరేసరి. వారికి శ్రీనగర్‌లో బ్రహ్మదాస్ అనే పేరు ప్రఖ్యాతులున్న బ్రాహ్మణ పండితుడు రెండు గాడిదల మీద సంస్కృతం గ్రంధాలు వేసుకుని స్వాగతం చెప్పటానికి ఎదురువచ్చాడు. ఆయన మెడలో ఆయన మహానైష్టిక భక్తుడు అని గ్రహించేటట్టుగా ఒకసాలి గ్రామము వేలాడుతోంది.

అసాధారణ దుస్తులతో వున్న నానక్‌ని "నీవు ఎలాటి ఫకీరువి? దైవ భక్తులైన ఫకీర్లకు తోలు వస్తువులు ధరించటం నిషేధమని తెలియదా? శరీరానికి తాడు ఎందుకు చుట్టుకున్నావు? నీ మార్గమేమిటి?" "ఒకే ద్వారము వద్దకు చేర్చుటకు ఒకే మార్గమున్నది. నిజమైన గురువు యొక్క జ్ఞానము ప్రతి ఒక్కనికి ఆమార్గము బోధిస్తుంది." నానక్ జవాబు.

"యీ సృష్టి ఎలా జరిగిందో నీకు తెలుసా?" మొదట్లో ఏముంది? ఏది లేదు?"

"కోటాను కోట్ల సంవత్సరాలకు పూర్వము అంతా అంధకారము, పొగ వ్యాపించి వుండేది. అపారమైన భగవదాదేశమే. రోజులు లేవు, పగళ్ళు లేవు. రాత్రిళ్ళు లేవు, సూర్యుడు లేడు, చంద్రుడు లేడు, నక్షత్రాలు లేవు, పర్వతాలు లేవు, అడవులు లేవు, గాలి లేదు, నీరులేదు, ఏమీలేదు. చావు పుట్టుకలు లేవు, నవఖండాలుగాని సప్త సాగరములు పాతాళలోకము ఏవీ లేవు. నదులు లేవు, ప్రవాహములు లేవు, ముల్లోకములు లేవు, పాపపుణ్యాలు, స్వర్గ నరకాలు లేవు. ఎవరూ రావడంకాని పోవడంకాని లేదు. బ్రహ్మ, విష్ణువు, మహేశ్వరుడు లేరు. ఉన్నది కేవలం వాడొక్కడే. ఇతరులెవరూలేరు. నరుడూ లేడు. నారీ లేదు. జన్మమూ లేదు. జాతి లేదు. సుఖదుఃఖాలు పొందేవారు లేరు. యోగులు, సిద్ధులు, సాధ్యులు, మునులు, రాజులు, తపస్సంపన్నులు ఎవరూ లేరు. వ్రతములు, పూజలు లేవు. వున్నది ఒక్కడే అతడు తప్ప వర్ణించతగ్గ వారెవ్వరూలేరు. అతడు స్వయంభువు. స్వయం ప్రకాశితుడు. తన విలువ తెలుసుకొన గలవాడతడొక్కడే. శుచి, సంయమము తులసిమాలలు లేవు. గోపికలు, కృష్ణుడు, గోవులు, గోపాలకులు లేరు. తంత్రం లేదు, మంత్రం లేదు, యంత్రం లేదు. పాషండులు లేరు. మురళి మ్రోగించేవాడు లేడు. ధర్మం లేదు, కర్మము లేదు. మాయలేదు. మర్మము లేదు. లలాట లిఖితం లేదు. భాగ్యరేఖ లేదు. ధ్యానములేదు, ధ్యానించువారులేరు.

ముల్లా, కాజీ, షేక్, ముసాయిక్, హజీ, రాజు ప్రజలు లేరు. అహంకార భూయిష్టమైన ప్రపంచమూ లేదు. చెప్పేవాడు లేడు. చెప్పించేవాడు లేడు. వేదము ఖురాను, స్మృతులు లేవు. శాస్త్రములు, పురాణపఠనము లేదు. ఉదయాస్త మానములు లేవు. వాడే అగోచరుడు. వాడే వచనము, వాడే మాట్లాడేవాడు. వాడేగోచరుడు. తనకు తానే గోచరించగలవాడు..."

తనకు కోరిక కలిగినప్పుడే యీ విశ్వరచన చేసాడు. ఆకాశాన్ని నిరాధారంగా నిలిపాడు. బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరులను సృష్టించాడు.

మాయామోహములను కల్పించాడు. ఖండఖండాంతరాలు, బ్రహ్మాండం సహితం అతని ఆదేశం వల్లనే ఆవిర్భవించింది. రహస్యంగా వున్న వాటిని వెలుగులోకి తెచ్చి బహిర్గతం చేసింది అతని ఆదేశమే. వాని అంతు ఎవరికీ తెలియదు. నిరంతరం ఏదో సృషిస్తునే వున్నాడు. పరిపూర్ణులైన గురువు ద్వారా తప్ప అతడిని గురించి జ్ఞానం లభించదు. సత్యానురక్తులైనవారు అతడి గుణకీర్తన చేస్తారు. అతడి ప్రేమకోసం తహతహలాడిపోతారు...."

నానక్ చెప్పేదేమిటంటే అతడి సృష్టిరచన అనంతమైనది. అది ఎంతో అతడికే తెలియును. అతడెంత గొప్పవాడో వానికే తెలియును" అని ముగించగా

గురునానక్ చెప్పిన విషయాలు బ్రహ్మదాస పండితునకు నచ్చినా అతని అహంకారం చావలేదు. తాను మహాపండితుడననే అహంకారము తను అంత వరకు చెప్పిన విషయాలకు విరుద్ధంగా చెప్పవలసివస్తుందని నానక్ చెప్పినవన్నీ సత్యమని ఒప్పుకోవటానికి మొరాయించాడు.

గురునానక్‌తో మళ్ళీ "నాకు గురువుగా వుండదగిన వార్వెవరు. నేను మహాపండితుడనని అందరకూ తెలుసు. యిప్పుడు నాకు గురువు కావాలి. అతడు ఎక్కడ దొరుకుతాడు. నేను తెలుసుకో దగినంత యిది వరకే తెలుసుకున్నాను. అయినా నాకు గురువు దొరికే చోటు" చెప్పవలసిందిగా కోరాడు.

గురునానక్ అప్పుడు అతడికి నిర్మానుష్యంగా వుండి పాడుపడిన ఒక గృహము గుర్తులు చెప్పి "అక్కడ నలుగురు ఫకీర్లు వుంటారు" వారి నడగమన్నాడు.

"అలా అయితే అక్కడికే పోతానని గురువు చెప్పిన గుర్తుల ప్రకారం అక్కడికి చేరుకుని వారిని తనకు తగిన గురువెక్కడ దొరుకుతాడని అడిగాడు.

వారు అతనికి దూరంగా వున్న దేవాలయం చూపి అక్కడ అతడికి కావలసిన గురువు దొరుకుతాడని చెప్పారు. అతడు ఆ గుడి దగ్గర మహాసుందరాంగురాలు, నగ్నవతి అయిన స్త్రీ కనిపించింది. ఆమె పండితునకు మర్యాదగా స్వాగతమివ్వకపోగా అతడిని నానా విధాలుగా దూషించింది. తిరిగి ఆ ఫకీర్ల దగ్గరకు వచ్చి వారికి జరిగింది చెప్పాడు.

వారు " ఆమె మాయ. నీ మనస్సంతా ఆ మాయతో నిండివుంది. అందుచేత నీవు ఎంత పండితుడవైనా ఆ మాయతో నిండివుండి శాంతికరువై అలమటిస్తున్నావు" అన్నారు.

బ్రహ్మదాసుకు జ్ఞానోదయమై తిరిగి గురునానక్ దగ్గరకు వచ్చి అతడిని గురువుగా అంగీకరించి తనకు జ్ఞానోపదేశం చెయ్యమన్నాడు.

గురువు "నాయనా! కేవలం చదువువల్ల జ్ఞానం రాదు. అనుభవం వల్ల జ్ఞానం కలుగుతుంది. అనుభవం క్రమశిక్షణతో కూడిన దైవ విచారం వల్ల లభిస్తుంది. అది దైవం యొక్క ఆశీర్వచనం వల్ల వినయం, ఆ వినయం వల్ల జ్ఞానం లభిస్తుంది" అని చెప్పాడు.

దాంతో బ్రహ్మదాస పండితుని అహంకారం నశించి దాని స్థానంలో వినయం ప్రవేసించి జ్ఞానవంతుడైనాడు. ఇట్లు గురునానక్ బోధనలవల్ల ఆయన అనుచరుడై ప్రేమ అభిమానాలతో అందరికీ ప్రేమపాత్రుడైనాడు.

గురునానక్ నెమ్మదిగా కొండలు ఒకటి తరువాత ఒకటి దాటుకుంటూ నానాప్రయాస పడి సుమేరు శిఖరానికి చేరుకున్నాడు. అక్కడ జ్ఞానవంతులూ, ప్రతీత శక్తులు కలసిద్ధులు, తపశ్శాలురు వున్నారని విని వారిని ఎలాగైనా కలుసుకోవాలనే కాంక్షతో అనేక ప్రయాణ కష్టాలకోర్చి అక్కడు చేరుకున్నాడు.

ఆ సిద్ధులు అనేక అద్భుతాలు చేసి చూపగలరని ప్రతీతి. వారు చాలా వృద్ధులు. దేశాటనం చేసి చేసి అక్కడకు చేరుకుని ధ్యానంలో వుంటారని విన్నాడు. వారు తమ శక్తులవల్ల వందల కొలది సంవత్సరాలుగా జీవిస్తున్నారని చాలామందికి నమ్మకం వారిని గురించి విన్న విషయాలు యదార్థాలు అవునోకాదో తెలుసుకోవాలని అక్కడకు వెళ్ళాడు. వారు అంతకష్టపడి అక్కడకు చేరిన నానక్‌ని చూసి ఆశ్చర్యపడి "నీ యింటిని, నీ దేశాన్ని వదలి కష్టపడి యింత దూరం రావటానికి కారణమేమిటి? ఏవో బలీయమైన కారణాలు వుండి వుండవచ్చునా?" అని ప్రశ్నించారు.

"మహాత్ములారా! యీ కలియుగమే కత్తి, రాజుకసాయి, ధర్మం రెక్కలు

కట్టుకుని ఎగిరిపోయింది. అబద్ధం అమావాస్య చీకటిలా అలుముకుంటే చంద్రుడు ఎక్కడా కనపడడు. ఇక ఉదయమనే దాని కొరకు వెదకి వెదకి వేసారి పోయాను. కారు చీకటిలో దారి కనిపించటం లేదు. కర్మరతులు అందరూ అహంకార విశులే. అందరూ దుఃఖిస్తూ, రోదనలు చేస్తూ వుంటారు. సత్యమనే చంద్రుడు ఎప్పుడు ఉదయిస్తాడో ఎవరికీ తెలియదు. జ్ఞానవిహీనులైన ప్రజలు గుడ్డివాళ్ళు. ఎక్కడ చూసినా అసత్యం తాండవమాడుతోంది. గురువు శిష్యుడు చెప్పిన మాటలకు తాళం వేస్తాడు. కాజీ లంచం యిస్తేగాని న్యాయం చెప్పడు. భార్యాభర్తల మధ్య ప్రేమాభిమానాలు లేవు. ఉన్నది ఒక్కటే ధనదాహం...... " అని యింక చెప్పుకు పోతుంటే ఆ సిద్ధులు 'నీపేరేమిటి? నీ కులగోత్రాలేమిటి? నీవు ఎక్కడ నుంచి వచ్చావు? నీవు దేన్ని కోరుతున్నావు? ఎక్కడవుంటావు? తిరిగి ఎక్కడకు వెడ్తావు?' అని ప్రశ్నించారు.

ప్రతి మనస్సులోనూ స్థానమున్న ఆ భగవంతుడి యింటిలో వుంటాను. నిజమైన గురువుచెప్పినట్లుగా నడుచుకుంటాను. నేను భగవాదేశానుసారమే యిక్కడకు వచ్చాను. అలాగే ఆయన ఎక్కడకు వెళ్ళమని ఆజ్ఞాపిస్తే అక్కడకు పోతాను. నా ప్రార్థనే నా భగవంతుడు. అతనిని తెలిసినవాడే జ్ఞానంతో జీవిస్తాడు. నిత్యుడూ, నిజమైనవాడు అయిన ఆయనలో కలిసిపోతాను."

మళ్ళీవారు "యీ ప్రపంచం సముద్రంలాటిదనీ దాట శక్యము కానిదని తెలియదా, దాటలేనివాడు మునిగిపోతాడు."

"నేను తామరపువ్వులాగా, బాతులాగా ఆ నీటిలో వుండగలను. మునిగిపోవటమనేది లేదు. ఎవడైతే భగవన్నామమును జపిస్తూ, ధ్యాన నిమగ్నుడై వుంటాడో, కోరికలు లేకుండా కోరికల మధ్య వుంటూ, దుఃఖం అనే బాధ లేకుండా వుంటాడో వానికి రావటం గాని పోవటంగాని వుండదు". ఆ సిద్ధులు గురునానక్ చెప్పిన సత్యాన్ని అంగీకరించారు.

అక్కడ ఆయన సిద్ధగోష్టి' అనే పేర తను నమ్మిన సిద్ధాంతాలను తెలియచేస్తూ రచించాడు. గురునానక్ రచనలన్నీ ఎక్కువ భాగం పద్యరూపంలో

వుంటయి. ఎవరు ఏ విధంగా ప్రశ్నించినా దానికి పద్య రూపంలో సమాధానం చెప్పటం ఆయన అలవాటు. యిక్కడ సిద్ధులకు తనకు మధ్య జరిగిన చర్చలు దానికి తను పూర్తిగా నమ్మి ఆచరిస్తున్న సిద్ధాంతాలు 'సిద్ధగోష్టి' అనే పేర సంకలనం చెయ్యటం జరిగింది. అది ఆయన మరణానంతరం చాలా కాలానికి జరిగి యుండవచ్చు.

సిద్ధులు ఆయన చెప్పిన సమాధానాలకు సంతృప్తి చెందినట్లు అర్థమవుతుంది.

(హిమాలయాల్లోని యీ సిద్ధులు అనేక కష్టతరమైన యోగ సాధనల ద్వారా అనేక శక్తులు సంపాదించినట్లు మనం వింటూనే వున్నాము.)

తిరుగు ప్రయాణంలో గురునానక్ తన అనుచరులతో 'హసన్ అబ్దల్' అనే చోట ఆగాడు. అది ఒక మహమ్మదీయ భక్తుడు దైవధ్యానంతో గడిపిన చోటు. ప్రస్తుతం ఆ మహాత్ముడు గడిపిన ఆచోట వలికాంధారీ అనే అతడు ఆక్రమించుకున్నాడు. అతడు కాందహారు నుంచి వచ్చినవాడు. ఏవో కొన్ని అద్భుత శక్తులు వున్నవాడని ప్రతీతి. అతడు తనకున్న శక్తులను చూసి చాలా గర్వంతో అహంకారంతో ప్రవర్తించేవాడు.

మర్దానాకు వివపరీతమైన దాహం వేసింది. ఆ దగ్గరలో ఎక్కడా త్రాగే నీరు దొరికే చోటు కనపడలేదు. యీవలి కాంధారీగారు నివాసముంటున్న కొండ గట్టు మీద నీరునట్లు తెలుసుకుని కష్టపడి కొండ గట్టు మీదకు చేరి ఆ వలీ గారిని మంచినీరిమ్మని అడిగాడు.

ముస్లిమేతరులైన కాఫిర్లకు నీరివ్వనని గట్టిగా నిరాకరించాడు. తాను ఒక హిందూ సాధువుతో వచ్చానని, ఆయన మహాత్ముడని చెప్పాడు.

దానికి ఆ వలీగారు యింకా మండిపడి "అతీతశక్తులు లేనివాడు గురువేమిటి? మహాత్ముడేమిటి. తన శక్తితో మంచినీటిని కూడా పుట్టించనివాడిని నమ్మికూడా రావటమేమిటి" అని నిందించెను.

మర్దానా మిక్కిలి దుఃఖపడతూ జరిగిందంతా గురువుకు వివరించాడు.

గురునానక్ ఒక్కక్షణం ఆలోచించి ఆ సమీపంలో ఒక రాతిబండ వున్నచోట

ఆ రాతిని తొలగించి త్రవ్వమన్నాడు. గురుశిష్యులిద్దరూ ఆ రాతిని ప్రక్కకు తొలగించగానే స్వచ్ఛమైన జలధారపైకి ఉబికి వచ్చింది. యిదంతా పై నుంచి చూస్తున్న వలీ గారు గురువుమీద అపరిమితమైన అసూయ చెంది చంపనెంచి తన సమీపంలోవున్న బండరాయిని సరాసరి నానక్ మీదకు పడునట్లుగా దొర్లించాడు. ఇది గ్రహించిన నానక్ అతి వేగంగా దొర్లుకుంటూ వస్తున్న ఆ బండరాయిని తన అరచేత్తో ఆపి అదిమిపట్టెను. ఆ రాతి మీద ఆయన అరచేతి ముద్రలు పడినవి. యిప్పటికీ ఆ రాయి, ఆ రాతి మీద అయిదువేళ్ళతో కూడిన అరచేతి ముద్రలు ఆ హసన్ - అబ్దల్‌లో వున్నయి. దానిని యిప్పుడు పంజా సాహెబ్ (పవిత్రమైన అరచేయి అని పిలుస్తారు). ప్రతి సంవత్సరము ఏప్రిల్ పదమూడవ తేదీన పెద్ద వుత్సవం యిప్పటికీ జరుగుతోంది. ఆ పంజాసాహెబ్ పాకిస్థాను ముఖ్య పట్టణమైన ఇస్లామాబాదుకు దాదాపు నలభై అయిదు కిలో మీటర్ల దూరంలో వుంది. అది ఒక గొప్ప పుణ్యక్షేత్రంగా భావిస్తారు ఆ ప్రాంత ప్రజలు. హిందువులు, ముస్లిములు అనే భేదం లేకుండా వస్తారు. ఆనాడు జరిగే తిరునాళకు చాలా దూర ప్రాంతాల నుంచి కూడా వస్తారు. వారందరికి అది ఒక పవిత్ర పుణ్యస్థలము. గురునానక్ అద్భుతాలు చెయ్యటం దైవ వ్యతిరేకమని నమ్మినప్పటికీ పరిస్థితులను బట్టి కొన్ని అద్భుతాలు చేసినట్లు ఆయన చరిత్రను బట్టి మనకు తెలుస్తోంది.

11

కొద్ది రోజులు విశ్రాంతి తీసుకున్న తరువాత మళ్ళీ సంచారానికి బయలుదేరాడు. యీసారి ప్రయాణం మక్కామదీనా మొదలైన ముస్లిమ్ పుణ్యక్షేత్రాలకు. ముస్లిమ్ క్షేత్రాలకు అందునా ప్రత్యేకించి మక్కాకు ముస్లిమే తరులును రానివ్వరు. అది తెలిసిన నానక్ ముస్లిమ్ భక్తుని వేషము దాల్చెను. చేతిలో ఒక మట్టి కూజా, చంకలో ఖురాను, ప్రార్థన చాప. అవసర మొచ్చినప్పుడు ఆ చాప కింద పరిచి ముస్లిముల పద్ధతిలో ప్రార్థన చేస్తూ, తనెవరో తెలియకుండా మక్కాకు హోజ్ యాత్ర కొనసాగించసాగాడు. తను హిందువనే విషయం ఎవరూ

గ్రహించకుండా జాగ్రత్త పడుతూ ప్రయాణిస్తున్నాడు.

మక్కా చేరేసరికి ఆయన కాళ్ళు నొప్పులు పెట్టటం మొదలు పెట్టినయి. ప్రయాణపు అలసటవల్ల కాబా ఆలయంవైపు కాళ్ళుపెట్టి నిద్రపోయాడు.

మక్కా మసీదు వైపు కాళ్ళు పెట్టి పడుకోటం మహాపరాధం. ముస్లిము అయినవాడెవ్వడు అలా చెయ్యడు. ఆ మసీదులో పనిచేసే పూజారి యిది చూసి నానక్‌ని కాళ్ళతో ఎడాపెడాతన్నుతూ "ఓరి పాపాత్మపు హిందువా! కాబా ఆలయం వైపు కాళ్ళు పెట్టకూడదని తెలియదా." అని గద్దించటం మొదలు పెట్టాడు.

గురునానక్ ఏ మాత్రం చలించకుండా "దైవము లేని వైపు నాకాళ్ళు జరుపు" అన్నాడు. ఆ ముల్లాగారు నానక్ పాదాలు పట్టుకుని మసీదు ఎదుట వైపుకు యీడ్చాడు. అటవైపు కూడా దైవము వున్నట్లు భ్రాంతి చెందాడు. రెండు మూడుసార్లు అటూ యిటూ తిప్పాడు. ఎటు తిప్పినా దైవము వైపుకే కాళ్ళు వుంటున్నయి.

ఆ ముల్లాగారు ఆశ్చర్యపోయి "అల్లా! అల్లా" అని కేకలు వేస్తూ సమీపంలో వున్న వారందరనూ పిలిచి తన సహచరులతో "ఎవరో ఒక గురువు హిందూస్తాన్ నుంచి వచ్చాడు. అనేక దైవీకశక్తులు కలవాడు. అద్భుతాలు చేస్తున్నాడు" అన్నాడు.

వారందరూ గురువు దగ్గరకు చేరారు. వారిలో ఒకడు అయ్యా హిందువు గొప్పవాడా? ముసల్మాను గొప్పవాడా? దయ చేసి చెప్పండి." అని అడిగాడు.

"ఎవరైతే మంచి పనులు చేస్తూ దైవాన్నిస్మరిస్తూ వుంటారో వారు హిందువైనా, ముసల్మానైనా గొప్పవాడే. అట్లుగాక మంచి పనులు చెయ్యకుండా దైవానికి దూరమవతారో వారు దుఃఖితులవుతారు". అయితే తమరు రంజాన్ మాసంలో ఉపవాసముంటారా?" అని అడిగాడు మరొకడు.

"నేను ప్రతి దినమూ ఉపవాసం చేస్తాను. అన్యమైన ఇతర విషయాల మీద ధ్యాసలేకుండా ఒకే ఒకడైన పరాత్పరుడిమీద దృష్టిని ఎటూ పోనియ్యకుండా అతడివైపే దృష్టివుంచుతాను. దయాగుణమే సంపద. యితర సంపదలను కోరను. ఆ విధంగా నా ఉపవాస దీక్ష వుంటుంది" అని జవాబిచ్చాడు.

"నీవు పవిత్ర గ్రంథమైన ఖురాను చదువుతావా?" అని వారు తిరిగి ప్రశ్నించిరి.

"నేను చదవను. దైవము చెయ్యమన్నదే చేస్తాను. చదివే వాడు దాని మీద తదేక దృష్టి సారించకుండా చదివి ఏమి ప్రయోజనము. ప్రేమించటమే ప్రార్థన లేక పూజ. ప్రతివాడు చేయవలసినది దైవ ప్రార్థన. అంతేగాని మాదైవం గొప్ప, మాదైవం గొప్ప అని పోట్లాడుకోవటం వలన ఫలితమేమి?".

ఆ సమయంలో హిందూ దేశము నుంచి కొంత మంది మహ్మదీయ మహాత్ములు (భక్తులు) మక్కాయాత్రకు వచ్చి అక్కడ గురునానక్ వున్న సంగతి తెలుసుకొని ఆయన దగ్గరకు వచ్చారు. వారిలో షేక్ ఇబ్రహీమ్, ముక్దుం బహావుద్దీను అనే యిద్దరు గురునానక్‌ను గురించి బాగా తెలిసినవారు గురునానక్ తమ మధ్యవుండుట గమనించి ఎంతగానో సంతోషిస్తూ ఆయనను సమీపించారు. వారు తమ తోటి ముసల్మాను సోదరులతో నానక్ మహాత్ముడని, దైవీక శక్తులు కలవాడనీ, పాతకాలపు ఛాందస భావాలు లేనివాడని ప్రజలందరూ, ఏ జాతివారైనా, ఏమతం వారైనా అందరూ సమానులేనని, పరమేశ్వరుడొక్కడేనని, విగ్రహారాధన, వ్రతాలు, పూజలు, ఉపవాసాలు చెయ్యటం వలన ప్రయోజనం లేదని నమ్మిన వాడని చెపుతూ వారిని నానక్ చెప్పే విషయాలు శ్రద్ధగా వినమని అనవసర వాదనలకు దిగవద్దని తాము ఆయనకు వందనాలు అర్పిస్తూ, ఆయన ఆశీర్వచనాలు కోరుదుమని" చెప్పారు.

అప్పుడు వారు గురునానక్‌ని "భగవంతునికి ఆనందమును కలుగ చేసి ఆయనకు ప్రీతి పాత్రులగుట ఎట్లు"? అని అడిగాడు.

"అమిత వినయముతో యింతరులకు మంచి చేస్తూ దైవం నుంచి ఏది ప్రసాదింపబడినా స్వీకరిస్తూ వుండడమే." వారి వారి ప్రశ్నలకు జవాబులిస్తూ సర్వమూ తానైన ఆ పరమేశ్వరుని అతడు రాముడైనా, రహీమయినా ఆయన నామము జపిస్తూ సుఖసంతోషాలతో వర్ధిల్లమని వారిని ఆశీర్వదిస్తూ అక్కడ నుండి వారందరి వద్ద శెలవు తీసుకుని మదీనాకు ప్రయాణమైనాడు.

మదీనా యాత్ర పూర్తి అయిన తరువాత అక్కడ నుంచి బాగ్దాదు చేరుకున్నాడు. బాగ్దాదు ఊరి వెలుపల ఒకచోట కూర్చుండి బిగ్గరగా తన ప్రార్థన మొదలుపెట్టాడు. దాని సారాంశము ఏమిటంటే పాతాళముల క్రింద లక్ష పాతాళములు అదే విధంగా ఆకాశంపైన పలు ఆకాశాలు వున్నయి. ఎవరూ వాటి హద్దులు కనుక్కోలేరు. సృష్టిరచన చేసిన ఆతడొక్కడికే తెలుసు తన సృష్టి పరిహద్దులు."

ఆ మాటలకు మహమ్మదీయ మతాధికారులు పూజారులు ఉగ్రులై పోయారు. వారికోపానికి కారణం వారికి సప్త ఆకాశాలను గురించి, అనేక పాతాళాలను గురించి మాత్రమే వారి గ్రంథాలను బట్టి తెలుసు. వారి గ్రంథాలలో లేనివి వారు అంగీకరించరు."

కాని గురునానక్ వారితో "భగవంతుని శక్తి ఎంతవరకు వుందో తెలుసుకోదలచినవారు అది తెలుసుకోలేక చివరకు అసాధ్యమని గ్రహించి విస్మ్రుపులవుతారు."

గురునానక్ తన వాదనా పటిమతో వారికి జవాబులు చెప్పివారిని అంగీకరింపచేశాడు.

ఆయన జ్ఞాపకార్థము బాగ్దాదులో ఆయన ఉన్నచోట ఒక జ్ఞాపక చిహ్నాం ఏర్పాటు చేసారు. ఏడుగురు ముస్లిమ్ సాధువుల సహాయంతో ఆ జ్ఞాపక చిహ్నాం ఏర్పాటు చేసినట్లు అక్కడ ఒక శిలాఫలకం మీద వ్రాసి వుంది.

గురువు దైవ సంభూతుడైన బాబా నానక్ ఫకీర్ అవులియా గారి జ్ఞాపక చిహ్నాం అని అచ్చటగోడ మీద వ్రాయబడి వున్నది.

బాగ్దాదు వెళ్ళినవారు ఆ ప్రదేశాన్ని చూసి శ్రద్ధాంజలి ఘటిస్తారు. ఆ చిహ్నాన్ని బట్టి గురునానక్ మక్కా, మదీనా, బాగ్దాదు మొదలగు ప్రదేశాలు సందర్శించినట్లు కచ్చితంగా తెలుస్తున్నది. మక్కా వెళ్ళే సందర్భంలో దారిలో సింధురాష్ట్రంలో కూడా పర్యటించినట్లు సింధీ చరిత్రకారులు కూడా వ్రాసినారు. సింధీలకు శిఖ్ఖుమతం అన్నా శిఖ్ఖు గురువులన్నా అమిత భక్తి. సింధురాష్ట్రంలో

అనేక ప్రాంతాలలో గురుద్వారాలు వున్నట్లు వారి వ్రాతలను బట్టి తెలుస్తున్నది.

మక్కాలో ఆయన వచ్చిన సందర్భాన్ని గురించి ఏ రకమైన రికార్డు లేనప్పటి బాగ్దాదు వచ్చినట్టు రూఢిగా తెలుస్తోంది. కనుక మక్కా, మదీనాలు సందర్శించినట్టు అర్థమవుతోంది.

గురువు మక్కా, మదీనా, బాగ్దాదులు సందర్శించిన అనంతరం స్వదేశానికి తిరుగు ముఖం పట్టాడు. ఆయన తిరుగు ముఖప్రయాణం ముల్తాను మీదుగా సాగింది. ఆయన ముల్తానులో ఆగాడు. ఆకాలంలో ముల్తాను నగరం ఫకీర్లతో నిండి వుండేది. నానా ప్రదేశాల నుంచి వచ్చిన వారందరు అక్కడకు చేరేవారు. గురునానక్ వారి దగ్గరకు రాగానే వారు అక్కడ చోటులేదని చెప్పటానికి బదులుగా ఒక కప్పు నిండా అంచువరకు పాలుపోసి యిచ్చారు.

గురునానక్ పాలు తొణక్కుండా పాల కప్పును అందుకొని ఆ పాల మీద ఒక మల్లె పువ్వు వేసి వారికి తిరిగి యిచ్చాడు.

దాని అర్థం తాను వారికి బరువుకానని, తాను వారి మధ్య సర్దుకోగలనని అర్థం. గురునానక్ మహాత్ముడని గ్రహించి వారు ఆయనకు చోటిచ్చారు. యిలాటి సంఘటనలు ఎన్నో ఆయన సంచారంలో జరిగినయి.

12

గురువు తిరిగి స్వదేశానికి చేరి రావీనది కుడివైపు ఒడ్డున కర్తార్‌పూర్‌లో నివాసం ఏర్పాటు చేసుకున్నాడు. ఇరవై రెండు సంవత్సరాలు కాలినడకన దాదాపు యాభై వేల మైళ్ళు సంచారము చేసి తనవాణిని వినిపించి అనేక మందిని తన శిష్యులుగా చేసుకున్నాడు. ఆయన శిష్య వర్గం శిఖ్ఖులుగా ప్రసిద్ధి చెందారు. యాత్రికుని వేషము వదలేసి సామాన్య గృహస్థుని వేషంలోనే గడపసాగాడు.

సుదీర్ఘకాలం సంచారం చెయ్యటం వలన బాగా అలసట చెందాడు. వృద్ధాప్యపు లక్షణాలు ప్రవేసించినయి. అప్పటికే ఆయన భార్యా పిల్లల కర్తార్‌పూర్ లోనే నివాస ముంటున్నారు. గురునానక్ ఏర్పరచిన వ్యవసాయ క్షేత్రం జాగ్రత్తగా చూసుకుంటూ జీవిస్తున్నారు. గురునానక్ కుమారుడు లక్ష్మీదాస్‌కి వివాహం అయింది.

మరొక కొడుకు శ్రీ చంద్ సర్వసంగ పరిత్యాగం చేసి సన్యాసి జీవితం గడుపుతున్నాడు.

గురువు కర్తార్‌పూర్ చేరిన వార్త దేశం నలుమూలలా వ్యాప్తి చెందింది. స్త్రీలు పురుషులు దూర ప్రదేశాలనుంచి ఆయన వద్దకు దర్శనానికి రావటం మొదలుపెట్టారు. ఆయన దర్శనం చేసుకుని ఆయన చెప్పే విషయాలు వినాలనే ఆసక్తితో వారు రాసాగారు.

ఆ రోజుల్లోనే ఆయన సహచరుడు, రిబాక్ (తంబూరా) వాయిద్యగాడు. మర్దానా మరణించాడు. నానక్ అతని మరణానికి చాలా విచారించాడు. జనన మరణాలు జీవికి సహజ లక్షణాలని సరిపెట్టుకుని అతని కుమారుడు షహజాదాను తన యింటి పరివారంలోకి తీసుకుని ఎంతగానో ప్రేమతో చూడసాగాడు. షహజాదా తండ్రి లాగా వాయిద్యం వాయిస్తూ వంతపాట పాడగలడు. అతడి సహాయంతో మర్దానాలేని లోటు పూడ్చుకున్నాడు. అతడు భక్త మండలి సమావేశాలలో తన వాయిద్యాన్ని వినిపించేవాడు. గురునానక్ సమావేశాలలో మాట్లాడుతూ అనేక పాటలు పాడుతూ గడుపుతున్నాడు.

యిప్పటికీ యీరబెక్ వాయిద్యగాళ్ళు గురుద్వారాలలో హరికీర్తనలు వాయించే సాంప్రదాయం వుంది. వారికి హిందు, శిఖ్ఖు సంగీత విద్వాంసులతో సమానమైన గౌరవ మర్యాదలు చూపపడుతున్నయి. దురదృష్టమేమిటంటే దేశ విభజన తరువాత వారందరూ పాకిస్థానులో వుండిపోయారు. అప్పుడప్పుడు వారు భారతదేశానికి రావటం తమ వాయిద్యం వినిపించి మర్యాదలు పొందటం జరుగుతూనే వుంది. వారిని ముసల్మాను రబాబీ లంటారు.

గురువు కర్తార్‌పూర్‌లో స్థిర నివాసమేర్పరచుకున్న కాలంలో తదనంతర కాలంలో గురు అంగద్ గురునానక్ వారసుడుగా గురుపీఠం అధిష్టించిన భాయిలెహనా గురువుకు అత్యంత ముఖ్యుడైన భక్తుడైనాడు.

లెహనాజీ లేక భాయీలెహనా ఫిరోజ్ పూర్ జిల్లాలోని 'మట్టీకిసెరాయ్' అనే కుగ్రామంలో ఫేరూ అనే చిన్న వర్తకుని యింట క్రీ.శ. 1504లో జన్మించాడు.

బాబరు దండయాత్రా కాలంలో ఆ గ్రామం అంతానాశనమైంది. అందుచేత లెహనాజీ కుటుంబం అమృతసర్ జిల్లాలోని ఖడూర్ గ్రామం వలస వచ్చి అక్కడ స్థిరపడ్డారు.

లెహనా అమ్మవారు దుర్గాదేవి భక్తుడు. అతడు ప్రతి సంవత్సరము కాంగ్రాలోని జ్వాలాముఖి ఆయలంలో అమ్మవారి తిరునాళ్ళకు కొంత మందిని వెంటబెట్టుకుని వెళ్ళటం అలవాటు. అతడు కాళ్ళకూ, చేతులకు చిరు గంటలు కట్టుకుని అమ్మవారి ముందు తన్మయత్వంతో నాట్యం చేసేవాడు. ఖడూరు నుంచి కాంగ్రా వెళ్ళాలంటే కర్తార్‌పూర్ మీదుగా వెళ్ళాలి. ఒకసారి కర్తార్‌పూర్ మీదుగా కాంగ్రాకు ప్రయాణిస్తుండగా, గురునానక్ భక్తుడైనా భాయీ జోధా నానక్ రచన అస-ది-వర్‌లోని కొన్ని కీర్తనలు గానం చేస్తుంటే వినటం తటస్థించింది. ఆ కీర్తనలు వింటుంటే అతని మనస్సు కలచి వేసినట్లయింది. అతడు భాయీజోధా ద్వారా ఆ కీర్తనలు రచించి పాడిన గురునానక్‌ను గురించి వివరాలు తెలుసుకున్నాడు.

అమ్మవారి జాతరకు పోతూ దారిలో నానక్‌ని దర్శించాడు. మొదటిసారి గానే నానక్‌తో సంభాషిస్తుండగానే ఆయన మాటలకు ముగ్ధుడైపోయి ఆయన శిష్యుడై పోయాడు. నానక్ అతడికి అనేక దైవసంబంధమైన విషయాలు చెప్పాడు.

లెహనా తన కాళ్ళకూ చేతులకూ కట్టుకున్న చిరు గంటలు (గజ్జలు) విప్పి అవతల పారేసి గురువుకు తనను మనసా, వాచా, కర్మణా సమర్పించు కున్నాడు.

గురునానక్ 'భగవంతుడికి ఇష్టుడవయ్యే లక్షణాలు వుంటే ఆయన తప్పక నిన్ను అంగీకరిస్తాడు. ఆయన గృహంలో నీకు స్థానం లభ్యమవుతుంది' అన్నాడు.

కాలం గడుస్తున్న కొలది నానక్‌నకు లెహనాలో తన తరువాత తన స్థానం ఆక్రమించగల లక్షణాలు కనపడటం మొదలు పెట్టినయి. లెహనా గురువును అత్యంత కృతజ్ఞతాభావంతో సేవ చేస్తున్నాడు.

ఒక రోజు తన అనుచరులను పరీక్షింపనెంచి పరమ భయంకరమైన వికృతపు వేషం వేసుకుని చేతిలో ఒక కత్తి, వెంట కొన్ని వేట కుక్కలను వెంట పెట్టుకుని చిరుగుల గౌనులాంటి చొక్కాతో అడవి వైపుకు బయలుదేరాడు. ఆయన ఆకారం చూసి ఆయన అనుచరులలో చాలమంది భయంతో పారిపోయారు. కొంతమంది దారిలో కనపడిన కొన్ని రాగి, వెండి నాణాలు ఏరుకుని వెనక్కు వెళ్ళిపోయారు. లెహనా మరి యిద్దరు శిఖ్ఖులు మాత్రం మిగిలారు.

వారు నడుస్తూ ఒక మండుతున్న చితి దగ్గరకు వచ్చారు. ఆ చితి ప్రక్కనే తెల్లటి దుప్పటి కప్పిన శవం దుర్వాసన కొడుతూ వుంది.

గురువు కళ్ళలో భయంకర లక్షణం వచ్చింది. అతడు బిగ్గరగా నాతోవుండ దలచినవారు ముందుగా ఆ శవాన్ని తినమని అన్నాడు. ఆ యిద్దరు శిఖ్ఖులు భయంతో పారిపోయారు. ఒక లెహనా మాత్రం మిగిలి వున్నాడు. అతడు తాను గురువు ఆజ్ఞ శిరసావహిస్తానని ఆ శవంవైపుకు నడవటం మొదలుపెట్టాడు.

గురువు అతడిని ఆపి "యిక చాలు లెహనా. నాకు ఇప్పుడు నాదారిలో నడవగల నైతిక బలం ఎందరికి వున్నదో తెలుసుకొనగోరి పరీక్ష పెట్టాను. లెహనా! నీ ఒక్కడివే నా పరీక్షకు నెగ్గావు."

లెహనా నానక్ వ్యవసాయ క్షేత్రంలో పనిచేస్తున్నప్పటికి విశ్రాంతి సమయమంతా దైవ నామము స్మరిస్తూ ధ్యానంలోనే వుండేవాడు. నానక్ ఇతర శిష్యులతోపాటు లెహనాను అనేక విధములయిన పరీక్షలు చేసాడు. లెహనా విషయంలో నానక్ తన నమ్మకము వృధాకాలేదని తెలుసుకున్నాడు. గురునానక్ కుమారులిద్దరూ ఏనాడు ఆయన మాటలు వినలేదు. ఆయన ఆజ్ఞలు పాటించలేదు. కొందరు శిష్యులు ఆయన ఆజ్ఞలు మనస్ఫూర్తిగా పాటించలేదు. వారు పనులు పూర్తిగా చేసెడివారు కాదు. గురువునకు నమ్మినవాడు, నచ్చినవాడు, తన ఆశయాలు తన తదనంతరం కొనసాగించగలవాడు లెహనా ఒక్కడే అని నిర్ణయించుకున్నాడు.

గురునానక్ తన మరణసమయం సమీపించిందని గ్రహించి లెహనాను

తన సమీపమునకు పిలిచి తన తరువాత గురుపీఠమలంకరించే వారసునిగా నిర్ణయించాడు.

అతని ముందు ఒక కొబ్బరికాయ అయిదు రాగినాణాలు పెట్టి నాలుగు సార్లు ప్రదక్షిణం చెయ్యమన్నాడు. అంగీకార శూచకంగా భాయీబుద్ధ కాషాయం రంగు తిలకం దిద్దాడు. తన ముఖ్య అనుచరుల అంగీకారం తీసుకోవటం ఆయన వినయ శీలతకు నిదర్శనం. పెద్దల అంగీకారం లేనిదే వారసత్వ నిర్ణయం సరికాదనే ఆయన అభిప్రాయం.

గురువు వారసత్వ నిర్ణయానికి ఆయన భార్య సులఖని అంగీకరించలేదు. ఆమె తన కుమారులిద్దరిని ఆయన వద్దకు తీసుకువచ్చి తనగతి, వారిగతి ఏమిటని రోదిస్తూ ప్రశ్నించింది.

దైవమే నిన్ను కాపాడుతాడు. దైవము ఏది చెయ్యమంటే అది తాను చేసానని దైవ నిర్ణయాన్ని ఉల్లంఘించలేదని ఆమెను ఓదార్చాడు.

హే ప్రభూ! ఏమిటయ్యా నీ లీలలు

ఎవరిచేత ఏ పని చేయించాలో ఆ పనికోసం అతడిని సృష్టిస్తావు.

అతని ఆయుర్దాయం తీరగానే అతడి ఆత్మను అతడి శరీరం నుంచి వేరు చేస్తావు.

గంట కొట్టగానే అతడి ఆత్మ లేచిపోతుంది. అతడి ఆత్మీయులంతా ఏడుస్తారు.

ఓ నా ప్రియ ఆత్మీయులారా భగవంతుడిని నిరంతరం జ్ఞాపకముంచుకోండి. అందరమూ యీ లోకం నుంచి వెళ్ళేవాళ్ళమే.

యీ ప్రపంచం నాలుగు రోజుల మజిలీ. తరువాత విడిపోతాం.

మన యింటికి వచ్చిన అతిధి కొద్ది రోజులు వుండి శెలవు తీసుకు వెళ్ళిపోతున్నట్లే వెళ్ళిపోతాం. యిక్కడ వుండాలని వ్యర్థ ప్రయత్నం మానండి.

మనం చేసిన మంచి పనులే ఆ పరలోకంలో తేల్చబడతయి. ఆయనను ప్రేమించినవారే ఆయన ప్రేమకు పాత్రులవుతారు. ఆయనను చేర్తారు.

ఓ తండ్రీ! మా గురించి దుఃఖించేది నిజంగా నువ్వే. మా సిరిసంపదలను చూసికాదు. మా మంచి పనులను చూసి ప్రేమతో దుఃఖిస్తావు.

ఓ ప్రేమించువాడా! మా కొరకు నిజంగా దుఃఖించేవాడివి నీవేనయ్యా.... ప్రేమ. ఆ ప్రేమతో ఏడుస్తావయ్యా." అని అర్థం వచ్చేటట్టు ఒక ప్రార్థనా గీతం పాడి తన అనుచరులను 'సోహిలా' (భగవంతుని పొగడుతూ పాడే ప్రార్థనా) ఆ గీతాన్ని పాడమని తాను వారితో కలసిపాడుతూ నిద్రకుపక్రమించే ముందు మరొక గీతం వారితో గొంతు కలిపి పాడాడు.

కొద్ది క్షణాలలో సమాధిలోకి వెళ్ళిపోయాడు. అంతే మరిలేవలేదు హంస ఎగిరిపోయింది.

ఆ రోజు క్రీ.శ. 1539 సెప్టెంబరు 19వ తేది.

గురునానక్ భక్తులు, అనుయాయులు హిందువులు, ముస్లిములు అనే తేడా లేకుండా అందరూ దుఃఖసముద్రంలో మునిగిపోయారు.

అందులోనే మరొక చిత్రమైన కథ నడిచింది. గురునానక్‌దేవ్ శవం మాకు చెందాలంటే మాకు చెందాలని హిందువులు ముస్లిములు తగవులాడటం మొదలు పెట్టాడు. పోట్లాట సంగతి ఎలా వున్నా గురునానక్ హిందువులకు, ముస్లిములకు ఎంతటి ప్రియతముడో మనకు అర్థం అవుతుంది.

సత్యగుణగానం చెయ్యి నీకు పూర్ణ ప్రభువు లభిస్తాడు అని నిరంతరం బోధించాడు.

నేను నీదాసుణ్ణి. శబ్దం ద్వారా నీ గుణగానం చేస్తాను. నీవు తప్ప నాకు ఎవరూ లేరు. అని నిత్య సత్యుడికే తనను అర్పించుకుని అందరినీ అలాగా చెయ్యవలసిందిగా కోరిన మహనీయుడు. నూతన మతకర్త అయినాడు.

గురునానక్ శవం ఎవరికి దక్కాలి హిందువులకా, మహమ్మదీయులకా అని పోట్లాడుకుంటుండగా అప్పుడు ఉభయ తెగలలోని కొంత మంది జ్ఞానులు ఒక విధమైన రాజీకి అంగీకరించారు.

గురునానక్ శవం మీద యిరువర్గాలవారు చెరోవైపున పుష్పాలు

ఉంచేటట్లు మర్నాటి ఉదయం ఎవరివైపు పుష్పాలు వాడిపోతే వారు రెండవ పక్షమువారికి ఆ శవాన్ని అప్పచెప్పి వారి ఆచారం ప్రకారం దహనమో, ఖననమో జరుపుకునేటట్లుగా అంగీకరించి అట్లే ఆయన శవం వద్ద కప్పిన దుప్పటిపైన పుష్పాలు వుంచి రాత్రి తెల్లవార్లు శవ జాగరణ చేసి తెల్లవారిన తరువాత దుప్పటి తొలగిస్తే శవం లేదు. వారి ఆశ్చర్యానికి అంతులేదు.

చివరకు హిందువులు, మహమ్మదీయులు ఆ దుప్పటిని రెండు సమభాగములుగా చేసి మహమ్మదీయుల వంతు వచ్చిన భాగమును వారు ఖననము చేయగా హిందువుల వంతు వచ్చిన భాగాన్ని వారు మంచి గంధపు చెక్కల చితి మీద పెట్టి అగ్నికి అర్పించారు.

ఈ విచిత్ర సంఘటన విన్న వారందరూ ఆశ్చర్య పోయారు. ఆయనను మహనీయుడుగా కొనియాడారు. ఒక మహాత్ముడు - ఒక మత ప్రవక్త - నిజమైన జ్ఞాని, కులగోత్రాల తేడాను తెగగొట్టిన వాడు మరిలేడు. తన శక్తిని తన తరువాత గురువైన అంగదునికి అందచేసినట్లు తెలుస్తుంది ఆయన చరిత్రవల్ల. చరితార్థుడు గురునానక్ - బాబా గురునానక్ - నానక్ షా.